1478.

Na osnovu člana 28 stav 3 Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG“, br. 44/12, 36/13, 1/15 i 87/18), Vlada Crne Gore je, 29. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

UREDBU
O IZMJENI UREDBE O UNIFORMI, OZNAKAMA ZVANjA I NAORUŽANjU POLICIJSKIH SLUŽBENIKA

Član 1

U Uredbi o uniformi, oznakama zvanja i naoružanju policijskih službenika („Službeni list CG“, broj 40/20) u članu 41 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Izuzetno od stava 2 ovog člana na uniformi policijskih službenika pojedinih užih organizacionih jedinica Sektora policije opšte nadležnosti i Sektora za obezbjeđenje ličnosti i objekata, na gornjem spoljnjem dijelu lijevog rukava nalazi se amblem uže organizacione jedinice.“

St. 3 i 4 mijenjaju se i glase:

„Pored amblema organizacione jedinice Sektor specijalne policije iz stava 2 ovog člana, na gornjem spoljnjem dijelu lijevog rukava, nalazi se i amblem uže organizacione jedinice.

Izgled i sadržaj amblema iz st. 2, 3 i 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.“

Dosadašnji st. 3 i 4 postaju st. 4 i 5.

Član 2

Ova uredba stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 07-4815
Podgorica, 29. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1479.

Na osnovu člana 12 stav 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

NAREDBU
O SPROVOĐENjU FITOSANITARNIH MJERA RADI SPREČAVANjA ŠIRENjA ŠTETNOG ORGANIZMA CITRUS TRISTEZA VIRUS (CTV)

1. Radi sprečavanja širenja štetnog organizma Citrus tristeza virus (CTV) na teritoriji Crne Gore naređuje se sprovođenje fitosanitarnih mjera na bilju Citrus L., Fortunella Swingle, Poncirus Raf. i njihovim hibridima, osim plodova i sjemena (u daljem tekstu: biljke domaćini).

2. Držaoci odnosno proizvođači plodova biljki domaćina dužni su, u svojim zasadima, da sprovode fitosanitarne mjere, i to:

- da vrše zdravstvene preglede biljaka domaćina u cilju utvrđivanja rasprostranjenosti i zastupljenosti Citrus tristeza virusa (CTV);
- da vrše preglede na prisustvo vektora (biljnih vaši) na lišću biljaka domaćina i postavljaju žute ljepljive ploče radi utvrđivanja prisustva i praćenja aktivnosti vektora i njihovog pravovremenog tretiranja;
- da vrše odgovarajuća hemijska tretiranja vektora.

3. Proizvođači sadnog materijala, dužni su da proizvodnju sadnog materijala biljaka domaćina vrše u prostorima koji imaju obezbijeđene mreže, sa otvorima odgovarajućih dimenzija, radi potpune izolacije od insekata – vektora i da prilikom proizvodnje sadnog materijala biljaka domaćina sprovode fitosanitarne mjere, i to:

- koriste otporne, tolerantne sorte, odnosno podloge, odnosno plemke koje potiču od zdravog sadnog materijala koji je sertifikovan;
- vrše zdravstvene preglede u proizvodnji sadnog materijala biljaka domaćina;
- da vrše preglede na prisustvo vektora (biljnih vaši) na lišću biljaka domaćina i postavljaju žute ljepljive ploče radi utvrđivanja odsustva vektora;
- da vrše odgovarajuća hemijska tretiranja vektora;
- da vrši uništavanje biljaka domaćina za koje je utvrđeno prisustvo Citrus tristeza virusa (CTV).

4. Uništavanje biljaka iz tačke 3 alineja 5 ove naredbe vrši se uz prisustvo fitosanitarnih inspektora.

5. Radi sprečavanja unošenja širenja štetnog organizma Citrus tristeza virusa (CTV) vrši se pojačana kontrola sadnog materijala iz uvoza.

6. Ova naredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 05-307/20-11638/4
Podgorica, 26. oktobra 2020. godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

1480.

Na osnovu člana 19 stav 5 Zakona o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list CG", broj 3/19), a saglasno Pravilniku o načinu raspodjele sredstava iz Egalizacionog fonda i načinu korišćenja neraspoređenih sredstava Fonda ("Službeni list CG", broj 6/19), Ministarstvo finansija donijelo je

P L A N
AKONTATIVNE RASPODJELE SREDSTAVA EGALIZACIONOG FONDA OPŠTINAMA ZA 2021. GODINU

1. Planirana akontativna sredstva Egalizacionog fonda za 2021. godinu iznose 35.000.000,00 €.
2. Za utvrđivanje iznosa sredstava iz tačke 1 ovog plana, po opštinama, po osnovu kriterijuma iz člana 17 stav 1 al. 1 i 2 Zakona o finansiranju lokalne samouprave („Službeni list CG", broj 3/19), koriste se podaci o broju stanovnika i površini opštine koje objavljuje organ uprave nadležan za poslove statistike.
3. Za utvrđivanje iznosa sredstava iz tačke 1 ovog plana, po opštinama, po osnovu kriterijuma iz člana 17 stav 1 alineja 3 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, koriste se podaci o obračunatim prihodima od poreza na dohodak fizičkih lica za 2019. godinu, na dan 30. septembar 2020. godine.
4. Raspodjela sredstava iz tačke 1 ovog plana, po opštinama, sadržana je u Prilogu "ARSEF", koji je sastavni dio ovog plana.
5. Ovaj plan će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-13-18095/1
Podgorica, 26. oktobra 2020. godine

Ministar,
Darko Radunović, s.r.

Prilog "ARSEF"

PLAN
AKONTATIVNE RASPODJELE SREDSTAVA
EGALIZACIONOG FONDA OPŠTINAMA
ZA 2021. GODINU

Redni broj	Naziv opštine	Iznos planiranih sredstava za 2021. godinu (u €)	Učešće u %
1	Andrijevica	1,122,872.86	3.21
2	Berane	3,167,107.79	9.05
3	Bijelo Polje	5,420,085.43	15.49
4	Danilovgrad	1,837,002.07	5.25
5	Žabljak	793,952.38	2.27
6	Kolašin	1,458,024.93	4.17
7	Mojkovac	1,181,051.06	3.37
8	Nikšić	5,357,400.07	15.31
9	Plav	1,568,209.31	4.48
10	Plužine	1,054,169.43	3.01
11	Pljevlja	3,186,555.67	9.10
12	Rožaje	3,715,140.97	10.61
13	Ulcinj	2,450,931.68	7.00
14	Šavnik	891,610.88	2.55
15	Petnjica	962,285.38	2.75
16	Gusinje	833,600.11	2.38
	UKUPNO	**35,000,000.00**	**100.00**

1481.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju (“Službeni list RCG“, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i “Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13 i 47/17) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku (“Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete donijelo je

R J E Š E Nj E
O IZDAVANjU LICENCE JAVNOJ USTANOVI
SREDNjA MJEŠOVITA ŠKOLA „GOLUBOVCI“,
IZ PODGORICE

1. Izdaje se licenca za rad Javnoj ustanovi Srednja mjeovita škola „Golubovci“, iz Podgorice, za izvođenje programa za osposobljavanje za zanimanja muški i ženski frizer/ka, automehaničar/ka, voćar/ka, vinogradar/ka, turistički vodič/kinja; programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije pripremač pica/pripremačica pica, roštiljdžija/roštiljdžijka, pomoćnik/pomoćnica u kuhinji, mesar/mesarka; programa obrazovanja za učenje engleskog, njemačkog i crnogorskog jezika i programa obrazovanja za učenje rada na računaru.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: UPI-1050303-604/20-1037/2
Podgorica, 18. juna 2020. godine

Ministar,
dr **Damir Šehović**, s.r.

1482.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom:

I USVAJA SE ustavna žalba

II - Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i prava svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke – presude Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1081/10, od 31.maja 2010.godine.

III - Nalaže se Vladi Crne Gore - Ministarstvu finansija da podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu privrednog društva "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici, Cetinjski put bb, isplati naknadu u neoporezivom iznosu od EUR 2.000,00 (dvije hiljade eura) na ime pravičnog zadovoljenja zbog povrede prava iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i troškova u vezi provedenih postupaka, u roku od 6 (šest) mjeseci, od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom listu Crne Gore".

IV - Nalaže se Privrednom sudu u Podgorici da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku u skladu sa Zakonom o stečaju, podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, obezbijedi najveći mogući stepen namirenja sredstava onoga što im je dosuđeno navedenom sudskom odlukom Osnovnog suda u Podgorici iz stava II izreke ove odluke, da obavještava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici, koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnosioca ustavne žalbe – stečajnog povjerioca i da nakon završenog stečajnog postupka dostavi Ustavnom sudu pisani izvještaj sa podacima o novčanom iznosu koji je u stečajnom postupku pripao podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, o datumu i načinu njihove isplate.

V – Ustavni sud će ovaj ustavno-sudski postupak nastaviti nakon završenog stečajnog postupka, ukoliko nadležni organi iz tačke IV izreke ove odluke ne izvrše svoje obaveze.

VI - Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore"

Ustavni sud Crne Gore u Trećem vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama u sastavu: sudija – Dragoljub Drašković, predsjednik vijeća i sudije Desanka Lopičić i Mevlida Muratović, članovi vijeća, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore i člana 48. tačka 3. i člana 76. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15.), na sjednici Vijeća od 30. septembra 2020. godine, donio je

O D L U K U

I USVAJA SE ustavna žalba

II - Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i prava svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke – presude Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1081/10, od 31.maja 2010.godine.

III - Nalaže se Vladi Crne Gore - Ministarstvu finansija da podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu privrednog društva "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici,

Cetinjski put bb, isplati naknadu u neoporezivom iznosu od EUR 2.000,00 (dvije hiljade eura) na ime pravičnog zadovoljenja zbog povrede prava iz odredaba člana 32. Ustava Crne Gore i člana 6. stav 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i troškova u vezi provedenih postupaka, u roku od 6 (šest) mjeseci, od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom listu Crne Gore".

IV - Nalaže se Privrednom sudu u Podgorici da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku u skladu sa Zakonom o stečaju, podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, obezbijedi najveći mogući stepen namirenja sredstava onoga što im je dosuđeno navedenom sudskom odlukom Osnovnog suda u Podgorici iz stava II izreke ove odluke, da obavještava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici, koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnosioca ustavne žalbe – stečajnog povjerioca i da nakon završenog stečajnog postupka dostavi Ustavnom sudu pisani izvještaj sa podacima o novčanom iznosu koji je u stečajnom postupku pripao podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, o datumu i načinu njihove isplate.

V – Ustavni sud će ovaj ustavno-sudski postupak nastaviti nakon završenog stečajnog postupka, ukoliko nadležni organi iz tačke IV izreke ove odluke ne izvrše svoje obaveze.

VI - Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

O b r a z l o ž e nj e

1. Blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu podnio je M.B. iz P., u svojstvu zakonskog nasljednika iza smrti pok. P.B., bivšeg radnika Privrednog društva "R.D." iz P., kojeg podnosioca u ovom ustavno-sudskom postupku zastupa advokat Č.D., iz P.. Ime i lični podaci podnosioca ustavne žalbe navedeni su u prilogu i čine sastavni dio ove odluke. Ustavna žalba podnesena je zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke – presude Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1081/10, od 31. maja 2010. godine. Na osnovu navedene sudske odluke, kao izvršne isprave, Osnovni sud u Podgorici, donio je rješenje o izvršenju I.br. 7413/10, od 15. decembra 2010. godine.

1.1. Budući da do dana podnošenja ustavne žalbe navedene odluke nijesu izvršene, podnosilac smatra da je došlo do povrede prava iz odredaba čl. 8, 17, 32. i 58, Ustava Crne Gore, čl. 6. st. 1. i čl.14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

2. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 68. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore,ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta, radnje ili nepostupanja državnog organa (…), ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja. U stavu 2 istog člana, propisano je da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa (…) ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

2.1. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

I ČINjENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. U sprovedenom postupku, uvidom u cjelokupnu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu:

3.1. Privredno društvo "Radoje Dakić" iz Podgorice, Cetinjski put bb, (mat.br.02014092) je akcionarsko društvo čiju strukturu akcijskog kapitala sačinjava kapital koji se u obimu od 50.579% nalazi u vlasništvu sledećih subjekata i to: Država sa učešćem 11,9680%, Fond za razvoj Crne Gore sa učešćem od 0,0001%, Fond penzijsko-invalidskog osiguranja, sa učešćem od 14,9379%, Vlada Crne Gore, sa učešćem od 18.6943%, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, sa učešćem od 4,9793%.

3.2. Presudom Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1081/10, od 31.maja 2010.godine, obavezan je tuženi ("Radoje Dakić" AD Podgorica) da tužiocu Petru Brnoviću (pravnom prethodniku podnosioca ustavne žalbe) isplati iznos u visini od 19.480,50 eura, sa zateznom kamatom počev od 21.marta 2006.godine, kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, sve prednje u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude. Istom presudom obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 525,00 eura.

3.3. Osnovni sud u Podgorici, donio je rješenje o izvršenju I.br.7413/10, od 15.decembra 2010.godine, kojim je na osnovu izvršne isprave – pravosnažne i izvršne presude Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1081/10, od 31.maja 2010.godine, na predlog izvršnog povjerioca Petra Brnovića (pravnog prethodnika podnosioca ustavne žalbe) radi naplate novčanog potraživanja u iznosu od 19.480,50 eura sa zateznom kamatom počev od 21.marta 2006.godine, kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, troškova parničnog postupka u iznosu od 525,00 eura i troškova izvršnog postupka u iznosu od 150,00 eura, određeno izvršenje na nepokretnostima izvršnog dužnika „Radoje Dakić" AD Podgorica, evidentiranih u LN br.184 KO Podgorica I – PJ Podgorica, i to upisom ovog rješenja u javnu knjigu, utvrđivanjem vrijednosti i njihovom prodajom, radi namirenja novčanog potraživanja izvršnog povjerioca;

-Istim rješenjem određeno je da će izvršenje ovog rješenja sprovesti pristupanjem izvršenju određenom rješenjem Osnovnog suda u Podgorici, I.br.875/06, kao i da će upis ovog rješenja u javnu knjigu izvršiti Uprava za nekretnine Crne Gore-Područna jedinica Podgorica.

3.4. Zaključkom Osnovnog suda u Podgorici I.br.875/06, od 29. septembra 2008. godine, utvrđeno je da na dan procjene, tržišna vrijednost nekretnina koje su predmet izvršenja iznosi 52.923.342,76€.

4. Po predstavci br. 19580/06, od 4. maja 2006. godine, Borislava Mijanovića, Evropski sud za ljudska prava donio je 17. septembra 2013. godine presudu Mijanović protiv Crne Gore (konačna 17. decembra 2013. godine), koja je za sada prva i jedina presuda Evropskog suda vezana za potraživanja od tuženog/izvršnog dužnika "Radoje Dakić", ali koja nije istovrsna predmetima koje Ustavni sud razmatra u ovom ustavno-sudskom postupku. Predmet Mijanović odnosio se na potraživanje naknade radi ostvarivanja prava po osnovu intelektualne svojine, odnosno prava po osnovu inovacije, a ne na zahtjev za naknadu neisplaćenih zarada, na šta se odnosi presuda Osnovnog suda u Podgorici, koja je predmet

ustavne žalbe. Međutim, sa aspekta zaštite ustavnih i kovnencijskih prava, problem je isti (neizvršenje pravosnažne i izvršne presude).

4.1. Evropski sud je u predmetu Mijanović utvrdio sljedeće činjenice: dana 24. septembra 2003. godine Osnovni sud u Podgorici presudio je u korist podnosioca predstavke i naložio tuženom/izvršnom dužniku "Radoje Dakić" AD Podgorica da plati 159.879,33€ i zakonsku kamatu, te 6.216,26€ za pravne troškove. Dana 6. jula 2004. godine, Viši sud u Podgorici potvrdio je ovu presudu, a dana 27. decembra 2005. godine Vrhovni sud odbacio je zahtjev za reviziju koji je predao izvršni dužnik. Dana 24. septembra 2004. godine na zahtjev podnosoca predstavke, Osnovni sud u Podgorici izdao je rješenje o izvršenju putem prenosa sredstava na račun u banci. Dana 4. maja 2009. godine, podnosilac predstavke predao je novi zahtjev za izvršenje, po odredbi člana 30. Zakona o izvršnom postupku, u kome je predložio da predmetna presuda bude izvršena prodajom nepokretne imovine dužnika. Dana 15 jula 2009. godine, doneseno je rješenje o izvršenju. U spisima nema dokaza da su domaći organi napravili bilo kakav pokušaj da izvrše ovo rješenje. Podnosilac predstavke žalio se na neizvršenje presude koja je donesena u njegovu korist i na povredu njegovih imovinskih prava koja je time počinjena.

4.2. Evropski sud je u tom slučaju utvrdio povredu prava iz odredaba člana 6. stav 1. i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konkvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koja se povreda odnosi na pozitivnu obavezu države da preduzme sve neophodne mjere kako bi se izvršila pravosnažana i izvršna sudska presuda, kao i na pravo podnosioca na nesmetano (mirno) uživanje njegove imovine (nakon smrti podnosioca, to se pravo prenijelo na njegovu naslednicu).

4.3. Evropski sud je u presudi ponovio "da je najprikladniji oblik zadovoljenja za povredu člana 6. obezbijediti da se podnosioci predstavke dovedu što je moguće više u položaj u kojem bi bili da nijesu zanemareni uslovi propisani članom 6. Konvencije. Sud nalazi da se taj princip odnosi i na ovaj predmet, s obzirom na to da je utvrđena povreda. Stoga Sud smatra da Vlada treba da plati podnositeljki predstavke, na ime materijalne štete, ono što su joj dosudili domaći sudovi, uključujući i zakonske kamate i pravne troškove koji su u toj presudi navedeni (v.mutatis matandis, Pejaković i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 337/04, 36022/04 I 45219/04, stavovi 31-32, 18. decembar 2007. godine).

5. Zaključkom Osnovnog suda u Podgorici, I.br.875/06, od 20. marta 2015. godine, izvršeno je namirenje troškova izvršnog postupka u iznosu od 622.500,00 eura, dobijenog prodajom nepokretnosti izvršnog dužnika "Radoje Dakić" AD Podgorica iz lista nepokretnosti br. 4339 KO Podgorica I-kat. parcele br.1503/12, zgrade br.1, poslovne zgrade u privredi, površine 19151m2, obračunatih zaključno sa danom 24. novembra 2014. godine.

6. Evropski sud je donio 24. januara 2017. godine ispravljenu odluku po predstavki br. 14561/08 Miličko Šćepović protiv Crne Gore i 2. druge predstavke, kojom je obuhvaćeno ukupno 7 podnosilaca predstavki, od toga 5 podnosilaca u predstavki br. 15577/10 od 9. marta 2010. godine, i to: Dragomir Bulatović (rođen 19. septembra 1946. godine), Veselin Rešetar (rođen 25. februara 1944. godine), Dejan Šabeljić (rođen 30. maja 1962. godine), Miodrag Lekić (rođen 30. maja 1950. godine) i Rajko Bulatović (rođen 15. decembra 1958. godine).

6.1. U toj ispravljenoj odluci Evropski sud je utvrdio da je, u periodu između 18. marta i 14. juna 2016. godine, primio izjave o mirnom rješavanju koje su potpisale Vlada Crne Gore i podnosioci predstavki, a prema kojima podnosioci predstavki izražavaju svoju saglasnost da se odriču bilo kakvih daljih potraživanja prema Crnoj Gori u pogledu činjenica koje su dovele do tih predstavki protiv obaveze Vlade da svakom podnosiocu isplati iznos od 2,000€

(dvije hiljade eura) koji će biti oslobođen od poreza, čime se pokrivaju nematerijalna šteta, kao i troškovi i izdaci. Strane su se dalje saglasile da će Vlada, u toku datog perioda od tri mjeseca, iz svojih sredstava platiti iznose koji su dodijeljeni kroz odluke domaćih sudova, osim bilo kog iznosa koji je na osnovu datih odluka već uplaćen, a uvećan za troškove izvršnih postupaka koji se vode u zemlji. Date uplate činiće konačnu odluku u slučajevima koji se vode pred Evropskim sudom.

6.2. Po osnovu navedenog poravnanja Država Crna Gora je isplatila Bulatović Dragomiru 45.983,47€, Rešetar Veselinu 48.999,30€, Šabeljić Dejanu 38.851,64€, Lekić Miodragu 50.084,08€ i Bulatović Rajku 43.325,38€.

7. Privredni sud Crne Gore je rješenjem St.br.490/16, 19. decembra 2016. godine, na predlog povjerioca Ministarstva finansija – Poreska uprava Crne Gore, otvorio stečajni postupak nad stečajnim dužnikom AD "Radoje Dakić" Podgorica, Cetinjski put bb (mat.br.02014092).

7.1. U izreci tog rješenja je određeno: da se usvaja predlog povjerioca ministarstva finasija – Poreska uprava Crne Gore podnijet sudu 22. novembra 2016. godine i otvara 19. decembra 2016. godine stečajni postupak (stav I); da se za stečajne upravnike sa jednakim ovlašćenjima imenuju Ranko Radinović iz Podgorice i Mladen Marković iz Podgorice (stav II); da se povjerioci pozivaju da u roku od 30 dana od dana objavljivanja Oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja (stav III); da se dužnici pozivaju da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi (stav IV); da će se prvi sastanak povjerilaca održati 15. februara 2017. godine sa početkom u 11,00h, a ročište za ispitivanje potraživanja 22. februara 2017. godine u 11 ,ooh u Privrednom sud Crne Gore, kancelarija br.2 (stav V); da će se rješenje objaviti na oglasnoj table suda 19. decembra 2016. godine (stav VI).

7.2. U obrazloženju tog rješenja je, pored ostalog, navedeno: da je povjerilac Ministarstvo finansija - Poreska uprava Crne Gore, 22. novembra 2016. godine, podnijela sudu predlog, kojim je tražila otvaranje stečaja nad privrednim društvom AD "RADOJE DAKIĆ" Podgorica, zbog nemogućnosti predlagača, kao povjerioca da naplati svoje potraživanje, usled prezaduženosti dužnika. Povjerilac je u svom predlogu naveo da prema službenim podacima i obračunu poreskih obaveza, stečajni dužnik ima dospjeli, a neplaćeni dug po osnovu utvrđenih poreskih obaveza prema predlagaču, u ukupnom iznosu od 10.862.854,84 eura, kao i to da je prema podacima Centralne banke Crne Gore, račun poreskog obveznika u blokadi za 7.175.430,92 eura u periodu od 5.774 dana neprekidno.

7.3. Privredni sud Crne Gore je, cijeneći pribavljene dokaze, navode iz podnijetog predloga i navode dužnika i povjerilaca, izvještaj privremenog stečajnog upravnika, našao da je predlog osnovan, i da su ispunjeni zakonski uslovi za otvaranje stečajnog postupka. Za Sud je nesporno da je predlagač podnijetim pisanim predlogom i dokazima uz predlog dokazao činjenicu da ima potraživanja, na osnovu poreskog duga, kao i da prinudna naplata po osnovu poreskog duga do danas nije mogla biti ni započeta, a samim tim ni realizovana, usljed višegodišnje blokade računa stečajnog dužnika, što se zaključuje iz izvještaja privremenog stečajnog upravnika i dokaza provedenih u postupku. Sud je kod prethodno navedenog nesporno utvrdio da je stečajni dužnik u stanju insolventnosti nesposoban da izmiruje svoje obaveze, da su mu poslovni računi u neprekidnoj blokadi duže od 15 godina, da se povjerilac nesumnjivo ne može naplatiti u postupku prinudnog izvršenja, te da su ispunjeni stečajni razlozi iz odredaba člana 12. stav 3. tač. 1. i 2 . i člana 13. Zakona o stečaju za otvaranje stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom.

8. Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore, Pž.br.599/17, od 6. juna 2017. godine, potvrđeno je rješenje Privrednog suda Crne Gore St.br. 490/16, od 19. decembra 2016. godine, o otvaranju stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom “Radoje Dakić” AD u stečaju Podgorica.

9. Rješenjem Privrednog suda Crne Gore St.br.490/16, od 4. jula 2017. godine, proglašeno je bankrotstvo nad stečajnim dužnikom “Radoje Dakić” AD u stečaju Podgorica, budući da nije podnijeta izjava od strane stečajnog dužnika o namjeri da izvrši reorganizaciju.

10. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je, u mišljenju broj 01-258-17, od 4. decembra 2017. godine, dao zaključnu ocjenu, u kojoj je, pored ostalog, navedeno: da je na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, navoda iz pritužbe, izjašnjenja, dostavljene i pribavljene dokumentacije Zaštitnik utvrdio da je pritužba podnosioca osnovana; da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici, P.br. 1561/05, od 14. aprila 2006. godine, tužiocima priznato pravo potraživanja u ukupnom iznosu od 7.784,182,00 eura, da u izvršnom sudskom postupku - predmetu, I.br. 875/06, od 14. aprila 2006. godine, kao ni kasnijem - stečajnom postupku - predmetu, St.br. 490, od 8. decembra 2016. godine, povjerioci nijesu naplatili svoje potraživanje. Zaštitnik podsjeća da je povodom prijateljskog poravnanja koje je Država Crna Gora zaključila, po istom osnovu - meritumu - pravosnažnoj presudi P.br. 1561/05, od 14. aprila 2006. godine (I.br.875/06, od 13. juna 2008. godine), Evropski sud za ljudska prava prethodno ocijenio kao dobro ustanovljenu praksu i predmet označio kao WECL (well-established case-law); da WECL predmeti predstavljaju grupu predmeta gdje je Sud u svojim ranijim odlukama zauzeo čvrste stavove i stvorio praksu u konkretnom pogledu, pa je i u ovoj grupi predmeta naveo da su pitanja, koja se navode u predstavci već obrađena (Mijanović protiv Crne Gore predstavka broj 19580/06, od 17. septembra 2013. godine i Kačapor i ostali protiv Srbije broj 2269/06, 3041/06, 3043/06, 3045/06, 3045/06, od 15. januara 2008. godine). Zaštitnik je, u konačnom, preporučio Privrednom sudu Crne Gore da u daljem toku stečajnog postupka, u skladu sa rješenjem suda, St.490/16, od 8. decembra 2016. godine, stečajni organi preduzmu sve neophodne mjere kako bi se stečajni postupak blagovremeno okončao i obezbijedilo namirenje potraživanja radnika AD "Radoje Dakić" po pravosnažnim presudama i Vladi Crne Gore da, imajući u vidu praksu Evropskog suda za ljudska prava, po pitanju obaveze države u ovim sporovima, preduzme mjere i aktivnosti u cilju izvršenja pravosnažnih odluka iz predmetnih sudskih sporova radnika AD "Radoje Dakić" i da su Privredni sud i Vlada Crne Gore dužni da, u roku od 90 dana od dana prijema ovog mišljenja, dostave izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

11. Ustavni sud je dana 1. juna 2018. godine, saglasno odredbama člana 34. stav 1. i člana 35. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, zatražio od Privrednog suda Crne Gore, odgovor na navode sadržane u ustavnoj žalbi.

11.1. U dostavljenom odgovoru je navedeno: da je rješenjem ovog suda, St.br.490/16, od 19. decembra 2016. godine, otvoren stečajni postupak nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju Podgorica; da je, u daljem toku postupka, nakon što je okončan postupak prijave potraživanja, stečajni upravnik sačinio Listu utvrđenih i osporenih potraživanja, koja je usvojena kao konačna na ročištu od 28. novembra 2017. godine; da je, 29. decembra 2017. godine, objavljen prvi oglas za prodaju imovine stečajnog dužnika, na koji oglas nije bilo zainteresovanih ponuđača; da je drugi oglas za prodaju imovine stečajnog dužnika raspisan, 23. maja 2018. godine, i dostavljena je jedna ponuda za kupovinu dijela imovine stečajnog dužnika od strane Uprave za imovinu Crne Gore i

stečajni upravnik je, obzirom da je dostavljena ponuda ispunjavala sve kriterijume, prihvatio predmetnu ponudu; da su sve radnje i sve odluke u predmetnom postupku preduzete i donesene u skladu sa rokovima koji su propisani odredbama Zakona o stečaju; da se, shodno odredbama Zakona o stečaju, potraživanja svih povjerilaca, pa i radnika koji su prijavili potraživanja, među kojima su i podnosioci ustavne žalbe, namiruju shodno utvrđenim isplatnim redovima kada se za to steknu zakonski uslovi za isplatu, odnosno nakon što se formira stečajna masa. Dakle, potraživanja radnika, kao i ostalih povjerilaca namiriće se nakon što se izvrši prodaja imovine stečajnog dužnika i formira stečajna masa, odnosno ukoliko bude sredstava iz stečajne mase za namirenje povjerilaca, a što je sve u skladu sa odredbama Zakona o stečaju. U konačnom je navedeno da se stečajni postupak sprovodi u skladu sa Zakonom o stečaju, kao lex specialis zakonom, da se sve radnje u postupku preduzimaju u skladu sa rokovima propisanim ovim zakonom, to cijene da otvaranjem stečajnog postupka nijesu povrijeđene odredbe Ustava kao ni Evropske konvencije, odnosno da je rješenje o otvaranju donijeto u skladu sa Ustavom i zakonom.

11.2. Prema dostupnim podacima, novi oglas za prodaju nepokretnosti stečajnog dužnika u Podgorici i Beogradu, po ukupnoj početnoj cijeni od 38,23 miliona eura, objavljen je u februaru 2019. godine.

II RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE ODREDBE

Mjerodavne odredbe Ustava:

"Član 32.

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Član 58.

Jemči se pravo svojine.

Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu".

Mjerodavne odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Član 6. stav 1.

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona".

Člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni".

III MJERODAVNO PRAVO

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list Republike Crne Gore", broj 23/2004)

“Član 144.

Izvršenje na nepokretnosti sprovodi se upisom rješenje o izvršenju u javnu knjigu, utvrđenjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem izvršnih povjerilaca iz iznosa dobijenog prodajom.”

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju (“Službeni list Crne Gore”, broj 36/2011)

Ovaj zakon stupio je na snagu 25. septembra 2011. godine i time je ukinut Zakon o izvršnom postupku u skladu sa tim Zakonom. Članovi 6. stav 1. i 14. ovog Zakona odgovaraju u materiji, članovima 4. stav 1. i 14. Zakona o izvršnom postupku iz 2004. godine. U članovima 154-201 navedeni su detalji o izvršenju u odnosu na nepokretnost izvršnog dužnika.

Zakon o stečaju (“Službeni list Crne gore”, br.1/11):

“Član 8. stav 1.

Stečajni postupak je hitan.

Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore (“Službeni list Crne Gore”, broj 11/15):

“Član 3.

Svako je dužan da poštuje odluke Ustavnog suda.

Stavovi o određenim pitanjima izraženi u odlukama Ustavnog suda obavezujući su za sve državne organe, organe državne uprave, organe lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravna lica i druge subjekte koji vrše jvne ovlašćenja.

Član 51. stav 2.

U “Službenom listu Crne Gore” može se objaviti odluka po ustavnoj žalbi, odnosno žalbi, kao i rješenje koje je od značaja za zaštitu ustavnosti i zakonitosti. O objavljivanju ovih odluka, odnosno rješenje odlučuje vijeće, odnos Ustavni sud na predlog sudije izvjestioca.

Član 52.

Držabni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravna lica i drugi subjekti koji vrše javne ovalašćenja dužni su da, u okviru svoje nadležnosti, izvršavaju odluke Ustavnog suda a njihovo izvršenje, kada je to potrebno, obezbejeđuje Vlada Crne Gore.

Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši.

Organ koji je dužan da izvrši odluku Ustavnog sufa dužan je nakon isteka roka iz stav 2. ovog člana da dostavi izvještaj Ustavnom sudu o izvršenju odluke Ustavnog suda.

Član 76. stav 3.

U slučaju kad je povreda učinjena radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja, odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud zabraniće dalje vršenje radnje odnosno naložiće donošenje akta ili preduzimanje druge odgovarajuće mjere ili radnje kojom se ispravljaju već nastale odnosno otklanjaju buduće štetne posljedice utvrđene povrede ljudskog prava ili slobode zajemčenih Ustavom.”

IV OCJENA USTAVNOG SUDA

12. Podnosilac u ustavnoj žalbi ukazuje da pravosnažna odluke navedena u stavu II izreke ove odluke - presuda Osnovnog suda u Podgorici, do dana podnošenja ustavne žalbe, nije izvršena, odnosno da on nije uspio da namiri svoje potraživanje. Smatra da je neizvršavanjem sudske presude donijete u postupku pred domaćim sudom, za period od 9 (devet godina), onemogućen u mirnom uživanju svoje imovine, ukazujući da je nad dužnikom AD "Radoje Dakić", rješenjem Privrednog suda Crne Gore, St.br. 490/16, od 19. decembra 2016. godine, otvoren stečajni postupak.

12.1. Analizom navoda i razloga istaknutih u ustavnoj žalbi, kao i sadržine prava koja se štite Ustavom, Ustavni sud je razmatrao ustavnu žalbu, sa aspekta odredaba čl. 32. i 58. Ustava (Člana 6. stava 1. Konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju).

12.2. Ustavni sud ukazuje na svoju dosadašnju praksu i praksu Evropskog suda, da se izvršenje sudske odluke mora smatrati sastavnim dijelom pravičnog suđenja u smislu odredbe člana 32. Ustava. (vidjeti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-II). Ustavni sud ukazuje na stavove prema kojima i ako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati posebnim okolnostima, ono ne smije biti tako da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 32. Ustava (vidjeti Budrov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, i Teteriny protiv Rusije broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine). Nadalje, u kontekstu stečajnog postupka, period neizvršenja sudske odluke ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršnog postupka, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak protiv izvršenika (vidjeti Kačapor i dr. protiv Srbije, br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06).

12.3. Kada je riječ o izvršenju pravosnažnih sudskih odluka donesenih protiv države ili lica koja ne uživaju "dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države", država nema mogućnost da se pozove na nedostatak vlastitih sredstava ili na nemaštinu dužnika, kao izgovor za neizvršenje tih odluka (vidjeti Kačapor i dr. protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114.).

12.4. Nadalje, kada organi imaju obavezu da postupaju da bi izvršili pravosnažnu sudsku odluku, a to ne učine, njihovo nepostupanje može u određenim okolnostima uključiti odgovornost države prema članu 32. Ustava (vidjeti, Scollo protiv Italije, presuda od 28. septembra 1995. godine, Serija A broj 315-C, stav 44, i Fuklev protiv Ukrajine, broj 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Zadatak Ustavnog suda u takvim slučajevima je da razmatra da li su mjere koje su organi primijenili bile odgovarajuće i dovoljne i da li su postupali marljivo kako bi pomogli povjeriocu u izvršenju presude (vidjeti, Focias protiv Rumunije, broj 2577/02, stav 70, 3. februar 2005. godine).

13. U nastavku se citiraju relevantna načela i stavovi Evropskog suda izgrađena u njegovoj sudskoj praksi.

Evropski sud u predmetu R. Kačapor i drugi protiv Srbije (predstavke br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, od 15. januara 2008. godine) ukazuje na sljedeća relevantna načela:

"106. Sud podseća da se izvršenje presude koju je sud donio, mora smatrati sastavnim dijelom 'suđenja' prema članu 6. (vidjeti Hornsby protiv Grčke, presuda od 19. marta 1997. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-11, str. 510, stav 40).

107. Dalje, kašnjenje u izvršenju presude može se opravdati u posebnim okolnostima. Međutim, to ne smije biti tako da ugrožava suštinu prava zaštićenog prema članu 6. stav 1.

Konvencije (vidjeti Immobiliere Saffi protiv Italije [VV], br. 22774/93, stav 74, ECHR 1999-V).

108. Najzad, bez obzira da li je dužnik privatni ili društveni akter, na državi je da preduzme sve neophodne mjere da se pravosnažna sudska presuda izvrši, kao i da, pri tome, obezbijedi djelotvorno učešće njenog cijelog aparata (vidjeti, mutatis mutandis, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, stavovi174-189, ECHR 2004-V (izvodi) i, takođe, mutatis mutandis, Hornsby, citiran u gornjem tekstu, str. 511, stav 41).

114. Šesto, s obzirom da je utvrđena obaveza države za neizmirene dugove podnositeljki predstavki u konkretnom slučaju, primećuje se da država ne može da navede ni nedostatak sopstvenih sredstava ni nedostatak sredstva kod dužnika kao izgovor za neizvršenje o kome je riječ."

Evropski sud je u predmetu Mijanović protiv Crne Gore (predstavka br. 19580/06), od 17. septembra 2013. godine, dao ocjenu:

"81. Sud podsjeća da član 6 stav 1 Konvencije, između ostalog, štiti sprovođenje pravosnažnih, obavezujućih sudskih odluka, koje, u državama koje prihvataju vladavinu prava, ne mogu da ostanu neoperativne na štetu jedne strane. Shodno tome, izvršenje sudske presude ne može se spriječiti, učiniti nevažećim ili neopravdano odložiti (v. između ostalog, Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-II). Iako kašnjenje u izvršenju presude može biti opravdano u naročitim okolnostima, ono ne može, međutim, biti takvo da se naruši suština prava koje se štiti po članu 6. stav 1. Konvencije (v. presudu u predmetu Immobiliare Saffi protiv Italije [GC], br. 22774/93, stav 74, ECHR 1999-V).

82. Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja presuda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi (v. presudu u predmetu Fuklev protiv Ukrajine, br. 71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine). Bez obzira na to da li je izvršni dužnik privatno lice ili subjekt pod kontrolom države, država je ta koja treba da preduzima sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu presudu suda, i da, pri tome, obezbijedi djelotvorno učešće cijelog svog aparata (v. mutatis mutandis, presudu u predmetu Pini i drugi protiv Rumunije.br. 78028/01 i 78030/01, stavovi 174-189, ECHR 2004-V (izvodi)).

83. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud konstatuje da, nasuprot tvrdnjama Vlade, izvršni postupak po samoj svojoj prirodi treba da se rješava brzo (v. stavove 32 i 38; i Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, stav 23, ECHR 2000-IV). Iako može da se prihvati da su neki izvršni postupci složeniji, Sud ne smatra da je ovaj predmet tako složen da bi to opravdalo dužinu izvršenja.

86. I na kraju, s obzirom na nalaz da država ima odgovornost za dug prema podnositeljki predstave u ovom predmetu, konstatuje se da država ne može kao opravdanje za predmetno neizvršenje da se pozove ni na nedostatak svojih sredstava niti na neimaštinu dužnika (v. mutatis mutandis, R. Kačapor i drugi protiv Srbije, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 114).

87. S obzirom na navedeno, Sud nalazi da crnogorske vlasti nisu preduzele neophodne mjere da bi izvršile predmetnu presudu. Stoga, Sud nalazi da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

90. Sud ponavlja da to što država nije izvršila pravosnažnu presudu koja je donesena u korist oca podnositeljke predstavke i koju je kasnije naslijedila podnositeljka predstavke predstavlja zadiranje u pravo podnositeljke predstavke na mirno uživanje imovine, predviđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 (v. između ostalog, presudu u predmetu Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, stav 40, ECHR 2002-III).

91. Iz gore izloženih razloga, u vezi sa članom 6, Sud smatra da navedeno zadiranje države u ovom predmetu nije bilo opravdano. Stoga je utvrđeno da je došlo do zasebne povrede člana 1 Protokola broj 1."

Evropski sud je u predmetu Crnišanin i drugi protiv Srbije (predstavke br. 35835/05, 43548/05, 43569/05 i 36986/06) dao ocjenu:

"124. Sud je već utvrdio da je Država odgovorna za dugovanja preduzeća sa većinskim društvenim kapitalom (R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu). On ne nalazi razlog da odstupi od ovog stava u konkretnom predmetu pošto su dužnici prve, druge i četvrte podnositeljke predstavki takva preduzeća (vidi stav 96 u gornjem tekstu), a postupak za povraćaj dugovanja do sada traje između godinu dana i pet mjeseci i četiri godine i osam mjeseci, od kada je Srbija 3. marta 2004. godine ratifikovala Konvenciju (period koji je u nadležnosti Suda ratione temporis). Organi Srbije, stoga, nisu preduzeli neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše, a nisu dali ni ubedljive razloge za taj propust (vidi R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu). Prema tome, došlo je do povrede člana 6. stav 1. Konvencije, (b) u pogledu treće podnositeljke predstavke.

128. Četvrto, u spisima predmeta ne postoji dokaz da se sporno neizvršenje zaista može pripisati nedostatku sredstava kod dužnika (vidi Preduzeće EVT protiv Srbije, citiran u gornjem tekstu, stavovi 53 i 54), niti da su sami postupci bili posebno složeni.

130. S obzirom na gore navedeno, Sud nalazi da su organi Srbije propustili da preduzmu neophodne mjere da se presude o kojima je riječ izvrše u periodu između 3. marta 2004. godine i 18. decembra 2007. godine. Prema tome, došlo je do povrede člana 6. stav 1. Konvencije."

U predmetu Jovičić i drugi protiv Srbije (predstavke br. 37270/11, 37278/11, 47705/11, 47712/11, 47725/11, 56203/11, 56238/11 u 75689/11) Evropski sud je ukazao:

"33. Sud podseća da se izvršenje odluke koju je sud donio mora smatrati sastavnim dijelom 'suđenja' za potrebe člana 6. (videti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997. godine, stav 40, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-11). lako se kašnjenje u izvršavanju presude može opravdati u posebnim okolnostima, ono ne srne biti takvo da ugrozi suštinu prava koje se štiti prema članu 6. stav 1. (videti Burdov protiv Rusije, broj 59498/00, stav 35, ECHR 2002-III, stav 35, i Teteriny protiv Rusije, broj 11931/03, stav 41, 30. jun 2005. godine).

34. Osim toga, u kontekstu imovinskih pitanja, ako podnosilac predstavke nije u stanju da postigne izvršenje presude u njegovu korist na vreme, to predstavlja miješanje u pravo na mirno uživanje imovine, kako je utvrđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju. Bez obzira da li je dužnik privatno lice ili lice pod upravom države, na državi je da preduzme sve neophodne korake da izvrši pravosnažnu sudsku presudu, i da time osigura djelotvorno učešće svog cijelog aparata (videti, uz odgovarajuće izmene, Pini i drugi protiv Rumunije, br. 78028/01 i 78030/01, st. 174-189, ECHR 2004-V Hornsby, citirana u gornjem tekstu, stav 41; i R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 108.). U kontekstu društvenih preduzeća, period neizvršenja ne bi trebalo ograničiti samo na fazu izvršenja, već on treba da obuhvati i kasniji stečajni postupak (videti, između ostalog, R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 115.).

36. Kada je reč o izvršenju pravosnažnih sudskih odluka donijetih protiv države ili lica koja ne uživaju 'dovoljnu i poslovnu nezavisnost od države', država nema mogućnost da se pozove na nedostatak sopstvenih sredstava ili na nemaštinu dužnika kao izgovor za

neizvršenje tih odluka (videti R. Kačapor i druge podnositeljke predstavke protiv Srbije, citirana u gornjem tekstu, stav 114). Štaviše, "činjenica da je država prodala veliki deo svog udela u preduzeću koji je dugovala privatnog licu, ne bi mogla da državu oslobodi obaveze da izmiri dug prema presudi, koji je nastao pre prodaje akcija. Ako država takvu obavezu prenese na novog vlasnika akcija ... država mora osigurati da novi vlasnik ispunjava zahtjeve, koji se podrazumijevaju prema članu 6. stav 1. Konvencije i članu 1. Protokola broj 1, 'da pravosnažna, obavezujuća sudska odluka ne ostane neizvršena na štetu stranke' (videti Solovyev protiv Ukrajine, broj 4878/04, stav 21, 14. decembar 2006. godine). Drugim rečima, država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom čak i nakon njihove privatizacije, pod uslovom da je sudska odluka u pitanju postala pravosnažna kada je preduzeće radilo kao lice pod upravom države (videti Marinković, citirana u gornjem tekstu, stav 39). Država je neposredno odgovorna za dugove preduzeća pod državnom upravom, čak i kada je preduzeće radilo kao privatno lice kada je neizvršena sudska odluka postala pravosnažna ako je privatizacija u pitanju kasnije poništena (isto)."

Evropski sud je u predmetu Burdov protiv Rusije (br. 2) (predstavka br. 33509/04), od 15. januara 2009. godine, naveo:

"65. Pravo na sud iz člana 6. bilo bi iluzorno ukoliko bi domaći pravni sistem bilo koje države ugovornice omogućio da konačna, obavezujuća presuda ostane nedjelotvorna na štetu jedne od stranaka. Stoga izvršenje presude bilo kojeg suda mora biti smatrano sastavnim dijelom 'suđenja' u smislu člana 6 (vidjeti Hornsby protiv Grčke, 19. mart 1997., stav 40, Izvještaj o presudama i odlukama 1997-11). 66. Prema tome, nerazumno dugo odlaganje izvršenja obavezujuće presude može predstavljati kršenje Konvencije (vidjeti Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, ECHR 2002-111). Neopravdanost takvog kašnjenja određuje se uzimajući u obzir posebno složenost izvršnog postupka, ponašanje aplikanta i nadležnih vlasti kao i iznosa i prirode naknade koju je sud dosudio (vidjeti Raylyan protiv Rusije, br. 22000/03, stav 31,15. februar 2007.).

70. Složenost domaćih izvršnih postupaka ili državnog budžetskog sistema ne može osloboditi državu njene obaveze po Konvenciji da svakoj osobi obezbijedi pravo da obavezujuća i izvršna sudska odluka u njenu korist bude izvršena u razumnom roku. Niti se državne vlasti mogu pozvati na nedostatak novčanih ili drugih sredstava (npr. stanova) kao isprike za izbjegavanje plaćanja duga po presudi (vidjeti Burdov, gore citiran, stav 35 i Kukalo protiv Rusije, br. 63995/00, stav 49, 3. november 2005.). Na državama ugovornicama je obaveza da organizuju pravni sistem na način da nadležni organi vlasti mogu izvršiti obaveze u ovom pogledu (vidjeti, mutatis mutandis, Comingersoll S.A. protiv Portugala [GC], br. 35382/97, stav 24, ECHR 2000-IV i Frydlender protiv Francuske [GC], br. 30979/96, stav 45, ECHR 2000-VII).

86. Na osnovu naprijed navedenog, Sud zaključuje da su odlaganjem izvršenja presuda Gradskog suda Shakhtya od 17. aprila 2003., 4. decembra 2003. i 24. marta 2006. godine vlasti prekršile aplikantovo pravo na sud. Prema tome postoji kršenje člana 6. Konvencije.

87. Budući da obavezujuće i izvršne presude predstavljaju ustanovljeno pravo na plaćanje naknade u aplikantovu korist, što se ima smatrati 'imovinom' u smislu odredbi člana 1. Protokola br.oj 1 (vidjeti Vasilopoulou protiv Grčke, br. 47541/99, stav 22, 21. mart 2002.), odgođenim propuštanjem da postupe po tim presudama vlasti su takođe prekršile i aplikantovo pravo na mirno uživanje njegove imovine (vidjeti Burdov, naprijed navedeno, stav 41). Dakle, postoji i kršenje člana 1. Protokola broj 1."

14. Dovodeći navedene stavove i principe u vezu sa okolnostima konkretnog slučaja, Ustavni sud utvrđuje da se u ovom ustavno-sudskom postupku radi o slučaju neizvršenja pravosnažne i izvršne presude protiv jednog stečajnog dužnika sa jednim izvršnim povjeriocem, ovdje podnosiocem ustavne žalbe, čiji je tužbeni zahtjev njegovog pravnog prethodnika precizno specifikovan u samoj presudi. Budući da je stečajni dužnik akcionarsko društvo čiju strukturu akcijskog kapitala sačinjava kapital koji se nalazi u vlasništvu države bilo neposredno ili posredno preko njenih tijela (Vlada Crne Gore, Zavod za zapošljavanje, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja i Fond za razvoj), Ustavni sud dalje utvrđuje da se država ne može osloboditi odgovornosti ni za propuste i nečinjenja koji su doveli do neizvršenja sudske presude, ni za dugovanja koja stečajni dužnik ima prema podnosiocu ustavne žalbe. Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja presuda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi i dužna je da preduzme sve neophodne korake da se izvrši sudska presuda, ako treba i učešćem cijelog državnog aparata.

A. NAVODNA POVREDA ČLANA 32. USTAVA I ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE

15. Podnosilac u ustavnoj žalbi prvo prigovara da pravosnažna i izvršna odluka – presuda Osnovnog suda u Podgorici, P.br.1081/10, od 31.maja 2010.godine, nije izvršena, a da dodatno nije izvršeno ni rješenje o izvršenju Osnovnog suda u Podgorici, I.br.7413/10, od 15.decembra 2010.godine. Prigovara i tome da je nad dužnikom otvoren stečajni postupak rješenjem Privrednog suda Crne Gore, St.br. 490/16, od 19. decembra 2016. godine, ali da je vrijednost imovine imovine stečajnog dužnika poslije pet održanih ročišta smanjena, i do podnošenja ustavne žalbe nije izmiren ni jedan od razlučnih povjerilaca, samim tim ni podnosilac.

16. Ustavni sud prvo napominje da se u ovom slučaju period neizvršenja sudske presude ne može ograničiti samo na fazu izvršenja. Taj period obuhvata i kasniji stečajni postupak koji je u toku. Shodno tome, treba konstatovati da je period naplate duga podnosioca ustavne žalbe započeo 2010. godine, a traje i na dan donošenja ove odluke, to je skoro 9 (devet) godina i 9 (devet) mjeseci.

16.1. Ustavni sud, u tom smislu, mora ispitati da li je period od 9 (devet) godina i 9 (devet) mjeseci u posebnim okolnostima ovog slučaja takav da se može tvrditi da je došlo do kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažna i izvršna sudska sudska presuda izvrši bez nepotrebnog odugovlačenja, odnosno da preduzme sve neophodne mjere kako bi se ta odluka izvršila.

17. Prvo treba konstatovati da svi izvršni postupci po samoj svojoj prirodi treba da se rješavaju brzo. Međutim, u ovom je slučaju izvršni postupak u početnom periodu bio nešto složeniji, jer je žiro račun izvršnog dužnika bio blokiran, pa se u sudskom postupku morao naknadno utvrditi drugačiji način izvršenja presude, što je sve trajalo do septembra 2008. godine, kada je utvrđena tržišna vrijednost nepokretnosti koje su predmet izvršenja.

17.1. Ustavni sud ocjenjuje spornim period od 2010.godine do decembra 2016. godine, kada nijesu zabilježene nikakve aktivnosti koje bi mogle pokazati da je država u tom vremenu nastojala da se sudska odluka izvrši. Štaviše, prva aktivnost države (suda) nakon tog perioda neaktivnosti nije bila usmjerena namirenju duga kojeg je potraživao podnosilac ustavne žalbe, već namirenju troškova izvršnog postupka.

17.2. Nedostatak bilo kakve aktivnosti koje bi mogle pokazati da država nastoji da se sudska presuda izvrši trajale su, dakle, sve do otvaranja stečajnog postupka nad izvršnim,

sada stečajnim dužnikom u decembru 2016. godine. Nakon otvaranja stečajnog postupka, bilježe se prve konkretne aktivnosti na stvaranju pretpostavki za namirenje potraživanja podnosioca ustavne žalbe. U stečajnom postupku potrebne radnje provode se bez većih ili neopravdanih zastoja. Očigledno je nastojanje da se stečajni postupak djelotvorno sprovede.

17.3. Ustavni sud, u tom smislu, odbacuje kao očigledno neosnovane sve prigovore da je stečajni postupak otvoren s navodnom namjerom da se onemogući naplata potraživanja podnosioca ustavne žalbe. Poziva se na rješenje Privrednog suda Crne Gore St.br.490/16 o otvaranju stečajnog postupka, u kojem je izričito utvrđeno da su neosnovani "navodi punomoćnika povjerioca da predlagač podnošenjem predloga ima namjeru da onemogući naplatu potraživanja 1742 fizička lica (ranije radnike izvršnog dužnika), kao izvršnih povjerilaca, te da izloži prodaji imovinu sada izvršnog dužnika koja može biti prodata u stečajnom postupku za manju cijenu u odnosu na prodaju u izvršnom postupku, imajući u vidu pravila prodaje nepokretnosti u stečajnom postupku. Naime, stečajni postupak se otvara i vodi upravo u interesu stečajnih povjerilaca, radi ostvarivanja najveće moguće vrijednosti imovine stečajnog dužnika i najvećeg mogućeg stepena namirenja povjerilaca, tako da su interesi povjerilaca u stečajnom postupku potpuno zaštićeni. Takođe, prodaja imovine u stečaju ne može biti nepovoljnija u odnosu na prodaju u izvršnom postupku, jer cijenu na tržištu ne determiniše postupak u kojem se sprovodi prodaja, već ponuda i potražnja. Nasuprot tvrdnjama punomoćnika povjerilaca, ovaj sud je mišljenja, a što je i cilj otvaranja stečajnog postupka, da se upravo kroz stečajni postupak može doći do najvećeg mogućeg stepena namirenja svih povjerilaca. U vezi navoda koji se odnose na stanove koji se vode kao imovina stečajnog dužnika a koji su po navodima punomoćnika povjerioca podijeljeni radnicima, to su pitanja o kojima će se raspravljati i odlučivati u stečajnom postupku, a u najboljem interesu svih učesnika postupka." Citirano sudsko utvrđenje Ustavni sud ocjenjuje relevantnim i uvjerljivim.

18. U skladu sa prethodnim utvrđenjima, Ustavni sud ocjenjuje da je u okolnostima konkretnog slučaja došlo do kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažna i izvršna sudska presuda izvrši bez nepotrebnog odugovlačenja. To je odugovlačenje uzrokovano periodom potpune neaktivnosti države koji je trajao šest godina, od decembra 2010. do decembra 2016. godine.

19. S obzirom na navedeno, Ustavni sud nalazi da je u okolnostima ovog slučaja došlo do povrede odredaba člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije.

B. NAVODNA POVREDA ČLANA 58. USTAVA I ČLANA 1. PROTOKOLA 1 UZ KONVENCIJU

20. Podnosilac ustavne žalbe, dalje, prigovorara da su mu, zbog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke (navedene u stavu II izreke ove odluke) Osnovnog suda u Podgorici, povrijeđena imovinska prava propisana odredbama člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer je onemogućen u mirnom uživanju svoje imovine.

21. Pravo svojine je osnovni pravni institut za razgraničenje privatnih imovinskih odnosa u društvu, pri čemu je sa ustavnopravnog aspekta najvažniji dio njenog sadržaja privatna upotrebljivost i načelna sloboda raspolaganja objektom svojine. Ustav jamči pravo svojine, ali određuje i njegovu socijalnu funkciju, prema kojoj svojina obavezuje, zbog čega su nosioci svojinskog prava dužni doprinostiti opštem dobru. Javni interes, u smislu člana 58. stava 2. Ustava, polazna je tačka ograničenja koja se nameću titularu prava svojine. Ono

ujedno postavlja i granice do kojih ta ograničenja smiju biti nametnuta. Ograničenja svojinskih prava ne smiju ići dalje nego što je to potrebno za postizanje legitimnog cilja koji se zakonskom mjerom nastoji postići. Ograničenja svojinskih prava koja su posledica socijalne vezanosti svojine u tim se okvirima moraju načelno prihvatiti bez ikakvih obeštećenja, osim u slučajevima kad sam Ustav za njih predviđa pravičnu naknadu.

21.1. Pravo na naplatu dospjelih potraživanja, samo po sebi, nesumnjivo je objekat koji uživa zaštitu na osnovu odredaba sadržanih u članu 58. Ustava. Ustavno jamstvo prava svojine načelnog je karaktera. Ustavna garancija svojine zahtijeva osiguranje stvarnopravnom vlasniku slobodnog prostora u imovinskopravnom području koji će mu omogućiti razvitak i samostalno oblikovanje ekonomske i preduzetničke sfere njegovog života. Međutim, ustavno jamstvo prava svojine uvijek se mora sagledavati zajedno sa odredbama Ustava koje uređuje ustavnopravne mogućnosti njenog oduzimanja, odnosno ograničavanja.

21.2. Ograničavanje prava svojine koje se neće smatrati ustavnopravno nedopuštenim biće ono koje je propisano zakonom u javnom interesu i ako je za tako oduzeto ili ograničeno vlasništvo isplaćena pravična naknada. Svako miješanje u svojinu, koje je preduzeto u opštem interesu, pretpostavlja isplatu pravične naknade. Svrha ovakvog ustavnog uređenja ogleda se u činjenici da je u opisanim slučajevima ograničavanje ili oduzimanje prava svojine učinjeno kao doprinos ostvarenju opšteg dobra i uspostavljanje socijalne funkcije svojine.

22. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo,koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opšte prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uslovima. Treće pravilo, sadržano u stavu 2.ovog člana, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korišćenje imovine u skladu sa opštim interesom. Ova tri pravila nijesu različita, u smislu da nijesu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i treba da budu tumačena u svijetlu opšteg principa izraženog u prvom pravilu (vidi Evropski sud za ljudska prava, Sporrong i Lonnorth protiv Švedske, presuda od 23. Septembra 1982. Godine, serija A, broj 52, stav 61).

23. Ustavni sud podsjeća da propust države da izvrši pravosnažnu i izvršnu sudsku presudu donijetu u korist podnosioca predstavlja miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje imovine, koje je predviđeno prvom rečenicom prvog stava člana 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju. U tom smislu, Ustavni sud upućuje na stavove Evropskog suda, zauzete u ovakvim i sličnim predmetima.

Tako je u predmetu R. Kačapor i druge podnositeljke predstavki protiv Srbije (Predstavke br. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 i 3046/06, od15. januara 2008. godine) Evropski sud naveo:

"119.Sud podseća da propust države da izvrši pravosnažne presude donete u korist podnositeljki predstavki predstavlja mešanje u njihovo pravo na mirno uživanje imovine, kako je predviđeno prvom rečenicom prvog stava člana 1. Protokola br. 1 (videti, među mnogim drugim autoritetima, Burdov protiv Rusije, br. 59498/00, stav 40, ECHR 2002-III).

120.Iz gore iznetih razloga u vezi sa članom 6., Sud smatra da navedeno mešanje nije bilo opravdano u posebnim okolnostima predmetnog slučaja. Prema tome, došlo je do posebne povrede člana 1. Protokola br. 1."

U drugom predmetu Burdov protiv Rusije (br. 2) (Aplikacija br. 33509/04), od 15. januar 2009. godine, Evropski sud je zauzeo sličan stav:

“87. Budući da obavezujuće i izvršne presude predstavljaju ustanovljeno pravo na plaćanje naknade u aplikantovu korist, što se ima smatrati “imovinom” u smislu odredbi člana 1. Protokola br. 1.(vidjeti Vasilopoulou protiv Grčke, br. 47541/99, stav 22, 21. mart 2002.), odgođenim propuštanjem da postupe po tim presudama vlasti su takođe prekršile i aplikantovo pravo na mirno uživanje njegove imovine (vidjeti Burdov, naprijed navedeno, stav 41). Dakle, postoji i kršenje člana 1. Protokola br. 1.

88. Imajući u vidu zaključke u stavovima 84-85 gore, Sud zaključuje da u odnosu na izvršenje presuda od 22. maja 2007. i 21. avgusta 2007. nije došlo do kršenja člana 6. i člana 1. Protokola br. 1."

24. Imajući u vidu prethodno navedeno kao i razloge u vezi sa članom 6. Konvecije, Ustavni sud ocjenjuje da je, u konkretnom slučaju, došlo i do miješanja u pravo podnosioca na imovinu, jer se radi o potraživanjima priznatim izvršnom odlukom. Ustavni sud smatra da je predmetno miješanje neproporcionalno, imajući u vidu da se predmetna odluka ne izvršava od 2010. godine, te naročito činjenicu da se radi o potraživanju iz radnog odnosa. S obzirom na to da predmetni izvršni postupak zbog svoje složenosti i objektivnih okolnosti ni nakon devet godina i devet mjeseci nije okončan, proizilazi da je na taj način došlo do miješanja u imovinu podnosioca zbog nemogućnosti da od stečajnog dužnika naplati svoje potraživanje.

25. Ustavni sud ponavlja da to što država nije obezbijedila djelotvorno izvršenje, bez neopravdanih zastoja i nepotrebnih odugovlačenja, pravosnažne i izvršne sudske presude koja je donesena u korist pravnog prethodnika podnosioca ustavne žalbe predstavlja zadiranje u njegovo pravo na mirno uživanje imovine, zajamčeno članom 58. Ustava i prvom rečenicom prvog stave člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

26. Iz razloga koji su doveli do povrede člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije, a koji su prethodno obrazloženi, Ustavni sud smatra da navedeno zadiranje države u imovinsko pravo podnosioca ustavne žalbe nije bilo opravdano.

27. Na osnovu izloženog, Ustavni sud utvrđuje, da je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo svojine (imovine) iz odredaba člana 58. Ustava Crne Gore i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

C. NAČIN IZVRŠENjA ODLUKE

28. Odredbom člana 52. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore propisano je da Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši. U skladu sa tom zakonskom odredbom, Ustavni sud je u izreci ove odluke odredio kako slijedi:

1) Ministarstvo finansija Crne Gore dužno je da podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu preduzeća "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici, Cetinjski put bb (mat.br.02014092) isplati naknadu u neoporezivom iznosu od EUR 2.000,00 (dvije hiljade eura) na ime nematerijalne štete zbog povrede prava iz člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za isplatu naknade.

Neoporeziva naknada, određena u tački III izreke ove odluke, isplaćuje se na ime nematerijalne štete koju je pretrpio pravni prethodnik podnosioca ustavne žalbe zbog povrede prava iz člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Konvencije, do koje je došlo zbog kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažna i izvršna sudska odluka izvrši bez nepotrebnog odugovlačenja, kao i na ime troškova koje je pravni prethodni podnosioca

ustavne žalbe imao zbog provođenja sudskih postupaka s tim u vezi, uključujući postupak pred Ustavnim sudom pokrenut od strane podnosioca kao njegovog zakonskog nasljednika.

2) Privredni sud Crne Gore dužan je da iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku, u skladu sa Zakonom o stečaju, podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu obezbijedi najveći mogući stepen namirenja onoga što mu je dosuđeno odlukom Osnovnog suda u Podgorici.

Privredni sud Crne Gore dužan je da obavještava Ustavni sud o svakoj relevantnoj činjenici u vezi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom "Radoje Dakić" AD u stečaju, u Podgorici koja utiče ili bi mogla uticati na namirenje podnosioca ustavne žalbe – stečajnog povjerioca u tom stečajnom postupku.

Privredni sud Crne Gore dužan je da nakon što se završi stečajni postupak, dostavi Ustavnom sudu pisani izvještaj sa preciznim podacima o novčanom iznosu koji je u stečajnom postupku pripao podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu, sve u okviru onoga što je njegovom pravnom prethodniku dosuđeno pravosnažnom i izvršnom presudom Osnovnog suda u Podgorici. U pisanom izvještaju Privredni sud Crne Gore dužan je navesti i precizne podatke o datumu i načinu isplate sredstava podnosiocu ustavne žalbe – stečajnom povjeriocu.

3) Ukoliko nakon završenog stečajnog postupka ne bude u potpunosti namireno potraživanje na osnovu pravosnažne i izvršne presude, podnosilac ustavne žalbe je dužan da o tome pismeno obavijesti Ustavni sud, u roku od 60 dana od dana završetka stečajnog postupka. Nakon toga i dobijanja izvještaja Privrednog suda Crne Gore o konačnom ishodu namirenja podnosioca ustavne žalbe – stečajnog povjerioca iz sredstava dobijenih u stečajnom postupku, Sud će ukoliko utvrdi da u sprovedenom stečajnom postupku podnosiocu ustavne žalbe nije u potpunosti naknađen iznos dosuđen u predmetnoj odluci (pravosnažnoj i izvršnoj presudi) nastaviti ustavnosudski postupak.

29. Na osnovu iznijetih razloga, Ustavni sud je odlučio kao u izreci ove odluke.

30. Odluka o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbi člana 151. stav 2. Ustava i odredbi člana 51. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 2062/19
Podgorica, 30. septembar 2020. godine

Predsjednik Vijeća,
dr **Dragoljub Drašković,** s.r.

1483.

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 10 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10, 46/10, 06/13 i 70/17), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 29. oktobra 2020. godine, donio je

O D L U K U
O IZMJENI ODLUKE O MAKROPRUDENCIJALNIM MJERAMA KOJE SE ODNOSE NA KREDITE KOJE BANKE ODOBRAVAJU FIZIČKIM LICIMA

1. U Odluci o makroprudencijalnim mjerama koje se odnose na kredite koje banke odobravaju fizičkim licima ("Službeni list CG", broj 58/19) tačka 2 mijenja se i glasi:

„**2.** Banke mogu da odobravaju gotovinske kredite fizičkim licima sa rokom otplate dužim od osam godina i da ugovaraju produženje roka otplate iz osnovnog ugovora o kreditu tako da preostali rok otplate bude duži od osam godina, ako je kredit u potpunosti obezbijeđen:

1) fiducijom ili hipotekom na nepokretnostima;
2) zalogom na pokretnim stvarima;
3) finansijskim instrumentima, garancijama/kontragarancijama i drugim instrumentima materijalne i nematerijalne kreditne zaštite koji ispunjavaju uslove da se mogu koristiti za ublažavanje kreditnog rizika, u skladu sa odlukom Centralne banke Crne Gore kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka, ili
4) polisom osiguranja kredita kojom se pokriva rizik neplaćanja kredita, izdatom od strane društava za osiguranje sa sjedištem u Crnoj Gori, a za koju Centralna banka Crne Gore ocijeni da predstavlja prihvatljivo sredstvo obezbjeđenja.“

2. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

O.br. 0101-6298-2/2020
Podgorica, 30.10.2020. godine

Savjet Centralne banke Crne Gore
Predsjedavajući guverner,
dr Radoje Žugić, s.r.

1484.

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10, 46/10, 06/13 i 70/17), člana 55 stav 2, člana 103 stav 3 i člana 124 stav 1 Zakona o platnom prometu ("Službeni list CG", br. 62/13 i 06/14), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 29.10.2020. godine, donio je

O D L U K U
O IZMJENAMA ODLUKE O IZVJEŠTAJIMA KOJI SE DOSTAVLJAJU CENTRALNOJ BANCI CRNE GORE O PLATNOM PROMETU

Član 1

U Odluci o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore o platnom prometu („Službeni list CG“, broj 82/17) Prilog 1 i Prilog 2 zamjenjuju se novim prilozima, koji se daju u prilogu ove odluke i čine njen sastavni dio.

Član 2

Izvještavanje u skladu sa ovom odlukom pružaoci platnih usluga, odnosno izdavaoci elektronskog novca dužni su da otpočnu dostavljanjem izvještaja za kvartal oktobar - decembar 2020. godine.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore”.

O.br. 0101-6298-4/2020
Podgorica, 29.10.2020. godine

Savjet Centralne banke Crne Gore
Predsjedavajući guverner,
dr Radoje Žugić, s.r.

PRILOG 1

Značenje pojedinih pojmova koji se koriste u obrascima utvrđenim ovom odlukom:

Pojam	Značenje
Bankomat (ATM)	Elektromehanički uređaj koji omogućava korisnicima kartica uplatu i/ili isplatu gotovog novca i/ili korišćenje drugih usluga (transfer novčanih sredstava, upit u stanje, uplatu gotovine ili dr). Uređaj koji omogućava samo upit o stanju na računu ne smatra se bankomatom.
Bankomat s funkcijom podizanja gotovine	Elektromehanički uređaj koji omogućava korisnicima podizanje gotovine sa njihovih računa upotrebom kartice s funkcijom gotovog novca.
Bankomat s funkcijom kreditnog transfera	Elektromehanički uređaj koji omogućava korisnicima izvršavanje kreditnih transfera upotrebom platne kartice.
Daljinski inicirana kartična plaćanja karticama koje izdaju pružaoci platnih usluga u Crnoj Gori	Elektronski inicirane transakcije kartičnih plaćanja koje nisu inicirane na fizičkom POS terminalu. Ova stavka obično uključuje plaćanja karticama za proizvode i usluge kupljene preko telefona ili interneta.
Direktno zaduženje	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 21 Zakona o platnom prometu (“Sl.list CG”, br 62/13 i 06/14) (u daljem tekstu: Zakon).
Elektronski novac	Značenje iz člana 6 stav 1 Zakona.
Institucija za elektronski novac	Pravno lice koje je od Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) dobilo odobrenje za izdavanje elektronskog novca.
Izdavaoci elektronskog novca	Izdavaoci elektronskog novca su lica iz člana 108 stav 1 Zakona.
Debitna kartica	Kartica koja korisniku (imaocu) kartice omogućava plaćanje roba i usluga i/ili isplatu gotovog novca do visine pokrića na njegovom računu, koje uključuje i dozvoljeno prekoračenje.
Debitna kartica i/ili kartica s odloženom naplatom	Kartica gdje nije moguće razlikovati da li kartica, prema ugovoru između izdavaoca kartice i korisnika kartice, ima funkciju debitne kartice ili kartice s odloženom naplatom. O ovoj se kategoriji izvještava samo ako podatke nije moguće rasčlaniti na kartice s debitnom funkcijom i kartice s funkcijom odložene naplate.
Kartica s funkcijom elektronskog novca	Kartica koja omogućava njenom imaocu izvršenje platne transakcije sa elektronskim novcem. Uključene su: a/ kartice na kojima se direktno pohranjuje elektronski novac i b/ kartice koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na račune elektronskog novca (kartica koja daje pristup elektronskom novcu baziranom na serveru).
Kartica na koju se direktno pohranjuje elektronski novac	Kartica koja omogućava prenos elektronskog novca s kartice na primaoca elektronskog novca.
Kartica koja daje pristup elektronskom novcu pohranjenom na računu elektronskog novca	Označava karticu s funkcijom elektronskog novca koja daje pristup elektronskom novcu baziranom na serveru.
Kartica s funkcijom elektronskog novca koja je bila napunjena barem jednom	Kartica s funkcijom elektronskog novca koja je napunjena barem jednom i može se stoga smatrati aktivnom. Punjenje se može tumačiti kao naznaka namjere za upotrebu funkcije elektronskog novca.
Kartica s funkcijom odložene naplate (delayed debit)	Kartica koja korisniku (imaocu) kartice omogućava plaćanje roba i usluga i isplatu gotovog novca do iznosa određenog (ugovorenog) limita, a ukupno zaduženje nastalo upotrebom ove kartice tokom određenog perioda izmiruje se u cjelosti naknadno, na kraju određenog perioda, odnosno na ugovoreni datum zaduženja.
Kartica s funkcijom plaćanja	Kartica koja ima najmanje jednu od sljedećih funkcija: debitnu funkciju i/ili funkciju s odloženom naplatom i/ili kreditnu funkciju. Kartica može takođe imati i druge funkcije, kao što je funkcija elektronskog novca, s tim da kartice koje imaju samo funkciju elektronskog novca ne uzimaju se u obzir u ovoj kategoriji.
Kartica s funkcijom gotovog novca (uplate/isplate)	Kartica koja korisniku omogućava uplatu i/ili isplatu gotovog novca na bankomatima.
Kreditna kartica	Kartica koja korisniku kartice omogućava kupovinu roba i usluga i isplatu gotovine do visine prethodno odobrenog kredita (limita). Zaduženje nastalo upotrebom ove kartice tokom određenog perioda, može biti izmireno u cjelosti na kraju određenog perioda ili se automatski dijeli na ugovoreni broj rata prema unaprijed ugovorenom modelu.
Kreditna kartica i/ili kartica s odloženom naplatom	Kartica gdje nije moguće razlikovati da li kartica, prema ugovoru između izdavaoca kartice i korisnika kartice, ima funkciju kreditne kartice ili kartice s odloženom naplatom. O ovoj se kategoriji izvještava samo ako podatke nije moguće rasčlaniti na kartice s

	kreditnom funkcijom i kartice s funkcijom odložene naplate.
Kartična šema	Tehničko i trgovačko uređenje koje je uspostavljeno kako bi se opsluživao jedan ili više brendova kartica, koje pruža organizacijski, pravni i operativni okvir potreban za funkcionisanje usluga stavljenih na tržište od strane tih brendova. Trostrana kartična šema je kartična šema u kojoj postoje tri učesnika: banka izdavaoc i prihvatilac platne kartice, korisnik kartice i trgovac. Četvorostrana kartična šema je kartična šema u kojoj postoje četiri učesnika: banka izdavaoc, korisnik kartice, trgovac i banka prihvatilac kartice.
Korisnik platnih usluga	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 4 Zakona.
Kreditna institucija	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 5 Zakona.
Kreditni transfer	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 20 Zakona.
Kreditni transferi inicirani elektronski	Svaki kreditni transfer koji platilac inicira bez upotrebe papirne forme, odnosno elektronski. Uključuje trajne naloge koji su izvorno podnijeti u papirnoj formi, ali su izvršeni elektronskim putem. Uključuje kreditne transfere inicirane na bankomatu s funkcijom kreditnog transfera.
Kreditni transferi inicirani u papirnoj formi	Kreditni transferi koje platilac inicira u papirnoj formi.
Novčana doznaka	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 7 Zakona.
Nalog za plaćanje	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 9 Zakona.
Neautorizovana platna transakcija obavljena korišćenjem kartice	Označava platnu transakciju nastalu korišćenjem izgubljenih ili ukradenih kartica, ili zloupotrijebljenih podataka s kartice (skimming), odnosno platna transakcija za čije izvršenje korisnik kartice nije dao saglasnost u formi i na način koji su utvrđeni ugovorom između izdavaoca i korisnika kartice.
Neotplaćena vrijednost na pohraniteljima elektronskog novca	Vrijednost na kraju izvještajnog perioda, elektronskog novca koji su izdali izdavaoci elektronskog novca i koji imaju subjekti različiti od izdavaoca, uključujući izdavaoce elektronskog novca različite od izdavaoca.
Nerezident	Značenje iz člana 2 stav 4 tačka 2 Odluke o strukturi, bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja transakcionih računa (“Sl.list CG”, br. 48/14, 24/16, 14/17 i 80/20).
Ostale platne usluge	Platne usluge definisane članom 2 Zakona, koje nisu posebno navedene ovom Odlukom.
Platilac	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 2 Zakona.
Platna institucija	Pravno lice koje je od Centralne banke dobilo odobrenje za pružanje jedne ili više platnih usluga iz člana 2 Zakona.
Platna kartica	Platni instrument koji omogućava njenom imaocu plaćanje roba i usluga preko prihvatnog uređaja ili na daljinu i/ili koje omogućava isplatu gotovog novca, odnosno korišćenje drugih usluga na bankomatu ili drugom samouslužnom uređaju.
Platna transakcija	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 1 Zakona.
Platna usluga	Značenje iz člana 2 Zakona.
Platni instrument	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 14 Zakona.
Platna transakcija izvršena elektronskim novcem	Označava prenos elektronskog novca od imaoca elektronskog novca ka primaocu tog novca, bilo da je takva transakcija obavljena karticom s funkcijom elektronskog novca ili s računa elektronskog novca.
Platna transakcija izvršena karticom na kojoj je direktno pohranjen elektronski novac	Označava prenos elektronskog novca primaocu plaćanja izvršen ovom karticom preko terminala za prihvatanje elektronskog novca.
Platna transakcija izvršena sa računa elektronskog novca	Označava platnu transakciju kod koje se elektronski novac prenosi sa računa elektronskog novca platioca na račun primaoca plaćanja, bez obzira na to da li se koristi kartica koja daje pristup elektronskom novcu pohranjenom na računu elektronskog novca.
Platna transakcija izdavanja/otkupa elektronskog novca	Označava platnu transakciju prenosa elektronskog novca od izdavaoca elektronskog novca na karticu na kojoj se direktno pohranjuje elektronski novac i obrnuto, izvršenu preko terminala za izdavanje/otkup elektronskog novca.
Platne transakcije izvršene debitnim karticama	Platne transakcije izvršavaju se upotrebom debitne kartice na fizičkom terminalu ili kroz druge kanale.
Platne transakcije izvršene debitnom karticom i/ili funkcijom odložene naplate	Platne transakcije izvršavaju se upotrebom kartica s debitnom funkcijom i/ili funkcijom odložene naplate na fizičkom terminalu ili kroz druge kanale. O ovoj se kategoriji izvještava samo ako podatke nije moguće rasčlaniti na “plaćanja karticama s debitnom funkcijom“ i “plaćanja karticama s funkcijom odložene naplate”.
Platne transakcije izvršene karticama s funkcijom odložene naplate	Platne transakcije izvršavaju se upotrebom kartica s funkcijom odložene naplate na fizičkom terminalu ili kroz druge kanale.
Platne transakcije izvršene kreditnim karticama	Platne transakcije izvršavaju se upotrebom kreditne kartice na fizičkom terminalu ili kroz druge kanale.
Platne transakcije izvršene kreditnom karticom i/ili	Platne transakcije izvršavaju se upotrebom kartica s kreditnom funkcijom i/ili funkcijom odložene naplate na fizičkom terminalu ili kroz druge kanale. O ovoj se kategoriji

funkcijom odložene naplate	izvještava samo ako podatke nije moguće rasčlaniti na “plaćanja karticama s kreditnom funkcijom“ i “plaćanja karticama s funkcijom odložene naplate”.
POS Terminal	Označava uređaj instaliran na prodajnom mjestu ili šalteru pružaoca platnih usluga, koji omogućava korišćenje kartica, pri čemu se informacije bilježe elektronski (EFTPOS).
Potrošač	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 6 Zakona.
Pravna lica i preduzetnici	Značenje iz člana 16 tačka 1 Odluke o strukturi, bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja transakcionih računa (“Sl.list CG”, br. 48/14, 24/16, 14/17 i 80/20).
Primalac plaćanja	Značenje iz člana 9 stav 1 tačka 3 Zakona.
Pružaoci platnih usluga	Pružaoci navedeni u članu 3 ove Odluke.
Račun za plaćanje	Račun koji se vodi kod platne institucije i institucije za elektronski novac i koji se koriste isključivo za izvršavanje platne transakcije.
Račun elektronskog novca	Račun na kome je pohranjen elektronski novac. Vlasnik računa elektronskog novca može koristiti stanje na računu radi obavljanja plaćanja i prenosa sredstava između računa. Ne uključuje kartice na koje se direktno pohranjuje elektronski novac.
Rezident	Značenje iz člana 2 stav 4 tačka 1 Odluke o strukturi, bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja transakcionih računa (“Sl.list CG”, br. 48/14, 24/16, 14/17 i 80/20).
Terminal s funkcijom prihvatanja plaćanja karticom s funkcijom elektronskog novca	Uređaj instaliran na prodajnom mjestu ili šalteru pružaoca platnih usluga koji, pored funkcije EFTPOS terminala, omogućava i prenos elektronske vrijednosti sa izdavaoca elektronskog novca na karticu s funkcijom elektronskog novca i obrnuto, ili koji imaocu kartice s funkcijom elektronskog novca omogućava izvršenje plaćanja primaocu plaćanja.
Terminal za punjenje i pražnjenje kartica s funkcijom elektronskog novca	Označava uređaj koji omogućava prenos elektronske vrijednosti sa izdavaoca elektronskog novca na karticu s funkcijom elektronskog novca i obrnuto, odnosno punjenje i pražnjenje.
Terminal za prihvatanje elektronskog novca	Označava uređaj koji imaocu elektronskog novca na kartici s funkcijom elektronskog novca omogućava da izvrši prenos elektronskog novca primaocu plaćanja.
Transakcioni račun	Značenje iz člana 64 stav 1 Zakona.
Trajni nalog	Označava instrukciju koju platilac daje svom pružaocu platnih usluga za periodično izvršavanje jedne ili više platnih transakcija, pri čemu trajni nalog nije instrukcija koju daje primalac plaćanja.

PRILOG 2

OBRAZAC BKRPUNV

Naziv pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Matični broj pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju korisnika i računa po vrstama određenih platnih usluga i neotplaćenoj vrijednosti na pohraniteljima elektronskog novca

Oznaka polja	Naziv polja	Broj korisnika				Vrijednost
		Ukupan broj	Pravno lice	Preduzetnik	Fizičko lice	
11	Internet plaćanje					
12	Telefonsko plaćanje					
13	Mobilno plaćanje					
14	Trajni nalog					
15	Platne kartice					
16	Direktno zaduženje					
17	Transakcioni račun					
	od toga:					
171	Rezident					
172	Nerezident					
1701	Ukupan broj transakcionih računa					
	od toga:					
17011	Rezident					
17012	Nerezident					
18	Račun elektronskog novca					
1801	Ukupan broj računa elektronskog novca					
19	Račun za plaćanje					
1901	Ukupan broj računa za plaćanje					
20	Neotplaćena vrijednost na pohraniteljima elektro-nskog novca (u Eur-a)					

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BKRPUNV sadrži podatke o broju korisnika pravnih lica i preduzetnika, na jednoj strani, kao i fizičkih lica na drugoj strani, koji su sa pružaocem platnih usluga, odnosno izdavaocem elektronskog novca zaključili ugovor, broju određenih računa i neotplaćenoj vrijednosti na pohraniteljima elektronskog novca izdatim od strane izdavaoca elektronskog novca.

Podaci se iskazuju sa stanjem na poslednji dan izvještajnog perioda (tromjesječja).

Ako jedan korisnik platnih usluga koristi više vrsta platnih usluga - iskazuje se posebno u broju korisnika po svakoj vrsti platne usluge koju koristi.

Pod oznakom 11 - Internet plaćanje - unosi se broj korisnika platnih usluga koji su sa pružaocem platnih usluga zaključili ugovor o korišćenju aplikativnog softvera zasnovanog na internet tehnologiji ili uslugu internet plaćanja (np.VPN ili na drugi način).

Pod oznakom 12 - Telefonsko plaćanje - unosi se broj korisnika koji su sa pružaocem platnih usluga ugovorili korišćenje aplikacije za plaćanje putem telefonskog uređaja (fiksna telefonska mreža).

Pod oznakom 13 - Mobilno plaćanje - unosi se broj korisnika koji su sa pružaocem platnih usluga ugovorili korišćenje aplikacije instalirane na mobilnom telefonu.

Pod oznakom 14 - Trajni nalog - unosi se broj korisnika koji su sa pružaocem platnih usluga sklopili ugovor o korišćenju usluge trajnog naloga.

Pod oznakom 15 - Platne kartice - unosi se broj korisnika kojima je pružaoc platnih usluga izdao platnu karticu. Ako jedan korisnik ima više platnih kartica iskazuje se samo jedna kartica.
Pod oznakom 16 - Direktno zaduženje - unosi se broj korisnika platnih usluga koji su sa pružaocem platnih usluga ugovorili korišćenje usluge direktnog zaduženja.

Pod oznakom 17 - Transakcioni račun - unosi se broj korisnika platnih usluga koji imaju otvoren transakcioni račun. Ako je isti korisnik platnih usluga otvorio više ovih računa kod pružaoca platnih usluga, iskazuje se samo jedan račun.

Pod oznakom 171 - Rezident - unosi se ukupan broj korisnika platnih usluga - rezidenata koji imaju otvoren transakcioni račun. Ako je isti korisnik platnih usluga - rezident otvorio više ovih računa kod pružaoca platnih usluga, iskazuje se samo jedan račun.

Pod oznakom 172 - Nerezident - unosi se ukupan broj korisnika platnih usluga -nerezidenata koji imaju otvoren transakcioni račun. Ako je isti korisnik platnih usluga -nerezident otvorio više ovih računa kod pružaoca platnih usluga, iskazuje se samo jedan račun.

Pod oznakom 1701 - Ukupan broj transakcionih računa - unosi se ukupan broj otvorenih transakcionih računa.

Pod oznakom 17011 - Rezident - unosi se ukupan broj otvorenih transakcionih računa korisnika platnih usluga - rezidenata.

Pod oznakom 17012 - Nerezident - unosi se ukupan broj otvorenih transakcionih računa korisnika platnih usluga - nerezidenata.

Pod oznakom 18 – Račun eektronskog novca (baziranih na serveru - virtuelni račun) - unosi se broj korisnika platnih usluga kojima je pružalac platnih usluga otvorio račun za plaćanje na kome se pohranjuje elektronski novac. Ako je isti korisnik platnih usluga otvorio više ovih računa kod pružaoca platnih usluga, iskazuje se samo jedan račun.

Pod oznakom 1801 - Ukupan broj računa elektronskog novca - unosi se ukupan broj računa elektronskog novca (baziranih na serveru - virtuelni račun).

Pod oznakom 19 - Račun za plaćanje - unosi se broj korisnika platnih usluga koji imaju otvoren račun za plaćanje kod platne institucije ili kod institucije za elektronski novac. Ako je isti korisnik platnih usluga otvorio više ovih računa, iskazuje se samo jedan račun.

Pod oznakom 1901 - Ukupan broj računa za plaćanje - unosi se ukupan broj računa za plaćanje otvorenih kod platne institucije ili kod institucije za elektronski novac.

Pod oznakom 20 - Neotplaćena vrijednost na pohraniteljima elektronskog novca - unosi se neotplaćena vrijednost na pohraniteljima elektronskog novca izdatim od strane izdavaoca elektronskog novca.

OBRAZAC BIPK

Naziv pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Matični broj pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju izdatih platnih kartica

Oznaka polja	**Naziv polja**	**Broj izdatih platnih kartica**		
		Ukupan broj	**Izdato pravnim licima i preduzetnicima**	**Izdato fizičkim licima**
11	**Kartice s funkcijom gotovog novca (uplate/isplate)**			
12	**Kartice s funkcijom plaćanja (osim kartica s funkcijom elektronskog novca)**			
	od toga:			
121	**Debitne kartice**			
	od toga:			
1211	Visa			

1212	MasterCard			
1214	American Express			
1215	Ostale			
122	**Kartice s odloženom naplatom (delayed debit)**			
	od toga:			
1221	Visa			
1222	MasterCard			
1224	American Express			
1225	Ostale			
123	**Kredite kartice**			
	od toga:			
1231	Visa			
1232	MasterCard			
1234	American Express			
1235	Ostale			
124	**Debitne kartice i/ili s funkcijom odložene naplate**			
	od toga:			
1241	Visa			
1242	MasterCard			
1244	American Express			
1245	Ostale			
125	**Kreditne kartice i/ili s funkcijom odložene naplate**			
	od toga:			
1251	Visa			
1252	MasterCard			
1254	American Express			
1255	Ostale			
13	**Kartice s funkcijom elektronskog novca**			
131	Kartice na koje se direktno pohranjuje elektronski novac			
132	Kartice koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na računima elektronskog novca			
	Od ukupnog broja kartica s funkcijom elektronskog novca:			
1301	Kartice s funkcijom elektronskog novca koje su barem jednom bile napunjene			
14	**Ukupan broj kartica (nezavisno od broja funkcija na kartici)**			
	Od toga:			
141	Kartice s kombinovanom gotovinskom i debitnom funkcijom i funkcijom elektronskog novca			

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BIPK sadrži podatke o broju platnih kartica izdatih od strane pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca, rasčlanjene po funkcijama.

Podaci se iskazuju sa stanjem na poslednji dan izvještajnog perioda (tromjesječja).

Ako "kartica s funkcijom plaćanja (osim kartica s funkcijom elektronskog novca)" ima više funkcija, iskazuje se broj kartica po svakoj funkciji.

Uključuju se kartice koje su izdate u okviru kartičnih šema, odnosno trostranih ili četvorostranih šema.

U izvještaj se uključuju kartice bez obzira kada su izdate ili jesu li upotrijebljene, a ne uključuju se kartice koje nisu preuzete, koje su istekle ili su povučene.

Kartice koje su neaktivne zbog privremenog blokiranja u vrijeme izvještavanja uključuju se u izvještaj.

Kartice, koje su izdali trgovci, odnosno maloprodajne kartice, nisu uključene, osim ako su izdate u saradnji s pružaocem platnih usluga, odnosno izdavaocem elektronskog novca, odnosno ako se radi o "co-branded" karticama.

Pod oznakom 11 - Kartice s funkcijom gotovog novca (uplata/isplata) - unosi se broj izdatih kartica koje imaju funkciju uplate i/ili isplate gotovog novca (npr. na ATM) bez obzira da li, pored navedenog, imaju i funkciju plaćanja ili funkciju elektronskog novca.

Pod oznakom 12 - Kartice s funkcijom plaćanja (osim kartice s funkcijom elektronskog novca) - unosi se broj izdatih kartica koje imaju najmanje jednu od sljedećih funkcija: debitna funkcija i/ili funkcija sa odloženom naplatom i/ili kreditna funkcija. Kartice mogu imati i druge funkcije, kao što je funkcija elektronskog novca, s tim da se kartice koje imaju samo funkciju elektronskog novca ne uzimaju u obzir u ovoj kategoriji. Ako kartica s funkcijom plaćanja ima više funkcija, unosi se broj kartica po svakoj funkciji. Npr. ukoliko je jedna kartica i debitna i kartica s odloženom naplatom, iskazuje se i u polje debitne i u polje kartice s odloženom naplatom. Kako bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje, potkategorije se ne smiju sabirati. Ukupan broj kartica s funkcijom plaćanja može biti manji od zbira potkategorija.

Pod oznakama 124 - Debitne kartice i/ili s funkcijom odložene naplate i 125 - Kreditne kartice i/ili s funkcijom odložene naplate - unose se podaci samo ako kartice nije moguće rasčlaniti na debitne kartice i kartice s odloženom naplatom, odnosno kreditne kartice i kartice s odloženom naplatom.

Pod oznakom 13 - Kartice s funkcijom elektronskog novca - unosi se ukupan broj izdatih kartica na koju je elektronski novac pohranjen direktno i broj izdatih kartica koje omogućuju direktan pristup elektronskom novcu pohranjenom na računima elektronskog novca. Kartice s funkcijom elektronskog novca se raščlanjuju na: 131 - Kartice na koje se direktno pohranjuje elektronski novac i 132 - Kartice koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na računima elektronskog novca. Od ukupnog broja kartica s funkcijom elektronskog novca pod oznakom 1301 unosi se broj kartica s funkcijom elektronskog novca koje su barem jednom bile napunjene.

Pod oznakom 14 - Ukupan broj kartica ("broj plastika") nezavisno od broja funkcija na kartici - unosi se ukupan broj kartica koje su izdali pružaoci platnih usluga nezavisno od broja funkcija. Ovaj podatak ne mora odgovarati zbiru kartica s funkcijom gotovog novca, kartica s funkcijom plaćanja i kartica s funkcijom elektronskog novca budući da jedna kartica može imati jednu ili više funkcija.

Pod oznakom 141 - Kartice s kombinovanom gotovinskom i debitnom funkcijom i funkcijom elektronskog novca - unosi se broj kartica koje imaju kombinovanu gotovinsku i debitnu funkciju te funkciju elektronskog novca.

Pod oznakama 11, 12, 121, 122, 123, 124, 125, 13 i 14 ukupan broj izdatih kartica rasčlanjuje se na kartice izdate pravnim licima i preduzetnicima i kartice izdate fizičkim licima.

OBRAZAC BUPPK

Naziv pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Matični broj pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju uređaja za prihvatanje platnih kartica

Oznaka polja	Naziv polja	Broj
11	**Bankomati (ATM)**	
	od toga:	
111	Bankomati s funkcijom podizanja gotovog novca	
112	Bankomati s funkcijom uplate gotovog novca	
113	Bankomati s funkcijom kreditnog transfera	
12	**POS terminali**	
	od toga:	
121	Terminali s funkcijom prihvatanja plaćanja platnim karticama (POS)	
122	Terminali s funkcijom podizanja gotovog novca	
123	Terminali s funkcijom prihvatanja plaćanja karticom s funkcijom elektronskog novca	
13	**Terminali za prihvatanje kartica s funkcijom elektronskog novca**	
	od toga:	
131	Terminali za punjenje i pražnjenje kartica s funkcijom elektronskog novca	
132	Terminali za prihvatanje kartica sa funkcijom elektronskog novca	

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BUPPK sadrži podatke o broju prihvatnih uređaja u Crnoj Gori na kojima pružalac platnih usluga, odnosno izdavalac elektronskog novca pruža uslugu prihvatanja platnih instrumenata.

Podaci se iskazuju sa stanjem na poslednji dan izvještajnog perioda (tromjesječja).

Pružalac platnih usluga koji osigurava prihvatne uređaje je prihvatilac, bez obzira na vlasništvo nad uređajima, tako da se u izvještaju prikazuje broj uređaja koje osigurava pružalac platnih usluga, odnosno prihvatilac.

Svaki prihvatni uređaj iskazuje se pojedinačno čak i ako se nekoliko uređaja iste vrste nalazi na jednom prodajnom mjestu.

Ako bankomat (ATM) nudi više funkcija, iskazuje se pojedinačno po svakoj funkciji u jednoj od potkategorija. Stoga, ukupan broj bankomata (ATM), pod oznakom polja 11, može biti manji od zbira potkategorija. Kako bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje, potkategorije se ne smiju sabirati.

Pod oznakom 12 - POS terminali dijele se na tri potkategorije: Terminali s funkcijom prihvatanja plaćanja platnim karticama (POS), Terminali s funkcijom podizanja gotovog novca i Terminali s funkcijom prihvatanja plaćanja karticom s funkcijom elektronskog novca. Ove potkategorije se ne smiju sabirati.

Ako terminal za prihvatanje kartica s funkcijom elektronskog novca nudi više funkcija, iskazuje se pojedinačno po svakoj funkciji u jednoj od potkategorija. Stoga, ukupan broj terminala za prihvatanje kartica s funkcijom elektronskog novca, pod oznakom polja 13, može biti manji od zbira potkategorija. Kako bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje, potkategorije se ne smiju sabirati.

OBRAZAC BVPTPU

Naziv pružaoca platnih usluga	
Matični broj pružaoca platnih usluga	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju i vrijednosti platnih transakcija prema određenoj vrsti platne usluge

Oznaka polja	**Naziv polja**	**Platne transakcije**					
		Ukupan broj	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**	**Ukupna vrijednost**	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**
11	**Ukupno kreditni transferi**						
	od toga:						
111	Inicirani u papirnoj formi						
112	Inicirani elektronski						
	od toga:						
11201	Pojedinačni nalozi za plaćanje						
11202	Grupni nalozi za plaćanje						
	od Inicirani elektronski						
1121	Internet plaćanje						
1122	Telefonsko plaćanje						
1123	Mobilno plaćanje						
1124	Trajni nalog						
1125	Preko bankomata (ATM-a)						
1126	Ostalo						
	Od ukupno kreditnih transfera						
1101	Unutar istog pružaoca platnih usluga						
12	**Ukupno direktno zaduženje**						
	od toga:						
121	Pojedinačni nalozi za plaćanje						
122	Grupni nalozi za plaćanje						
	Od ukupno direktnih zaduženja						
1201	Unutar istog pružaoca platnih usluga						

13	**Novčane doznake - poslate**						
	od toga:						
131	Nacionalne						
132	Međunarodne						
1301	**Međunarodne novčane doznake - primljene**						
14	**Ostale platne usluge**						
	Od ukupno ostalih platnih usluga						
1401	Unutar istog pružaoca platnih usluga						

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BVPTPU sadrži podatke o broju i vrijednosti izvršenih platnih transakcija prema vrsti platne usluge za pravna lica i preduzetnike na jednoj strani, kao i fizičkih lica na drugoj strani: kreditni transfer, direktno zaduženje, novčane doznake i ostale platne usluge.

Obrazac BVPTPU sadrži podatke o broju i vrijednosti izvršenih platnih transakcija koje inicira:

- korisnik platnih usluga prema bilo kom korisniku platnih usluga ili pružaocu platnih usluga, i
- pružaoc platnih usluga prema korisniku platnih usluga koji nije pružaoc platnih usluga.

U obrascu se iskazuju:

- platne transakcije koje su izvršene između transakcionih računa koji se vode kod različitih pružaoca platnih usluga, i
- platne transakcije koje su izvršene između transakcionih računa koji se vode kod istog pružaoca platnih usluga i koje su izvršene interno kod tog pružaoca platnih usluga.

Vrijednost platnih transakcija iskazati u eurima.

Podaci o broju i vrijednosti platnih transakcija se iskazuju ukupno za izvještajni period (tromjesječje).

Pod oznakom 11 - Ukupno kreditni transferi - unosi se ukupan broj i vrijednost sljedećih platnih transakcija:

- uplate gotovog novca na transakcioni račun koju izvršava pružaoc platnih usluga koji nije vlasnik tog računa, i
- prenos novčanih sredstava sa transakcionog računa na transakcioni račun.

U obrascu se iskazuju platne transakcije radi izmirivanja dospjelih potraživanja pružaoca platnih usluga prema korisniku platnih usluga po osnovu korišćenja kreditnih kartica ili kartica sa odloženom naplatom, ako je plaćanje izvršeno kreditnim transferom.

Ukupno kreditni transferi se rasčlanjuju u jednu od potkategorija zavisno da li su:

- Inicirani u papirnoj formi - pod oznakom 111, ili
- Inicirani elektronski - pod oznakom 112.

Pod oznakom 111 - Inicirani u papirnoj formi - unosi se broj i vrijednost platnih transakcija, koje su izvršene na osnovu naloga za plaćanje koji je podnesen na šalteru pružaoca platnih usluga.

Pod oznakom 112 - Inicirani elektronski - unose se platne transakcije koje su izvršene na osnovu naloga za plaćanje koji je podnesen elektronskim putem. Kreditni transferi inicirani elektronski dalje se dijele na: broj i vrijednost pojedinačnih naloga za plaćanje i grupnih naloga za plaćanje. Grupni nalozi za plaćanje kreditnog transfera (specifikacija naloga) inicirani su od jednog platioca prema više primaoca plaćanja. To su obično plaćanja pravnih lica prema potrošačima

(plate zaposlenih) ili države prema potrošačima koja se izvršavaju po istom osnovu (penzije, socijalna davanja, stipendije i sl).

Kod grupnih naloga za plaćanje, svaki nalog za plaćanje se broji pojedinačno kada se iskazuje broj platnih transakcija.

Kreditni transferi izvršeni pojedinačnim nalogom za plaćanje i grupnim nalozima za plaćanje su međusobno isključivi. Ukupan broj i vrijednost transakcja inicirani elektronski je zbir pojedinačnih i grupnih naloga za plaćanje jer su međusobno isključivi.

U obrascu se ne iskazuju platne transakcije uplate gotovog novca na transakcioni račun izvršene u svoje ime i za svoj račun i isplate gotovog novca sa transakcionog računa.

Kreditni transfer iskazan pod oznakom 112 - Inicirani elektronski - se dalje raščlanjuje u potkategorije prema načinu na koji je prenos novčanih sredstava obavljen:

- oznaka 1121 - Internet plaćanje - unosi se broj i vrijednost izvršenih platnih transakcija korišćenjem internet bankarstva, odnosno aplikativnog softvera zasnovanog na internet tehnologiji ili uslugu internet plaćanja (np.VPN ili na drugi način).
- oznaka 1122 - Telefonsko plaćanje - unosi se broj i vrijednost izvršenih platnih transakcija pomoću telefonskog uređaja preko linije u fiksnoj telefonskoj mreži.
- oznaka 1123 - Mobilno plaćanje - unosi se broj i vrijednost izvršenih platnih transakcija koje je inicirao korisnik platnih usluga koji je sa pružaocem platnih usluga ugovorio uslugu plaćanja putem mobilnog telefona.
- oznaka 1124 - Trajni nalog - unosi se broj i vrijednost izvršenih platnih transakcija koje je inicirao korisnik platnih usluga koji je sa pružaocem platnih usluga ugovorio korišćenje usluge trajnog naloga.
- oznaka 1125 - Preko ATM-a - unosi se broj i vrijednost platnih transakcija, koje su obavljene putem bankomata s funkcijom kreditnog transfera.

Pod oznakom 12 - Ukupno direktno zaduženje - unose se sve pojedinačne platne transakcije, bez obzira da li je saglasnost za direktno zaduženje dato za jednu ili niz platnih transakcija (jednokratno ili višekratno direktno zaduženje). U slučaju višekratnog direktnog zaduženja svako plaćanje se broji kao jedna platna transakcija.

Ukupno direktno zaduženje pod oznakom polja 12, prema tome da li je inicirano kao pojedinačni nalozi za plaćanje ili grupni nalozi za plaćanje, iskazuje se dalje pod oznakom 121 - Pojedinačni nalozi za plaćanje 122 - Grupni nalozi za plaćanje. Kod grupnih naloga za plaćanje (specifikacija naloga) - svaki nalog za plaćanje se broji pojedinačno kada se iskazuje broj platnih transakcija.

U obrascu se iskazuju platne transakcije radi izmirivanja dospjelih potraživanja pružaoca platnih usluga prema korisniku platnih usluga po osnovu korišćenja kreditnih kartica ili kartica sa odloženom naplatom, ako je takav način naplate ugovoren.

Pod oznakom 13 - Novčane doznake - poslate i 1301 - Međunarodne novčane doznake - primljene, uključuje se izvršenje usluge prema posebnoj šemi koju je pružalac platnih usluga razvio za uslugu “Novčane doznake”, pri čemu o takvoj šemi mora obavjestiti korisnika platnih usluga.

Pod oznakom 13 - Novčane doznake - poslate - unosi se ukupan broj i vrijednost nacionalnih i međunarodnih platnih transakcija novčanih doznaka koje je pružaoc platnih usluga izvršio za svoje korisnike.

Pod oznakom 1301 - Međunarodne novčane doznake - primljene - unosi se broj i vrijednost međunarodnih platnih transakcija novčanih doznaka, koje je u korist svojih korisnika izvršio pružaoc platnih usluga.

Pod oznakom 14 - Ostale platne usluge - odnosi se na platne usluge definisane članom 2 Zakona, koje nisu posebno navedene ovom Odlukom.

OBRAZAC BVPTPKEN

Naziv pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Matični broj pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju i vrijednosti platnih transakcija izvršenih platnim karticama i elektronskim novcem

Oznaka polja	Naziv polja	Platne transakcije izvršene u Crnoj Gori		Platne transakcije izvršene van Crne Gore	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
11	**Ukupno platne transakcije izvršene platnim karticama s funkcijom plaćanja (osim karticama koje imaju samo funkciju elektronskog novca)**				
111	Debitnim karticama				
112	Karticama s funkcijom odložene naplate (delayed debit)				
113	Kreditnim karticama				
114	Debitnim karticama i/ili funkcijom odložene naplate				
115	Kreditnim karticama i/ili funkcijom odložene naplate				
	Od ukupno platne transakcije izvršene platnim karticama s funkcijom plaćanja:				
1101	**Inicirano na fizičkom POS-u**				
1102	**Inicirano daljinski**				
	od toga:				
11021	Preko interneta				
11022	Upotrebom mobilnog telefona				
12	**Ukupno platne transakcije izvršene elektronskim novcem**				
	od toga:				
121	Karticama na koje se direktno pohranjuje elektronski novac				
122	Sa računa elektronskog novca				
	od toga:				
123	Karticama koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na računu elektronskog novca				
1201	**Inicirano daljinski**				
13	**Neautorizovane transakcije**				

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BVPTPKEN sadrži podatke o broju i vrijednosti platnih transakcija izvršenih platnim karticama i elektronskim novcem, u Crnoj Gori i van Crne Gore.

U obrascu se iskazuju prenosi novčanih sredstava (bez uplata i isplata) izvršenih platnim karticama i elektronskim novcem izdatim u Crnoj Gori.

Vrijednost platnih transakcija iskazati u eurima.

Podaci o broju i vrijednosti platnih transakcija se iskazuju ukupno za izvještajni period (tromjesječje).

Pod oznakom 11 - Ukupno platne transakcije izvršene platnim karticama s funkcijom plaćanja (osim karticama koje imaju samo funkciju elektronskog novca) - unosi se ukupan broj i vrijednost transakcija po osnovu korišćenja kartica s funkcijom plaćanja. Unosi se broj i vrijednost platnih transakcija obavljenih upotrebom platnih kartica u Crnoj Gori i van Crne Gore. Platne transakcije izvršene platnim karticama van Crne Gore su platne transakcije gdje je izdavalac kartice u Crnoj Gori, a prihvatilac kartice van Crne Gore.

Broj i vrijednost platnih transakcija iskazanih pod oznakom 11 - Ukupno platne transakcije izvršene karticama s funkcijom plaćanja (osim karticama koje imaju samo funkciju elektronskog novca) izvršene u Crnoj Gori se dalje raščlanjuju prema funkciji kartica za plaćanje. Svaka se transakcija iskazuje samo u jednoj potkategoriji. S obzirom da su potkategorije međusobno isključive, ukupan broj i vrijednost kartičnih plaćanja je zbir potkategorija.

Pod oznakama 114 i 115 - Debitnim karticama i/ili funkcijom odložene naplate i Kreditnim karticama i/ili funkcijom odložene naplate iskazuje se broj i vrijednost kartičnih plaćanja ako se posebna funkcija kartice ne može utvrditi.

Ukupno platne transakcije izvršene platnim karticama s funkcijom plaćanja se dijele na: Inicirano na fizičkom POS-u - oznaka polja 1101 i Inicirano daljinski - oznaka polja 1102. U polju 1101 unosi se broj i vrijednost transakcija izvršenih platnim karticama preko POS terminala (inicirane na fizičkom POS terminalu), a u polju 1102 broj i vrijednost izvršenih na virtuelnom prodajnom mjestu (npr. putem interneta, mobilnog telefona).

Pod oznakom 12 - Ukupno platne transakcije izvršene elektronskim novcem - unosi se ukupan broj i vrijednost transakcija izvršenih elektronskim novcem s računa elektronskog novca i preko kartica na kojima je pohranjen elektronski novac.

Pod oznakom 123 - Karticama koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na računu elektronskog novca - posebno se iskazuje broj i vrijednost transakcija izvršenih karticama koje daju pristup elektronskom novcu pohranjenom na računu elektronskog novca.

Pod oznakom 13 - Neautorizovane transakcije - iskazuju se neautorizovane platne transakcije otkrivene u izvještajnom periodu bez obzira na to kada je došlo do gubitka, krađe ili zloupotrebe podataka sa platnog instrumenta.

OBRAZAC BVTPTVT

Naziv pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Matični broj pružaoca platnih usluga, odnosno izdavaoca elektronskog novca	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o platnim transakcijama izvršenih platnim karticama po vrsti terminala

Oznaka polja	Naziv polja	Platne transakcije	
		Broj	Vrijednost
11	**Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima pružaoca platnih usluga, izvršene karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga iz Crne Gore**		
	od toga:		
111	Uplata gotovine na bankomatima (osim transakcija s elektronskim novcem)		
112	Isplata gotovine na bankomatima (osim transakcija s elektronskim novcem)		
113	POS transakcije (osim transakcija s elektronskim novcem)		
114	Transakcije punjenja/pražnjenja elektronskog novca pohranjenog na kartici s funkcijom elektronskog novca		
115	Platne transakcije izvršene sa karticama s funkcijom elektronskog novca		
12	**Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima pružaoca platnih usluga, izvršene karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga van Crne Gore**		
	od toga:		
121	Uplata gotovine na bankomatima (osim transakcija sa elektronskim novcem)		
122	Isplata gotovine na bankomatima (osim transakcija sa elektronskim novcem)		
123	POS transakcije (osim transakcija s elektronskim novcem)		
124	Transakcije punjenja/pražnjenja elektronskog novca pohranjenog na kartici s funkcijom elektronskog novca		
125	Platne transakcije izvršene karticama s funkcijom elektronskog novca		
13	**Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima van Crne Gore, izvršene karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga iz Crne Gore**		
	od toga:		
131	Uplata gotovine na bankomatima (osim transakcija sa elektronskim novcem)		
132	Isplata gotovine na bankomatima (osim transakcija sa elektronskim novcem)		
133	POS transakcije (osim transakcija s elektronskim novcem)		
134	Transakcije punjenja/pražnjenja elektronskog novca pohranjenog na kartici s funkcijom elektronskog novca		
135	Platne transakcije izvršene karticama s funkcijom elektronskog novca		

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BVTPTVT sadrži podatke o broju i vrijednosti platnih transakcija:

- Izvršenih na terminalima pružaoca platnih usluga u Crnoj Gori platnim karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga iz Crne Gore;
- Izvršenih na terminalima pružaoca platnih usluga u Crnoj Gori platnim karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga van Crne Gore; i
- Izvršene na terminalima van Crne Gore platnim karticama koje je izdao pružalac platnih usluga iz Crne Gore.

Podaci o broju i vrijednosti transakcija izvršenih platnim karticama po vrsti terminala se iskazuju ukupno za izvještajni period (tromjesječje).

Vrijednost platnih transakcija iskazati u eurima.

Pod oznakom 11 - Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima pružaoca platnih usluga, izvršene platnim karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga iz Crne Gore, unosi se broj i vrijednost ukupnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama na prihvatnoj mreži pružaoca platnih usluga u Crnoj Gori. Pružaoc platnih usluga koji je prihvatilac platne kartice iskazuje podatke o platnim transakcijama na svojoj prihvatnoj mreži.

Pod oznakom 12 - Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima pružaoca platnih usluga, izvršene platnim karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga van Crne Gore, unosi se broj i vrijednost ukupnih platnih transakcija izvršenih platnim karticama izdatim van Crne Gore. Pružaoc platnih usluga koji je prihvatilac platne kartice iskazuje podatke o platnim transakcijama na svojoj prihvatnoj mreži.

Pod oznakom 13 - Ukupno platne transakcije izvršene na terminalima van Crne Gore, izvršene platnim karticama koje je izdao pružaoc platnih usluga iz Crne Gore, unosi se broj i vrijednost ukupnih platnih transakcija izvršenih na terminalima van Crne Gore platnim karticama koje je izdao pružaoc iz Crne Gore. Pružaoc platnih usluga koji je izdavaoc platne kartice iskazuje podatke o platnim transakcijama na prihvatnoj mreži van Crne Gore.

OBRAZAC BVTBNP

Naziv pružaoca platnih usluga	
Matični broj pružaoca platnih usluga	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju i vrijednosti platnih transakcija realizovanih bez naloga za plaćanje

Oznaka polja	**Naziv polja**	**Platne transakcije**					
		Ukupan broj	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**	**Ukupna vrijednost**	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**
11	**Odobrenje transakcionog računa**						
12	**Zaduženje transakcionog računa**						

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BVTBNP sadrži podatke o broju i vrijednosti platnih transakcija realizovanih bez upotrebe naloga za plaćanje, pravnih lica i preduzetnike na jednoj strani, kao i fizičkih lica na drugoj strani.

Podaci o broju i vrijednosti platnih transakcija se iskazuju ukupno za izvještajni period (tromjesječje).

Vrijednost platnih transakcija iskazati u eurima.

U obrazcu se iskazuju platne transakcije inicirane od pružaoca platnih usluga i izvršene bez naloga za plaćanje, prostim knjiženjem odobrenja ili zaduženja transakcionih računa.

Pod oznakom 11 - Odobrenje transakcionog računa, unosi se broj i vrijednost transakcija koje je inicirao i izvršio pružaoc platnih usluga, prenosom na transakcioni račun svoga korisnika platne usluge na osnovu ugovora sa tim korisnikom, bez posebnog naloga za plaćanje. U ovu stavku uključuju se:

- prenos iznosa odobrenog kredita s računa pružaoca platnih usluga u korist transakcionog računa korisnika kredita koji vodi sam pružaoc platnih usluga ako je prenos izvršen na osnovu ugovora, bez naloga za plaćanje;
- pripis kamate (pasivna kamata); i
- dividenda i dr.

Pod oznakom 12 - Zaduženje transakcionog računa, unosi se broj i vrijednost transakcija koje je inicirao i izvršio pružaoc platnih usluga, prenosom sa transakcionog računa svoga korisnika platne usluge na osnovu ugovora sa tim korisnikom, a bez posebnog naloga za plaćanje. U ovu stavku uključuju se:

- prenos iznosa kamate s transakcionog računa korisnika na račun pružoca platnih usluga (aktivna kamata);
- prenos iznosa rate/anuiteta kredita s transakcionog računa korisnika platnih usluga na račun pružaoca platnih usluga ako je ugovorom o kreditu ugovoren takav odnos; i
- provizije, naknade i sl. za pojedine platne transakcije kada se naplaćuju prenosom s transakcionog računa, bez posebnog naloga za plaćanje i dr.

OBRAZAC BVUIGN

Naziv pružaoca platnih usluga	
Matični broj pružaoca platnih usluga	
Izvještajni period	
Osoba za kontakt	
E-mail	
Telefon	

Izvještaj o broju i vrijednosti uplata i isplata gotovog novca

Oznaka polja	**Naziv polja**	**Platne transakcije**					
		Ukupan broj	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**	**Ukupna vrijednost**	**Pravno lice i preduzetnik**	**Fizičko lice**
11	**Uplate na transakcioni račun**						
12	**Isplate sa transakcionog računa**						

_____

(Pečat i potpis ovlašćenog lica)

Obrazac BVUIGN sadrži podatke o broju i vrijednosti uplata i isplata gotovog novca pravnih lica i preduzetnike na jednoj strani, kao i fizičkih lica na drugoj strani.

Podaci o broju i vrijednosti uplata i isplata se iskazuju ukupno za izvještajni period (tromjesječje).

Vrijednost platnih transakcija iskazati u eurima.

U obrascu se iskazuju platne transakcije uplate i isplate gotovog novca na svoj ili sa svog transakcionog računa izvršene korišćenjem naloga platioca za uplatu i isplatu i naloga primaoca plaćanja za isplatu.

U obrascu se ne iskazuju platne transakcije isplata gotovog novca:

- Po prijemu novčane doznake ili uputnice,
- Preko bankomata, i
- Preko POS terminala za podizanje gotovog novca.

1485.

Na osnovu člana 26 stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti depozita (“Službeni list CG“, broj 72/19) i člana 48 Statuta Fonda za zaštitu depozita (“Službeni list CG“, broj 18/20), Upravni odbor Fonda za zaštitu depozita na sjednici održanoj 28. oktobra 2020. godine, donio je

O D L U K U
O IZMJENI STATUTA FONDA ZA ZAŠTITU DEPOZITA

Član 1

U Statutu Fonda za zaštitu depozita (“Službeni list CG“, broj 18/20) u članu 20 stav 1 tačka 2 briše se.

Dosadašnje tačke 3, 4 i 5 postaju tačke 2, 3 i 4.

Član 2

Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 305/2
Podgorica, 28. oktobra 2020. godine

Upravni odbor Fonda za zaštitu depozita
Predsjednik,
Vesko Lekić, s.r.

1486.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O TEHNIČKIM ZAHTJEVIMA I PROCEDURAMA ZA OBAVLjANjE VAZDUŠNIH OPERACIJA

Član 1

U Pravilniku o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Službeni list CG", br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 39/18, 67/18, 21/19 i 63/20) u članu 2 stav 1, poslije riječi „Uredba Komisije (EU) 2018/1042 od 23. jula 2018. godine" veznik „i" zamjenjuje se zapetom, a poslije riječi „Implementaciona Uredba Komisije (EU) broj 2018/1975 od 14. decembra 2018. godine," dodaju se riječi „Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2019/1384 od 24. jula 2019. godine i Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2019/1387 od 1. avgusta 2019. godine ".

Poslije stava 13 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2019/1384 od 24. jula 2019. godine data je u Prilogu 13, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2019/1387 od 1. avgusta 2019. godine data je u Prilogu 14, koji je sastavni dio ovog pravilnika.“

Član 2

Član 4 mijenja se i glasi:

„U primjeni uredbi iz Priloga 1, 1A-14 ovog pravilnika koriste se rješenja utvrđena Odlukama izvršnog direktora Agencije (EASA-e) koje sadrže prihvatljive načine usaglašavanja (Acceptable means of compliance – AMC), uputstva (Guidance Material – GM) i certifikacione specifikacije (Certification Specifications – CS) EASA-e, za uredbe iz Priloga 1, 1A-14 ovog pravilnika.“.

Član 3

Poslije Priloga 12 dodaju se Prilog 13 i Prilog 14.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore".

Odredbe Aneksa II Priloga 13 ovog pravilnika primjenjivaće se nakon šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika, a odredbe tačke 4 podtač. c, d, e , f, g, n, q Aneksa Priloga 14 ovog pravilnika primjenjivaće se od 04. novembra 2021. godine.

Broj: 01/2-348/20-634/7
Podgorica, 30.10.2020. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

PRILOG 13

SPROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2019/1384

od 24. jula 2019. godine

o izmjenama i dopunama uredbi (EU) br. 965/2012 i (EU) br. 1321/2014 u vezi sa upotrebom vazduhoplova navedenih u sertifikatu vazdušnog operatora za nekomercijalne operacije i specijalizovane operacije, utvrđivanjem operativnih zahtjeva za probne letove nakon održavanja, utvrđivanjem pravila za nekomercijalne operacije sa smanjenom kabinskom posadom i uredničkim ažuriranjima u vezi sa zahtjevima za letačke operacije

Član 1

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 965/2012

Uredba (EU) br. 965/2012 mijenja se kako slijedi:

(1) u članu 2, tačka (7) zamjenjuje se sljedećim:

„7. „specijalizovana operacija" znači svaka operacija koja nije operacija komercijalnog vazdušnog prevoza, pri kojoj se vazduhoplov koristi za specijalizovane aktivnosti poput poljoprivrede, građevinarstva, fotografisanja, nadzora, posmatranja i patroliranja, oglašavanja u vazduhu, probnih letova nakon održavanja;";

(2) u članu 6(3) tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) letovima bez putnika ili tereta, odnosno tehničkim preletima aviona ili helikoptera radi obnove, popravke, inspekcija, isporuke, izvoza ili sličnih svrha, pod uslovom da vazduhoplov nije naveden u sertifikatu vazdušnog operatora ili u izjavi.";

(3) dodaje se sljedeći član 9aa:

„Član 9aa

Zahtjevi za letačku posadu na probnim letovima nakon održavanja

Pilotu koji je prije 20. avgusta 2019. godine bio vođa vazduhoplova na probnom letu nakon održavanja koji je u skladu sa značenjem izraza iz tačke SPO.SPEC.MCF.100 Aneksa VIII kategorisan kao probni let nakon održavanja nivoa A priznaje se ispunjenje uslova iz tačke SPO.SPEC.MCF.115(a)(1) tog aneksa. U tom slučaju, operator mora da obezbijedi da vođa vazduhoplova bude obaviješten o svim razlikama u praksama izvođenja operacija utvrđenim prije 20. avgusta 2019. godine i obavezama iz odjeljaka 5 i 6 poddijela E Aneksa VII ove uredbe, uključujući one koje proizilaze iz povezanih procedura koje utvrdi operator.";

(4) Aneksi I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII mijenjaju se u skladu sa Aneksom I ove Uredbe.

Član 2

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 1321/2014

Aneks I (dio-M) i Aneks Vb (dio-ML) Uredbe (EU) br. 1321/2014 mijenjaju se u skladu sa Aneksom II ove Uredbe.

Član 3

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Ova Uredba je u cjelosti obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu 24. jula 2019. godine.

Za Komisiju

Predsjednik

Žan-Klod JUNKER

ANEKS I

Aneksi I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII Uredbe (EU) br. 965/2012 mijenjaju se kako slijedi:

(1) Aneks I (dio-Značenje izraza) mijenja se kako slijedi:

(a) tačka (17) zamjenjuje se sljedećim:

„(17) „kategorija A helikoptera" se odnosi na višemotorni helikopter dizajniran sa mogućnostima izolacije motora i sistema navedenim u primjenljivim sertifikacijskim specifikacijama i koji može da izvodi operacije koristeći utvrđene podatke za polijetanje i slijetanje bazirane na konceptu otkaza kritičnog motora koji obezbjeđuje odgovarajuće određene površine i odgovarajuće potrebne performanse za siguran nastavak leta ili prekinutog polijetanja u slučaju otkaza motora.;";

(b) dodaje se sljedeća tačka (45a):

„(45.a) „izlaz za hitne slučajeve" znači ugrađena izlazna tačka iz vazduhoplova koja pruža najveću mogućnost za evakuaciju iz kabine letačke i kabinske posade u odgovarajućem vremenu i uključuje vrata u nivou poda, izlaz kroz prozor ili bilo koju drugu vrstu izlaza, na primjer otvor u kabini letačke posade i izlaz u repnom dijelu aviona;";

(c) dodaje se sljedeća tačka (48a):

„(48a) „član letačke posade" znači član posade koji posjeduje odgovarajuću dozvolu zadužen za poslove neophodne za upravljanje vazduhoplovom tokom trajanja letačke dužnosti;";

(d) dodaje se sljedeća tačka (49a):

„(49a) „vazduhoplovni dispečer" znači lice koje je operator imenovao za kontrolu i nadzor letačkih operacija, a koje ima odgovarajuće kvalifikacije i koje podržava i obavještava vođu i/ili mu pomaže u sigurnom izvođenju leta;";

(e) dodaje se sljedeća tačka (76a):

„(76a) „probni let nakon održavanja (MCF)" znači let vazduhoplova sa uvjerenjem o plovidbenosti ili dozvolom za letenje koji se izvodi u svrhu otkrivanja kvarova ili radi provjere funkcionisanja jednog ili više sistema, djelova ili uređaja nakon održavanja ako se funkcionisanje sistema, djelova ili uređaja ne može utvrditi provjerom na zemlji i koji se izvodi u nekoj od sljedećih situacija:

(a) ako se zahtijeva u priručniku za održavanje vazduhoplova (AMM) ili drugim podacima o održavanju koje je izdao imalac odobrenja projekta odgovoran za kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova;

(b) nakon održavanja na zahtjev operatora ili predlog organizacije odgovorne za kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova;

(c) na zahtjev organizacije za održavanje radi provjere uspješnog otklanjanja nedostataka;

(d) kao pomoć pri izolaciji ili otkrivanju kvara;";

(f) dodaju se sljedeće tačke (95a) i (95b):

„(95a) „sistem uređaja za prenos lica (PCDS)" znači sistem sa jednim uređajem ili više njih koji su pričvršćeni na vitlo ili kuku za teret ili postavljeni na strukturu rotokoptera tokom operacija spoljnog prevoza ljudi (HEC) ili helikopterskih operacija vitlom (HHO). Ti uređaji imaju strukturne mogućnosti i karakteristike potrebne za prenos lica van helikoptera, a uključuju, primjera radi, sigurnosne veze sa brzim otkvačivanjem ili bez mogućnosti brzog otkvačivanja i uže sa spojnim prstenom, čvrstu košaru ili kavez;

(95b) „jednostavni sistem uređaja za prenos lica (jednostavni PCDS)" znači PCDS koji ispunjava sljedeće uslove:

(a) ispunjava usaglašene standarde iz Uredbe (EU) 2016/425 Evropskog parlamenta i Savjeta (*) ili Direktive 2006/42/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta (**);

(b) dizajniran je tako da drži jedno lice u kabini (na primjer operatora vitla ili kuke za teret, specijaliste za određene zadatke ili fotografa) ili najviše dvije osobe van kabine;

(c) nije čvrsta struktura kao što je kavez, platforma ili košara;

(g) dodaje se sljedeća tačka (103b):

„(103b) „pravila letenja" znači pravila utvrđena Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 (***);

(2) Aneks II (dio-ARO) mijenja se kako slijedi:

(a) tačka ARO.GEN.120 mijenja se kako slijedi:

(i) tačke (a), (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

(a) Agencija mora da izradi prihvatljive načine usaglašavanja („AMC") koji se mogu koristiti da bi se uspostavila usaglašenost sa Uredbom (EU) br.2018/1139 i njihovim delegiranim i pravilima sprovođenja.

(b) Alternativni načini usaglašenosti se mogu koristiti da se uspostavi usaglašenost sa Uredbom (EU) 2018/1139 i njenim delegiranim i pravilima sprovođenja.

(c) Nadležne vlasti moraju da uspostave sistem da dosljedno procijeni da li svi alternativni načini usaglašenosti koji se koriste od strane samih nadležnih vlasti ili organizacije i lica pod njenim nadzorom, ispunjavanju zahtjeve Uredbe (EU) br. 2018/1139 i njena

---

(*) Uredba (EU) 2016/425 Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. marta 2016. godine o ličnoj zaštitnoj opremi i o stavljanju van snage Direktive Savjeta 89/686/EEZ (SL L 81, 31.3.2016, str. 51.)."

(**) Direktiva 2006/42/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. maja 2006. godine o mašinama o izmjeni i dopuni Direktive 95/16/EZ (SL L 157, 9.6.2006, str. 24.).";"

(***) Sprovedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. septembra 2012. godine o utvrđivanju zajedničkih pravila letenja i operativnih odredbi u vezi sa uslugama i procedurama u vazdušnoj plovidbi i o izmjeni i dopuni Sprovedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredbi (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010 (SL L 281, 13.10.2012., str. 1.).";"

delegirana i pravila sprovođenja. Taj sistem uključuje procedure za ograničavanje, opoziv ili izmjenu ili dopunu odobrenih alternativnih načina usaglašavanja, ako su nadležne vlasti dokazale da ti alternativni načini usaglašavanja nisu u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1139 i delegiranim i sprovedbenim aktima donesenim na osnovu te uredbe.";

(ii) u trećem stavu tačke (d) briše se podtačka (3);

(b) u tački ARO.GEN.135, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Bez obzira na Uredbu (EU) br. 376/2014 Evropskog Parlamenta i Savjeta (*), nadležne vlasti moraju da implementiraju sistem da bi na odgovarajući način sakupile, analizirale i distribuirale informacije o sigurnosti.

(c) u tački ARO.GEN.300(a), podtačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) kontinuiranu usaglašenost sa primjenljivim zahtjevima organizacija koje su nadležne vlasti sertifikovale, specijalizovane operacije za čije izvođenje je dalo ovlašćenje, kao i organizacije od kojih je primljena Izjava.

(d) u tački ARO.GEN.350(d), podtačka (4) zamjenjuje se sljedećim:

„(4) Nadležne vlasti vode evidenciju o svim nalazima koji su utvrđeni ili koji su im saopšteni u skladu sa tačkom (e) i kada je primjenljivo, o izvršnim mjerama koje su primijenile, kao i o svim korektivnim radnjama i datumima zatvaranja nalaza.";

(e) tačka ARO.OPS.110 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

(„3) ORO.AOC.110(e), za davanje u zakup vazduhoplova bez posade bilo kom operatoru, osim u slučajevima iz tačke ORO.GEN.310 Aneksa III;";

(ii) tačka (b) mijenja se kako slijedi:

— podtačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) Zakupodavac podliježe operativnoj zabrani u skladu sa Uredbom (EZ) br.2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta. (**);

(*) Uredba (EU) br. 376/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 3. aprila 2014. godine o izvještavanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi sa događajima u civilnom vazduhoplovstvu, o izmjeni ili dopuni Uredbe (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljaju van snage Direktive 2003/42/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i Uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (SL L 122, 24.4.2014., str. 18).";"

(**) Uredba (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2005. godine o uspostavljanju liste Zajednice koja sadrži vazdušne prevoznike na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice, o informisanju putnika u vazdušnom saobraćaju o identitetu vazdušnog prevoznika koji obavlja let i stavljanju van snage člana 9 Direktive 2004/36/EZ (SL L 344, 27.12.2005, str. 15).";

— dodaje se sljedeća podtačka (3):

„(3) kad god je obustavljeno, opozvano ili otkazano odobrenje izdato u skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 452/2014 (*).

(iii) u tački (d) tačke podtač. (1) i (2) zamjenjuju se sljedećim:

„(1) odgovarajuću koordinaciju sa nadležnim vlastima odgovornim za stalni nadzor vazduhoplova, u skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 1321/2014 (**), ili za operacije vazduhoplova, ako to nisu iste vlasti;

(2) da je vazduhoplov blagovremeno uklonjen iz AOC-a operatora, osim u slučajevima iz tačke ORO.GEN.310 Aneksa III.

(f) u tački ARO.OPS.150, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Kada smatraju da su procjena rizika i SOP zadovoljavajući, nadležne vlasti operatora izdaju ovlašćenje, kao što je utvrđeno u Dodatku IV. Ovlašćenje može da se izda uz ograničeno ili neograničeno trajanje. Uslovi pod kojima je operator ovlašćen da izvodi jednu ili više komercijalnih specijalizovanih operacija sa visokim rizikom navode se u ovlašćenju.";

(g) u tački ARO.OPS.200(b) podtačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) Specifikacijama operacija kao što je utvrđeno u Dodatku III, za operacije komercijalnog vazdušnog saobraćaja.";

(h) u tački ARO.RAMP.105(b), podtačka (5) zamjenjuje se sljedećim:

„(5) vazduhoplov korišćen od strane operatora treće zemlje koji leti u, unutar ili van teritorije u skladu sa odredbama Ugovora, po prvi put, ili čije je ovlašćenje izdato u skladu sa Uredbom 452/2014 ograničeno ili vraćeno nakon opoziva ili ukidanja.";

(i) u tački ARO.RAMP.115(b), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) održavati validnost njihovih kvalifikacija prolazeći periodičnu obuku i sprovoditi najmanje 12 inspekcija po kalendarskoj godini.";

(j) tačka ARO.RAMP.125 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Inspekcije na platformi se vrše na standardizovan način.";

_____

(*) Uredba Komisije (EU) br. 452/2014 od 29. aprila 2014. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa vazdušnim operacijama operatora iz trećih zemalja u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 133, 6.5.2014., str. 12.).”;

(**) Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. novembra 2014. godine o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i aeronautičkih proizvoda, djelova i uređaja, i o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove (SL L 362, 17.12.2014., str. 1.).”;"

(ii) tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Po završetku inspekcije na platformi, vođa vazduhoplova ili, u njegovom/njenom odsustvu, neki drugi član letačke posade ili predstavnik operatora mora da bude obaviješten o rezultatima inspekcije na platformi.”;

(k) u tački ARO.RAMP.140, tačka (d)(2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) dobijena dozvola za let u skladu sa Uredbom (EU) br.748/2012, za vazduhoplov registrovan u državi članici;”;

(l) u tački ARO.RAMP.150, tačka(a)(1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) informacija iz tačke ARO.RAMP.145;”;

(m) Dodaci od I do IV zamjenjuju se sljedećim:

„Dodatak I

SERTIFIKAT VAZDUŠNOG OPERATORA

(Lista odobrenja za vazdušne operatore)

Vrsta djelatnosti: Komercijalni vazdušni prevoz (CAT) ☐ Putnici; ☐ Teret;

☐ Ostalo ([1]) .....

([4])	Država operatora ([2]) Izdato od ([3])	([5])
AOC#([6]) 	Naziv operatora ([7]) Poslovni naziv ([8]) Adresa operatora ([10]): Telefon ([11]): Faks: E- pošta:	Operativni kontakt detalji:([9]) Kontakt podaci u skladu sa kojima operativni menadžment može biti kontaktiran bez odlaganja su dati u ..... ([12]).
Ovim sertifikatom se potvrđuje da je..... ([13]) ovlašćen da obavlja komercijalne vazdušne operacije, kao što je definisano u priloženoj operativnoj specifikaciji, u skladu sa operativnim priručnikom, Aneksom V Uredbe (EU) br. 2018/1139 i njenih delegiranih i pravila sprovođenja.		
Datum izdavanja ([14]):	Ime i potpis ([15]): Zvanje:	

(1) Navesti drugi tip prevoza.

(2) Zamijeniti imenom države operatora.

(3) Zamijeniti identifikacijom nadležnih vlasti za izdavanje dokumenta.

(4) Ispunjavaju nadležne vlasti.

(5) Ispunjavaju nadležne vlasti.

(6) Referentna oznaka odobrenja, koju su odredile nadležne vlasti.

(7) Zamijeniti registrovanim nazivom operatora.

(8) Poslovni naziv operatora, ako je drugačiji od imena operatora. Upisati “Dba-Doing business as” (za “Obavlja poslovne djelatnosti kao”) ispred poslovnog naziva.

(9) Kontakt podaci podrazumijevaju brojeve telefona i faksa koji uključuju telefonski kod države, elektronsku poštu (ako je dostupna) operativnog menadžmenta koji može biti kontaktiran bez odlaganja za pitanja u vezi letačkih operacija, plovidbenosti, kompetentnosti letačkog i kabinskog osoblja, opasnih materija i ostalih pitanja, po potrebi.

(10) Adresa glavnog mjesta poslovanja operatora.

(11) Brojevi telefona/faksa koji uključuju telefonski kod države. Navesti i adresu e-pošte, ako postoji.

(12) Navesti kontrolisani dokument, koji se nalazi u vazduhoplovu, gdje su navedeni kontakt podaci, sa odgovarajućim brojem paragrafa ili stranice. Npr. “ Kontakt podaci ... su dati u operativnom priručniku, gen/basic, poglavlje 1, 1.1”; ili “... su dati u operativnim specifikacijama, str. 1”; ili “... su dati u prilogu ovog dokumenta”.

(13) Registrovan naziv operatora.

(14) Datum izdavanja AOC-a (dd-mm-gggg).

(15) Zvanje, ime i potpis predstavnika nadležnih vlasti. Pored toga, na AOC se može staviti i službeni pečat.

Dodatak II

OPERATIVNE SPECIFIKACIJE **(podliježe odobrenim uslovima u operativnom priručniku)**				
Kontakt podaci nadležnih vlasti koje izdaju dokument Telefon ([1]): _____; Faks: _____; E-pošta: _____				
AOC ([2]): Naziv operatora ([3]): Datum ([4]): Potpis: Poslovni naziv: Operativne specifikacije #:				
Model vazduhoplova ([5]): Registarske oznake ([6]):				
Vrsta operacija: komercijalni vazdušni prevoz: ☐ Putnici ☐ Teret ☐ Ostalo ([7]):_____				
Područje operacija ([8])				
Posebna ograničenja ([9])				
Posebna odobrenja:	Da	Ne	Specifikacija ([10])	Napomene
Opasne materije	☐	☐		
Operacije pri smanjenoj vidljivosti Polijetanje Prilaz i slijetanje	☐	☐	CAT ([11]) RVR ([12]): m DA/H: ft RVR: m	
RVSM ([13]) ☐ N/A	☐	☐		
ETOPS ([14]) ☐ N/A	☐	☐	Maksimalno vrijeme preusmjeravanja ([15]): min.	
Složene navigacione specifikacije za PBN operacije ([16])	☐	☐		([17])
Specifikacija minimalnih navigacionih performansi	☐	☐		

Operacije jednomotornim turbinskim avionom noću ili u IMC-u (SET-IMC)	☐	☐	([18])	
Operacije helikopterom sa sistemom za noćno posmatranje	☐	☐		
Helikopterske operacije vitlom	☐	☐		
Helikopterske operacije hitne medicinske službe	☐	☐		
Operacije helikopterima na moru	☐	☐		
Obuka kabinske posade ([19])	☐	☐		
Izdavanje CC potvrde ([20])	☐	☐		
Upotreba tipa B EFB aplikacija	☐	☐	([21])	
Kontinuirana plovidbenost	☐	☐	([22])	
Ostalo ([23])				

(1) Telefon i faks nadležnih vlasti, uključujući i pozivni broj države. Navesti adresu e-pošte, ako postoji.

(2) Unijeti broj sertifikata vazdušnog operatora (AOC).

(3) Unijeti registrovani naziv operatora, kao i operatorov poslovni naziv ako se razlikuju. Unijeti "Dba" ispred poslovnog naziva (za "Obavlja poslovnu djelatnost kao").

(4) Datum izdavanja operativne specifikacije (dd-mm-gggg) i potpis predstavnika nadležnih vlasti.

(5) Unijeti ICAO oznaku proizvođača vazduhoplova, modela i serije, odnosno glavne serije, ako su serije označene (na primjer: Boeing-737-3K2, ili Boeing-777-232).

(6) Registarske oznake su prikazane u operativnoj specifikaciji ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika. U slučaju da se sva posebna odobrenja ne odnose na model vazduhoplova, registracijske oznake vazduhoplova mogu se unijeti u kolonu sa napomenama za određeno posebno odobrenje.

(7) Treba navesti drugu vrstu prevoza (npr. hitna medicinska pomoć).

(8) Spisak geografskih područja ovlašćenih za operacije (geografske koordinate ili posebne rute, oblast informisanja u letu ili državne, odnosno regionalne granice).

(9) Spisak primjenljivih posebnih ograničenja (na primjer samo VFR, samo dnevni, itd.).

(10) U ovoj koloni prikazati najblaži kriterijum za svako odobrenje ili vrstu odobrenja (shodno kriterijumu).

(11) Unijeti primjenljivu kategoriju preciznog prilaza: LTS CAT I, CAT II, OTS CAT II, CAT IIIA, CAT IIIB ili CAT IIIC. Unijeti najmanju vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) u metrima i visine odluke (DH) u stopama. Jedna linija se koristi za prikazanu kategoriju prilaza.

(12) Unijeti odobrenu najmanju vidljivost duž poletno sletne staze (RVR) za polijetanja u metrima. Jedna linija po odobrenju se može koristiti ukoliko se radi o različitim odobrenjima.

(13) Rubrika za nije primjenljivo (N/A) može biti čekirana jedino ukoliko je plafon leta ispod FL290.

(14) Operacije sa produženim doletom (ETOPS) se trenutno primjenjuju samo na dvomotorne vazduhoplove. Shodno tome, rubrika nije primjenljivo (N/A) može biti čekirana ukoliko model vazduhoplova ima više ili manje od dva motora.

(15) Dužina od praga može takođe biti prikazana (u NM), kao i tip motora.

(16) Navigacija na bazi performansi (PBN): jedna linija se koristi za svako složeno PBN odobrenje (na primjer RNP AR APCH), sa određenim ograničenjima ili uslovima datim u kolonama za „Specifikacije" i/ili „Napomene". Individualna odobrenja posebnih RNP AR APCH procedura mogu da se navedu u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika.

(17) Navesti da li je posebno odobrenje ograničeno na određene krajeve poletno-sletne staze i/ili aerodrome.

(18) Unijeti određene kombinacije zmaja/motora.

(19) Odobrenje za sprovođenje kursa obuke i ispita koje kandidati za izdavanje potvrde kabinskog osoblja moraju da završe, kako je navedeno u Aneksu V (Dijelu-CC) Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011.

(20) Odobrenje za izdavanje potvrde o kabinskoj posadi, kako je navedeno u Aneksu V (Dijelu-CC) Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011.

(21) Unijeti popis aplikacija EFB-a tipa B i upućivanje na hardver EFB-a (za prenosive EFB-ove). Ta lista se navodi u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika.

(22) Ime lica/organizacije odgovorne za obezbjeđivanje održavanja kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i pozivanje na uredbu u skladu sa kojom se to obavlja, tj. Aneks I (Dio-M) Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014.

(23) Ovdje mogu biti unešena ostala odobrenja ili podaci, korišćenjem jedne linije (ili jednog bloka sa više linija) po odobrenju (na primjer, operacije kratkog slijetanja, operacije strmog prilaza, operacije helikoptera ka/od mjesta od javnog interesa, operacije helikoptera iznad neprijateljskog okruženja lociranog izvan naseljenog područja, operacije helikoptera bez mogućnosti sigurnog prinudnog slijetanja, operacije sa povećanim nagibom, maksimalna udaljenost od adekvatnog aerodroma za dvomotorne vazduhoplove bez ETOPS odobrenja, vazduhoplov koji se koristi za nekomercijalne operacije).

Dodatak III

Lista posebnih odobrenja

Nekomercijalne operacije

Specijalizovane operacije

(koje podliježu uslovima navedenim u odobrenju i operativnom priručniku ili letačkom priručniku)

Nadležne vlasti koje vrše izdavanje (1):		
Spisak posebnih odobrenja # (2): Naziv operatora: Datum (3): Potpis:		
Model vazduhoplova i registarske oznake (4):		
Vrsta specijalizovanih operacija (SPO), ukoliko je primjenljivo: □ (5) ...		
Posebna odobrenja (6):	Specifikacija (7)	Napomene
...		
...		
...		
...		

(1) Unijeti naziv i kontakt podatke.
(2) Unijeti odgovarajući broj.
(3) Datum izdavanja posebnog odobrenja (dd-mm-gggg) i potpis predstavnika nadležnih vlasti.
(4) Unijeti tim za sigurnost komercijalnog vazduhoplovstva - *Commercial Aviation Safety Team* (CAST)/ICAO oznaka proizvođača, modela i serije, ili glavne serije vazduhoplova, ako je serija određena (npr. Boeing-737-3K2 ili Boeing 737-232). Taksonomija CAST/ICAO je dostupna na http://www.intlaviationstandards.org/
Registarske oznake treba da budu navedene ili u spisku posebnih odobrenja ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, spisak posebnih odobrenja se odnosi na odgovarajuću stranicu u operativnom priručniku.
(5) Navesti tip operacije, npr. poljoprivreda, građevina, fotografija, nadzor, osmatranje i patroliranje, oglašavanje u vazduhu.
(6) Navesti u ovoj koloni sve odobrene operacije, npr. opasne materije, LVO, RVSM, PBN, MNPS, HOFO.
(7) Navesti u ovoj koloni najblaže kriterijume za svako odobrenje, npr. visinu odluke i minimume za RVR za CAT II.

EASA Obrazac 140 izdanje 2

Dodatak IV

OVLAŠĆENJE ZA IZVOĐENJE KOMERCIJALNIH SPECIJALIZOVANIH OPERACIJA SA VISOKIM RIZIKOM	
Nadležne vlasti koje vrše izdavanje ([1]): Broj ovlašćenja ([2]):	
Naziv operatora ([3]) Adresa operatora ([4]) Telefon: ([5]) Faks E-pošta:	
Model vazduhoplova i registarske oznake: ([6])	
Ovlašćene specijalizovane operacije: ([7])	
Ovlašćeno područje ili mjesto izvođenja operacija: ([8])	
Posebna ograničenja:([9])	
Ovim se potvrđuje da je..... ovlašćen(a) za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija sa visokim rizikom u skladu sa ovim ovlašćenjem, standardnim operativnim procedurama operatora, Aneksom V Uredbe (EU) broj 2018/1139 i njenim delegiranim i pravilima sprovođenja.	
Datum izdavanja ([10]):	Ime i potpis ([11]): Zvanje:

([1]) Naziv i kontakt podatke nadležnih vlasti
([2]) Unijeti odgovarajući broj ovlašćenja.
([3]) Unijeti registrovano ime operatora i poslovni naziv operatora, ako se razlikuju. Unijeti „Dba“ prije poslovnog naziva (skraćeno od „,Obavlja poslovnu djelatnost kao“).
([4]) Adresa glavnog sjedišta operatora.
([5]) Telefon i faks glavnog sjedišta operatora, uključujući pozivni broj zemlje. Navesti adresu e-pošte ako postoji.
([6]) Unijeti tim za sigurnost komercijalnog vazduhoplovstva - *Commercial Aviation Safety Team* (CAST)/ICAO oznaka proizvođača, modela i serije, ili glavne serije vazduhoplova, ako je serija određena (npr. Boeing-737-3K2 ili Boeing 777-232). Taksonomija CAST/ICAO je dostupna na http://www.intlaviationstandards.org/
Registarske oznake treba da budu navedene ili u spisku posebnih odobrenja ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, spisak posebnih odobrenja se odnosi na odgovarajuću stranicu u operativnom priručniku.
([7]) Navesti tip operacije, npr. poljoprivreda, građevina, fotografija, nadzor, osmatranje i patroliranje, oglašavanje u vazduhu.
([8]) Navođenje geografskih područja ili mjesta za izvođenje ovlašćenih operacija (po geografskim koordinatama ili području letnih informacija ili nacionalnim ili regionalnim granicama).
([9]) Navođenje primjenljivih posebnih ograničenja (npr. samo VFR, samo Dnevni, itd)
([10]) Datum izdavanja ovlašćenja (dd-mm-yyyy).
([11]) Zvanje, naziv i mjesto predstavnika nadležnih vlasti. Pored toga, na ovlašćenje može da se stavi službeni pečat.“

EASA obrazac 151, izdanje 2

(n) brišu se dodaci V i VI;

(3) Aneks III (dio-ORO) mijenja se kako slijedi:

(a) u tački ORO.GEN.110 tačka (h) zamjenjuje se sljedećim:

„(h) Operator mora da uspostavi čeklistu za svaki tip vazduhoplova koji koriste članovi posade u svim fazama leta u normalnim, vanrednim i hitnim uslovima da bi se obezbijedilo poštovanje operativnih procedura iz operativnih priručnika. Izrada i korišćenje čeklisti moraju da odražavaju principe ljudskog faktora i da uzmu u obzir najnoviju relevantnu dokumentaciju od imaoca odobrenja projekta.”;

(b) u tački ORO.GEN.135 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Sertifikat operatora je važeći ako:

(1) je operator usaglašen sa relevantnim zahtjevima Uredbe (EU) 2018/1139 i njenim delegiranim i pravilima sprovođenja, uzimajući u obzir odredbe koje se odnose na rješavanje nalaza kao što je navedeno u ORO.GEN.150 ovog aneksa;

(2) je nadležnim vlastima dat pristup operatoru kao što je definisano u ORO.GEN.140 ovog aneksa radi utvrđivanja stalne usaglašenosti sa relevantnim zahtjevima Uredbe (EU) br.2018/1139 i njenim delegiranim i pravilima sprovođenja;

(3) sertifikat nije otkazan ili opozvan.";

(c) u tački ORO.GEN.140 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Radi utvrđivanja usaglašenosti sa relevantnim zahtjevima Uredbe (EU) 2018/1139 i njenim delegiranim i pravilima sprovođenja, operator mora da odobri pristup u bilo koje vrijeme bilo kojem objektu, vazduhoplovu, dokumentu, zapisu, podatku, proceduri ili bilo kojem drugom materijalu relevantnom za njegovu djelatnost koja podliježe sertifikaciji, SPO ovlašćenju ili izjavi bilo da je ugovorena ili ne, bilo kom licu ovlašćenom od strane jednih od sljedećih nadležnih vlasti:

(1) nadležne vlasti utvrđene u ORO.GEN.105 Aneksa III ove Uredbe;

(2) vlasti koje postupaju u skladu sa odredbama ARO.GEN.300 (d), ARO.GEN.300 (e) ili poddio RAMP Aneksa II ove uredbe.";

(d) tačka ORO.GEN.160 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Operator je dužan da prijavi nadležnim vlastima, kao i bilo kojoj drugoj organizaciji koja zahtijeva da bude informisana od strane države operatora, bilo koju nesreću, ozbiljnu nezgodu i događaj koji ugrožava sigurnost kao što je definisano u Uredbi (EU) 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta (*) i Uredbi 376/2014.

(ii) tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Bez obzira na Uredbu (EU) br.996/2010, i Uredbu Komisije (EU) 376/2014 i izvještaji iz tačaka (a) i (b) moraju da budu napravljeni u obliku i na način utvrđen od strane nadležnih vlasti i da sadrže sve relevantne informacije o stanju koje je poznato operatoru.";

(e) u tački ORO.GEN.205, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Pri ugovaranju ili kupovini proizvoda ili usluga kao dijela svojih aktivnosti operator mora da obezbijedi sljedeće:

(*) Uredba (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. oktobra 2010. godine o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu i stavljanju van snage Direktive 94/56/EZ (SL L 295, 12.11.2010., str. 35).";

(1) da su ugovoreni ili kupljeni proizvodi ili usluge u skladu sa primjenljivim zahtjevima;

(2) da se u sistemu upravljanja operatora uzmu u obzir sve opasnosti u pogledu sigurnosti vazduhoplovstva povezane sa ugovorenim ili kupljenim proizvodima ili uslugama.";

(f) u poddijelu GEN dodaje se sljedeći odjeljak 3.

„ Odjeljak 3

Dodatni organizacioni zahtjevi

ORO.GEN.310 Upotreba vazduhoplova navedenog na sertifikatu vazdušnog operatora za nekomercijalne operacije i specijalizovane operacije

(a) Vazduhoplov može ostati naveden na AOC-u operatora ako se njime upravlja u bilo kojoj od sljedećih situacija:

(1) imalac AOC-a sam upravlja vazduhoplovom za specijalizovane operacije u skladu sa Aneksom VIII (dio-SPO);

(2) vazduhoplovom upravljaju drugi operatori za nekomercijalne operacije vazduhoplovima na motorni pogon ili za specijalizovane operacije koje se obavljaju u skladu sa Aneksom VI (dio-NCC), Aneksom VII (dio-NCO) ili Aneksom VIII (dio-SPO), pod uslovom da se vazduhoplov upotrebljava u kontinuiranom periodu do najviše 30 dana.

(b) Ako se vazduhoplov upotrebljava u skladu sa tačkom (a)(2), imalac AOC-a koji stavlja vazduhoplov na raspolaganje i operator koji upotrebljava taj vazduhoplov utvrđuju proceduru:

(1) u kojoj moraju jasno da navedu koji je operator odgovoran za operativnu kontrolu svakog leta i da opišu kako se operativna kontrola prenosi sa jednog operatora na drugog;

(2) u kojoj moraju da opišu proceduru primopredaje prilikom vraćanja vazduhoplova imaocu AOC-a.

Ta se procedura navodi u operativnom priručniku svakog operatora ili u ugovoru između imaoca AOC-a i operatora koji upotrebljava vazduhoplov u skladu sa tačkom (a)(2). Imalac AOC-a priprema obrazac takvog ugovora. Tačka ORO.GEN.220 odnosi se na čuvanje tih ugovora.

Imalac AOC-a i operator koji upotrebljava vazduhoplov u skladu sa tačkom (a)(2) moraju da obezbijede da se relevantno osoblje upozna sa procedurom.

(c) Imalac AOC-a nadležnim vlastima podnosi opis procedure iz tačke (b) radi prethodnog odobrenja.

Imalac AOC-a sa nadležnim vlastima dogovara način i učestalost dostavljanja informacija o prenosima operativne kontrole u skladu sa tačkom ORO.GEN.130(c).

(d) Kontinuiranom plovidbenošću vazduhoplova koji se upotrebljava u skladu sa tačkom (a) upravlja organizacija odgovorna za kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova koji je uključen u AOC, u skladu sa Uredbom (EU) br. 1321/2014.

(e) Imalac AOC-a koji stavlja vazduhoplov na raspolaganje u skladu sa tačkom (a) mora:

(1) u operativnom priručniku da navede registracijske oznake vazduhoplova koji je stavio na raspolaganje i vrstu operacija koje se izvode tim vazduhoplovom;

(2) u svakom trenutku da bude informisan i da vodi evidenciju o svakom operatoru koji ima operativnu kontrolu nad vazduhoplovom u svakom trenutku do vraćanja vazduhoplova imaocu AOC-a;

(3) da obezbijedi da se u mjerama za identifikaciju opasnosti, procjenu rizika i ublažavanje predvide sve operacije koje se izvode tim vazduhoplovom.

(f) Pri operacijama iz Aneksa VI (dio-NCC) i Aneksa VIII (dio-SPO) operator koji upotrebljava vazduhoplov u skladu sa tačkom (a) mora obezbijediti sljedeće:

(1) da se svaki let koji se izvodi pod njegovom operativnom kontrolom zabilježi u sistemu tehničke knjige vazduhoplova;

(2) da se ne uvode promjene u vazduhoplovnim sistemima ili konfiguraciji;

(3) da se svaka greška ili tehnički kvar koji nastanu dok je vazduhoplov pod njegovom operativnom kontrolom prijavi organizaciji za CAMO imaoca AOC-a;

4. da imalac AOC-a primi kopiju svakog izvještaja o događaju povezanog sa letovima koji se izvode tim vazduhoplovom, a koji je izrađen u skladu sa Uredbom (EU) br. 376/2014 i Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/1018 (*).

(g) u tački ORO.AOC.110(c) zamjenjuje se sljedećim:

„Uzimanje u zakup vazduhoplova i posade

(c) Podnosilac zahtjeva za odobravanje za uzimanje u zakup vazduhoplova i posade operatora iz treće zemlje mora da prikaže nadležnim vlastima da:

(1) operator treće zemlje ima važeći AOC izdat u skladu sa Aneksom 6 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu;

(2) su standardi sigurnosti operatora treće zemlje u pogledu kontinuirane plovidbenosti i vazdušnih operacija ekvivalentni sa primjenljivim zahtjevima definisanim Uredbom (EU) 1321/2014, i ovom Uredbom, i

(3) vazduhoplov ima standardno CofA izdato u skladu sa Aneksom 8 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu.”;

(*) Sprovedbena uredba Komisije (EU) 2015/1018 od 29. juna 2015. godine o utvrđivanju liste u kojoj se klasifikuju događaji u civilnom vazduhoplovstvu koje treba obavezno prijaviti u skladu sa Uredbom (EU) br. 376/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 163, 30.6.2015., str. 1.).”;

(h) tačka ORO.AOC.125 zamjenjuje se sljedećim:

„ORO.AOC.125 Nekomercijalne operacije imaoca AOC-a vazduhoplovom navedenim na sertifikatu

(a) Imalac AOC-a može da izvodi nekomercijalne operacije u skladu sa Aneksom VI (Dio-NCC) ili Aneksom VII (Dio-NCO) vazduhoplovom koji je naveden u operativnim specifikacijama AOC-a ili u operativnom priručniku, pod uslovom da imalac AOC-a takve operacije detaljno opiše u operativnom priručniku uključujući:

(1) identifikaciju primjenljivih zahtjeva;

(2) opis svih razlika između operativnih procedura koje se primjenjuju u CAT operacijama i nekomercijalnim operacijama;

(3) načine kojima se obezbjeđuje da je svo osoblje uključeno u operacije u potpunosti upoznato sa povezanim procedurama.

(b) Imalac AOC-a mora da se pridržava:

(1) Aneksa VIII (dio-SPO) kad izvodi probne letove nakon održavanja složenim vazduhoplovima na motorni pogon;

(2) Aneksa VII (dio-NCO) kad izvodi probne letove nakon održavanja vazduhoplovima koji nisu složeni vazduhoplovi na motorni pogon.

(c) Imalac AOC-a koji izvodi operacije iz tačaka (a) i (b) ne mora da dostavi izjavu u skladu sa ovim Aneksom.

(d) Imalac AOC-a u dokumentima povezanima sa letom (operativni plan leta, tovarni list i druga ekvivalentna dokumenta) navodi vrstu leta kako je navedena u operativnom priručniku.";

(i) u tački ORO.AOC.135, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) U skladu sa ORO.GEN.210 (b), operator mora da imenuje lica koja su odgovorna za upravljanje i nadzor u sljedećim oblastima:

(1) letačke operacije;

(2) obuka članova posade;

(3) zemaljske operacije i

(4) kontinuirana plovidbenost ili ugovor za vođenje kontinuirane plovidbenosti u skladu sa Uredbom (EZ) 1321 /2014, u zavisnosti od slučaja.";

(j) u tački ORO.SPO.100, tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

(c) Komercijalni specijalizovani operator mora da dobije prethodno odobrenje od nadležnih vlasti i da se usaglasi sa sljedećim uslovima, ako:

(1) prilikom zakupa vazduhoplova sa posadom operatora iz treće zemlje:

(i) su sigurnosni standardi operatora iz treće zemlje u odnosu na kontinuiranu plovidbenost i vazdušne operacije ekvivalentni primjenljivim zahtjevima utvrđenim u Uredbi (EU) br. 1321/2014 (*) i ovoj Uredbi;

(ii) vazduhoplov operatora iz treće zemlje ima standardni CofA izdat u skladu sa Aneksom 8 Konvencije o međunarodnom vazduhoplovstvu;

(iii) trajanje zakupa sa posadom nije duže od sedam mjeseci u periodu od 12 uzastopnih mjeseci; ili

(2) prilikom zakupa vazduhoplova bez posade registrovanog u trećoj zemlji:

(i) je uočena operativna potreba koja se ne može zadovoljiti zakupljivanjem vazduhoplova registrovanog u Uniji;

(ii) trajanje zakupa vazduhoplova bez posade nije duže od sedam mjeseci u periodu od 12 uzastopnih mjeseci;

(iii) standardi sigurnosti vazduhoplova iz treće zemlje u pogledu kontinuirane plovidbenosti moraju da budu jednaki primjenljivim zahtjevima definisanim Uredbom (EU) 1321/2014;

(iv) je vazduhoplov opremljen u skladu sa Aneksom VIII [Dio-SPO].

(k) tačka ORO.CC.100 zamjenjuje se sljedećim:

„ORO.CC.100 Broj i sastav kabinske posade

(a) Za operacije vazduhoplova čiji je MOPSC veći od 19 mora se angažovati najmanje jedan član kabinske posade, ako vazduhoplov prevozi jednog ili više putnika.

(b) U svrhe usaglašavanja sa tačkom (a), minimalan broj kabinske posade mora da bude najveći od sljedećeg:

(1) broja članova kabinske posade ustanovljenog tokom procesa sertifikacije vazduhoplova, u skladu sa važećim sertifikacionim specifikacijama, za kabinsku konfiguraciju vazduhoplova koju koristi operator;

(2) ako broj pod (1) nije određen, onda od broja kabinske posade ustanovljenog tokom procesa sertifikacije vazduhoplova za maksimalnu sertifikovanu konfiguraciju putničkih sjedišta umanjenog za 1 na svakih 50 putničkih sjedišta kabinske konfiguracije vazduhoplova koju koristi operator, a koja je ispod maksimalnog sertifikovanog kapaciteta sjedišta, ili

(3) jedan član kabinske posade za svakih 50, ili manje od 50, putničkih sjedišta ugrađenih na istoj palubi vazduhoplova koji se koristi.

(c) Za operacije u kojima je angažovano više od jednog člana kabinske posade, operator imenuje jednog člana kabinske posade da bude odgovoran vođi vazduhoplova/zapovjedniku.

(*) Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. novembra 2014. godine o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i aeronautičkih proizvoda, djelova i uređaja, i o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove (SL L 362, 17.12.2014., str. 1.).”;"

(d) Odstupajući od tačke (a), nekomercijalne operacije vazduhoplovom sa MOPSC-om većim od 19 mogu se izvoditi bez operativnog člana kabinske posade, u skladu sa prethodnim odobrenjem nadležnih vlasti. Radi sticanja tog odobrenja operator obezbjeđuje da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(1) ukrcano je najviše 19 putnika;

(2) operator je razradio procedure za tu operaciju.";

(l) tačka ORO.CC.205 zamjenjuje se sljedećim:

„ORO.CC.205 Smanjenje broja članova kabinske posade tokom zemaljskih operacija i u nepredviđenim okolnostima

(a) Kad god u vazduhoplovu ima putnika, minimalan broj kabinske posade koji je neophodan u skladu sa ORO.CC.100 mora da bude spreman za djelovanje.

(b) Odstupajući od tačke (a), minimalni broj članova kabinske posade može se smanjiti u jednom od sljedećih slučajeva:

(1) tokom redovnih zemaljskih operacija koje ne uključuju punjenje/istakanje goriva kada je vazduhoplov na svom parking mjestu, ili

(2) u nepredviđenim okolnostima, ako je broj putnika na letu smanjen. U tom slučaju, Izvještaj se dostavlja nadležnim vlastima nakon završetka leta;

(3) radi odmora za vrijeme leta u fazi krstarenja, u skladu sa tačkom ORO.FTL.205(e) ili radi ublažavanja umora kako je primijenio operator.

(c) Za potrebe tačaka (b)(1) i (b)(2) u procedurama operatora navedenim u operativnom priručniku mora se obezbijediti sljedeće:

(1) ekvivalentni nivo sigurnosti sa smanjenim brojem članova kabinske posade, posebno u slučaju evakuacije putnika;

(2) prisutnost starijeg člana kabinske posade uprkos smanjenom broju članova kabinske posade, u skladu sa tačkom ORO.CC.200;

(3) prisutnost najmanje jednog člana kabinske posade na svakih 50 putnika ili manje od 50 putnika u istoj palubi vazduhoplova;

(4) u slučaju uobičajenih zemaljskih operacija vazduhoplovima u kojima je potrebno više od jednog člana kabinske posade, povećanje broja utvrđenog u skladu sa podtačkom (3) za po jednog člana kabinske posade na svaki par izlaza za hitne slučajeve koji se nalaze u nivou poda.

(d) Za potrebe tačke (b)(3) operator:

(1) sprovodi procjenu rizika kako bi utvrdio broj članova kabinske posade koji moraju biti prisutni i spremni za djelovanje u svakom trenutku tokom krstarenja;

(2) utvrđuje mjere za ublažavanje posljedica manjeg broja prisutnih članova kabinske posade spremnih za djelovanje tokom krstarenja;

(3) u operativnom priručniku utvrđuje posebne procedure, uključujući za odmor starijeg člana kabinske posade tokom leta, kojima će se obezbijediti neprekidno odgovarajuće postupanje sa putnicima i efikasno upravljanje svim vanrednim ili hitnim situacijama;

(4) u specifikacijskom rasporedu trajanja leta sačinjenom na osnovu tačke ORO.FTL.125 utvrđuje uslove pod kojima se članovi kabinske posade mogu odmarati tokom leta.";

(m) Dodatak I zamjenjuje se sljedećim:

Dodatak I

IZJAVA

u skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 965/2012 o letačkim operacijama

Operator

Ime:

Mjesto u kojem operator ima glavno sjedište ili, ako nema glavno sjedište, mjesto u kojem je osnovan ili ima prebivalište i mjesto iz kojeg se upravlja operacijama:

Naziv i kontakt podaci odgovornog rukovodioca:

Operacija vazduhoplovom

Datum početka operacije ili datum od kojeg se promjena primjenjuje:

Informacije o vazduhoplovu, operaciji i organizaciji za vođenje kontinuirane plovidbenosti ([1]):

MSN vazduhoplova	Tip vazduhoplova	Registracija vazduhoplova ([2])	Glavna baza	Vrsta(e) operacija ([3])	Organizacija odgovorna za vođenje kontinuirane plovidbenosti ([4])

Ako je primjenljivo, detalji o stečenim odobrenjima (uz izjavu priložiti listu posebnih odobrenja, uključujući posebna odobrenja koja je izdala treća zemlja, ako je primjenljivo).

Ako je primjenljivo, detalji o ovlašćenjima za specijalizovane operacije (priložiti ovlašćenja, ako je primjenljivo).

Ako je primjenljivo, lista alternativnih načina usaglašavanja koja se poziva na AMC – ove koje zamjenjuju (priložiti AltMoC, ako je primjenljivo).
Izjave
☐Operator ispunjava i nastaviće da ispunjava neophodne zahtjeve iz Aneksa V Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta, kao i zahtjeve iz Uredbe (EU) br. 965/2012. ☐Dokumentacija sistema upravljanja, uključujući operativni priručnik, ispunjava zahtjeve iz Aneksa III (dio-ORO), Aneksa V (dio-SPA), Aneksa VI (dio-NCC) ili Aneksa VIII (dio-SPO) Uredbe (EU) br. 965/2012 i svi će se letovi izvoditi u skladu sa odredbama operativnog priručnika kako se zahtijeva u tački ORO.GEN.110(b) Aneksa III navedene uredbe.
☐Svi vazduhoplovi kojima se leti imaju važeće uvjerenje o plovidbenosti u skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 748/2012 ili koji ispunjavaju posebne zahtjeve o plovidbenosti primjenljive na vazduhoplov registrovan u trećoj zemlji i podliježe ugovoru o zakupu.
☐Svi članovi letačke posade imaju dozvolu u skladu sa Aneksom I Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 kako se zahtijeva u tački ORO.FC.100(c) Aneksa III Uredbe (EU) br. 965/2012, a članovi kabinske posade, ako je primjenljivo, obučeni su u skladu sa poddijelom CC Aneksa III Uredbe (EU) br. 965/2012.
☐(Ako je primjenljivo) Operator je sproveo i dokazao usaglašenost sa priznatim standardom industrije. Referenca standarda: Tijelo za sertifikaciju: Datum zadnje provjere usaglašenosti:
☐ Operator će obavijestiti nadležne vlasti o svim promjenama okolnosti koje utiču na njegovo ispunjavanje neophodnih zahtjeva utvrđenih u Aneksu V Uredbe (EU) 2018/1139 i zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 965/2012 kako je prijavljeno nadležnim vlastima ovom izjavom i o svim promjenama informacija i lista alternativnih načina usaglašavanja koji su uključeni u ovu izjavu i koje su u prilogu, kako se zahtijeva tačkom ORO.GEN.120(a) Aneksa III Uredbe (EU) br. 965/2012.
☐Operator potvrđuje da su informacije navedene u ovoj izjavi tačne.
Datum, ime i potpis odgovornog rukovodioca

(1) Ako nema dovoljno prostora za sve informacije u prostoru izjave, moraju se navesti u zasebnom prilogu. Prilog se datira i potpisuje.

(2) Ako je vazduhoplov registrovan i za imaoca AOC-a, navesti broj AOC-a imaoca.

(3) „Vrsta(e) operacija„ odnosi se na vrstu operacija koje se izvode predmetnim vazduhoplovom, npr. nekomercijalne operacije ili specijalizovane operacije kao što su fotografisanje iz vazduha, reklamni letovi u vazduhu, letovi za potrebe medija, televizijski i filmski letovi, padobranske operacije, sportsko padobranstvo, probni letovi nakon održavanja.

(4) Informacije o organizaciji koja je odgovorna za vođenje kontinuirane plovidbenosti uključuju ime organizacije, adresu i referencu odobrenja.”;

(4) Aneks IV (dio-CAT) mijenja se kako slijedi:

(a) tačka CAT.GEN.MPA.105 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (a) mijenja se kako slijedi:

— tačke (12) i (13) zamjenjuju se sljedećim:

“(12) dužan da obezbijedi da je pretpoletni pregled sproveden u skladu sa zahtjevima Aneksa I (Dio-M) Uredbe (EU) br. 1321/2014;

(13) dužan da se uvjeri da relevantna oprema za hitne situacije ostane lako dostupna za hitnu upotrebu.;”

— dodaje se sljedeća tačka (14):

“(14) po završetku leta bilježi podatke o upotrebi i svim poznatim ili sumnjivim kvarovima vazduhoplova u tehničku knjigu vazduhoplova ili dnevnik putovanja vazduhoplova kako bi se obezbijedila kontinuirana sigurnost leta.”;

(ii) dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Zapovjednik što je prije moguće prijavljuje odgovarajućoj jedinici za operativne usluge u vazdušnom saobraćaju (ATS) sve uočene opasne vremenske uslove ili uslove letenja koji mogu da utiču na sigurnost drugih vazduhoplova.”;

(b) tačka CAT.GEN.MPA.150 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.GEN.MPA.150 Prinudno slijetanje na vodu – avioni

Operator može da koristi avion sa konfiguracijom putničkih sjedišta većom od 30 na letovima iznad vode na rastojanju od kopna pogodnog za prinudno slijetanje, većem od 120 minuta pri brzini krstarenja, ili 400 NM, što god je manje, samo ako je avion u skladu sa odredbama prinudnog slijetanja na vodu propisanim u primjenljivoj sertifikacijskoj specifikaciji ili specifikacijama.”;

(c) u tački CAT.GEN.MPA.180(a), podtačka (10) zamjenjuje se sljedećim:

„(10) tehnička knjiga vazduhoplova u skladu sa Aneksom I (dio-M) Uredbe (EU) br. 1321/2014;”;

(d) tačka CAT.GEN.MPA.210 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.GEN.MPA.210 Lociranje vazduhoplova u nevolji – avioni

Sljedeći avioni moraju da budu opremljeni robustnim i automatskim sredstvima kako bi se, nakon nesreće u kojoj je avion ozbiljno oštećen, tačno odredila lokacija tačke kraja leta:

(1) svi avioni čija je MCTOM veća od 27000 kg, koji imaju MOPSC veći od 19, i kojima je prvo individualno CofA izdato na dan ili poslije 1. januara 2023. godine; i

(2) svi avioni čija je MCTOM veća od 45500 kg i kojima je prvo individualno CofA izdato na dan ili poslije 1. januara 2023. godine.";

(e) u tački CAT.OP.MPA.170 (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) data uputstva koja sadrže sigurnosne informacije na kojoj su instrukcije koje slikovito prikazuju upotrebu sigurnosne i opreme za slučaj opasnosti i izlaza koji se koriste za slučaj opasnosti.";

(f) tačka CAT.OP.MPA.320 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.OP.MPA.320 Kategorije aviona

(a) Kategorije aviona se zasnivaju na indiciranoj brzini na pragu (V_{AT}), što je jednako brzini gubitka uzgona (V_{SO}), pomnoženoj sa 1,3 ili jedan-g brzini gubitka uzgona (V_{S1g}) pomnoženom sa 1,23 u konfiguraciji za slijetanje pri maksimalnoj certifikovanoj masi na slijetanju. Ako su obje V_{SO} i V_{S1g} poznate, koristiće se veća dobijena V_{AT}.

(b) Koristiće se kategorije aviona date u dolje navedenoj tabeli.

Tabela 1: Kategorije aviona prema vrijednostima V_{AT}

Kategorija aviona	V_{AT}
A	manja od 91 kt
B	od 91 do 120 kt
C	od 121 do 140 kt
D	od 141 do 165 kt
E	od 166 do 210 kt

(c) Konfiguracija za slijetanje koja se uzima u obzir mora da bude određena u operativnom priručniku.

(d) Operator može koristiti manju masu pri slijetanju za utvrđivanje V_{AT} ako je to odobreno od strane nadležnih vlasti. Takva manja masa pri slijetanju mora da bude stalna vrijednost, nezavisna od promjenljivih uslova svakodnevnih operacija.";

(g) u tački CAT.IDE.A.100 (b) zamjenjuje se sljedećim:

(b) Instrumenti i oprema koji nisu zahtijevani ovim Aneksom (dio-CAT) kao i sva druga oprema koja se ne zahtijeva ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da budu usaglašeni sa sljedećim:

(1) informacije koje se dobijaju pomoću ovih instrumenata, opreme ili pribora ne smiju da se koriste od strane letačke posade zbog postizanja usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) 2018/1139 ili sa tač. CAT.IDE.A.330, CAT.IDE.A.335, CAT.IDE.A.340 i CAT.IDE.A.345 ovog aneksa; i

(2) instrumenti i oprema ne smiju da utiču na plovidbenost aviona, čak ni u slučaju kvarova ili neispravnosti.";

(h) u tački CAT.IDE.A.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) je operator odobren od strane nadležnih vlasti da upravlja avionom u okviru ograničenja glavne liste ispravnosti opreme i sistema („MMEL") u skladu sa tačkom ORO.MLR.105(j) Aneksa III.";

(i) tačka CAT.IDE.A.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a)(1), tačka (iii) zamjenjuje se sljedećim:

„(iii) barometarske visine;”;

(ii) u tački (b), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;”;

(j) tačka CAT.IDE.A.130 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Dva sredstva za mjerenje i prikazivanje barometarske visine.”;

(ii) u tački (h), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;”;

(k) tačka CAT.IDE.A.205 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) pojasem za sjedište sa sigurnosnim sistemom za vezivanje gornjeg torza na svakom putničkom sjedištu i pojasevima za zadržavanje na svakom ležaju u slučaju aviona sa MCTOM do 5700 kg ili manje i MOPSC od devet ili manje, kojima je individualno CofA izdato dana 8. aprila 2015. godine ili kasnije;”;

(ii) u tački (b), tačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) na sjedištima članova letačke posade i na bilo kom sjedištu do sjedišta pilota, jedno od sljedećeg:

(i) dvije ramene trake i jedan pojas za sjedište koji se može koristiti nezavisno;

(ii) dijagonalnu ramenu traku i pojas za sjedište koji se može koristiti nezavisno za sljedeće avione:

(A) avione kojima je MCTOM 5700 kg ili manje i kojima je MOPSC devet ili manje koji su usaglašeni sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj certifikacionoj specifikaciji;

(B) avione kojima je MCTOM 5700 kg ili manje i kojima je MOPSC devet ili manje koji nisu usaglašeni sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj certifikacionoj specifikaciji i kojima je individualno CofA prvi put izdato prije 28. oktobra 2014. godine;

(C) avione sertifikovane u skladu sa CS-VLA ili ekvivalentnim ili CS-LSA ili ekvivalentnim.”;

(l) u tački CAT.IDE.A.245, tačka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) Avioni moraju da budu opremljeni dodatnim prenosnim PBE-om ugrađenim pored ručnog protivpožarnog aparata navedenog u CAT.IDE.A.250 (b) i (c), ili u blizini ulaza u odjeljak za tovar, u slučaju da je ručni protivpožarni aparat ugrađen u odjeljku za tovar.”;

(m) u tački CAT.IDE.A.275 tačke (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(c) Za avione sa MOPSC od 19 ili manje i sertifikatom za tip na osnovu sertifikacijske specifikacije Agencije, sistem osvjetljenja u hitnoj situaciji iz tačke (a) obuhvata opremu iz tačke (b) (1), (2) i (3).

(d) Za avione sa MOPSC od 19 ili manje koji nisu sertifikovani na osnovu sertifikacijske specifikacije Agencije, sistem osvjetljenja u hitnoj situaciji iz tačke (a) obuhvata opremu iz tačke (b)(1).';

(n) u tački CAT.IDE.A.285, tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Hidroavioni kojima se leti iznad vode moraju da budu opremljeni sljedećim:

(1) sidrom i drugom opremom neophodnom da se olakša privez, sidrenje ili manevrisanje hidroaviona na vodi, odgovarajućim za njegovu veličinu, masu i karakteristike upravljanja i

(2) opremom za davanje zvučnih signala propisanih u međunarodnim propisima za sprečavanje sudara na moru, kada je primjenljivo.";

(o) u tački CAT.IDE.A.345, tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Bez obzira na tačku (b), avioni kojima se leti na kraćim destinacijama na visokim nivoima leta u sjeverno-atlantskom vazdušnom prostoru (NAT HLA), i ne prelaze Sjeverni Atlantik, moraju da budu opremljeni sa najmanje jednim komunikacionim sistemom velikog dosega, u slučaju da su alternativne komunikacione procedure objavljene za predmetni vazdušni prostor.";

(p) tačka CAT.IDE.H.100 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Instrumenti i oprema koji se zahtijevaju u ovom Odjeljku moraju da budu odobreni u skladu sa primjenljivim zahtjevima plovidbenosti, osim u slučaju sljedećih stavki:

(1) nezavisna prenosiva svijetla;

(2) precizni tajmer;

(3) držač za karte;

(4) komplet za prvu pomoć;

(5) megafoni;

(6) oprema za preživljavanje i signalizaciju;

(7) morska sidra i oprema za pristajanje;

(8) sigurnosni sistemi za vezivanje djece.';

(ii) tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Instrumenti i oprema koji nisu zahtijevani ovim aneksom (dio-CAT), kao i sva druga oprema koja se ne zahtijeva ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da budu usaglašeni sa sljedećim:

(1) informacije koje se dobijaju pomoću ovih instrumenata, opreme ili pribora ne smiju da se koriste od strane članova letačke posade zbog postizanja usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) br. 2018/1139 ili CAT.IDE.H.330, CAT.IDE.H.335, CAT.IDE.H.340 i CAT.IDE.H.345 ovog aneksa; i

(2) instrumenti i oprema ne smiju da utiču na plovidbenost helikoptera, čak ni u slučaju kvarova ili neispravnosti.";

(q) u tački CAT.IDE.H.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) operator ima odobrenje nadležnih vlasti za upravljanje helikopterom u okviru ograničenja MMEL-a u skladu sa tačkom ORO.MLR.105 (j) Aneksa III.";

(r) tačka CAT.IDE.H.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a)(1), tačka (iii) zamjenjuje se sljedećim:

„(iii) barometarske visine;";

(ii) u tački (b), tačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(s) tačka CAT.IDE.H.130 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Dva sredstva za mjerenje i prikazivanje barometarske visine. Za operacije sa jednim pilotom po VFR-u noću, jedan visinomjer po pritisku se može zamijeniti radio visinomjerom.";

(ii) u tački (h), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(t) u tački CAT.IDE.H.315, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) sidrom i drugom opremom neophodnom da se olakša pristajanje, sidrenje ili manevrisanje helikoptera na vodi, primjereno njegovoj veličini, masi i karakteristikama upravljanja; i ";

(u) tačka CAT.IDE.H.320 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.IDE.H.320 Svi helikopteri na letovima iznad vode – prinudno slijetanje na vodu

(a) Helikopteri moraju da budu konstruisani za slijetanje na vodu ili sertifikovani za prinudno slijetanje na vodu u skladu sa relevantnom sertifikacijskom specifikacijom kada se vrše operacije u performansama klase 1 ili 2 na letu iznad vode u neprijateljskom okruženju na udaljenosti od kopna koja odgovara vremenu leta dužem od 10 minuta pri normalnoj brzini krstarenja.

(b) Helikopteri moraju da budu konstruisani za slijetanje na vodu ili sertifikovani za prinudno slijetanje na vodu u skladu sa relevantnom sertifikacijskom specifikacijom ili snabdjeveni opremom za plutanje u slučaju opasnosti kada leti u:

(1) performansama klase 1 ili 2 na letu iznad vode u prijateljskom okruženju na udaljenosti od kopna koja odgovara vremenu leta dužem od 10 minuta pri normalnoj brzini krstarenja;

(2) performansama klase 2, prilikom slijetanja ili polijetanja iznad vode, osim u slučaju hitne medicinske službe helikoptera (HEMS), kada se radi minimiziranja izlaganja, slijetanje ili polijetanje na HEMS operativnom mjestu, smještenom u gusto naseljenom području, sprovodi nad vodom;

(3) performansama klase 3 na letu iznad vode van udaljenosti sigurnog prinudnog slijetanja od kopna.";

(5) Aneks V (dio-SPA) mijenja se kako slijedi:

(a) tačka SPA.GEN.100 zamjenjuje se sljedećim:

„SPA.GEN.100 Nadležne vlasti

(a) Nadležne vlasti su vlasti za izdavanje posebnog odobrenja:

(1) za komercijalnog operatora vlasti države članice u kojoj je glavno sjedište poslovanja operatora;

(2) za nekomercijalnog operatora vlasti države u kojoj operator ima glavno sjedište, u kojoj je osnovan ili ima prebivalište.

(b) Bez obzira na (a)(2) za nekomercijalnog operatora koji koristi vazduhoplov registrovan u trećoj državi, zahtjevi primjenljivi u skladu sa ovim Aneksom za odobravanje sljedećih operacija ne mogu da se primjenjuju ukoliko je ovo odobrenje izdato od strane treće države koja je država registra:

(1) operacije u kojima se koristi navigacija na bazi performansi (PBN);

(2) operacije u skladu sa specifikacijom minimuma navigacijskih performansi (MNPS);

(3) operacije u vazdušnom prostoru sa smanjenom normom minimalnog vertikalnog razdvajanja (RVSM).;

(4) operacije pri smanjenoj vidljivosti (LVO).";

(b) u tački SPA.DG.110, tačka (e) zamjenjuje se sljedećim:

„(e) da obezbijedi da kopija informacija za zapovjednika/vođu vazduhoplova bude zadržana na zemlji i da ovaj primjerak, ili informacije sadržane u njemu, budu odmah dostupni vazduhoplovnom dispečeru, ili određenom zemaljskom osoblju koje je odgovorno za svoj dio letačkih operacija, sve do završetka leta na koji se informacije odnose;";

(c) u tački SPA.NVIS.110, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) *Radio visinomjer*. Helikopter mora da bude opremljen radio visinomjerom sposobnim da emituje zvučno upozorenje ispod unaprijed određene visine, kao i zvučno i vizuelno upozorenje na visini podesivoj od strane pilota, odmah uočljivo tokom svih faza NVIS leta.";

(d) tačka SPA.HHO.110 zamjenjuje se sljedećim:

„SPA.HHO.110 Zahtjevi opreme za HHO

(a) Instalacija sve helikopterske opreme vitla osim jednostavnih PCDS-eva, uključujući bilo koju radio opremu u skladu sa tačkom SPA.HHO.115, i sve naknadne modifikacije, moraju imati odobrenje plovidbenosti koje odgovara namjeravanoj funkciji. Pomoćna oprema mora da bude konstruisana i testirana po odgovarajućim standardima kao što zahtijevaju nadležne vlasti.

(b Instrukcije održavanja za HHO opremu i sisteme moraju da budu ustanovljene od strane operatora u vezi sa proizvođačem i uključene u operatorov program održavanja helikoptera kao što se zahtijeva shodno Uredbi (EU) br.1321/2014.";

(6) Aneks VI (dio-NCC) mijenja se kako slijedi:

(a) tačka NCC.GEN.100 zamjenjuje se sljedećim:

„NCC.GEN.100 Nadležne vlasti

Nadležne vlasti su vlasti koje je odredila država članica u kojoj operator ima glavno sjedište poslovanja, u kojoj je osnovan ili ima prebivalište.";

(b) dodaje se sljedeća tačka NCC.GEN.101:

„NCC.GEN.101 Dodatni zahtjevi za organizacije za letačku obuku

Ovlašćene organizacije za obuku koje se moraju pridržavati ovog aneksa moraju se pridržavati i tačke ORO.GEN.310 Aneksa III, ako je primjenljivo.';

(c) u tački NCC.IDE.A.100, tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Instrumenti i oprema ili pribor koji nisu zahtijevani u ovom aneksu, kao i sva druga oprema koja se ne zahtijeva ovom uredbom, ali se nalaze u vazduhoplovu, moraju da budu u skladu sa sljedećim informacijama:

(1) informacije koji se dobijaju pomoću ovih instrumenata, opreme ili pribora ne smiju da budu korišćeni od strane članova letačke posade radi usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) br. 2018/1139 ili NCC.IDE.A.245 i NCC.IDE.A.250 ovog aneksa;

(2) instrumenti i oprema ne smiju da utiču na plovidbenost aviona, čak ni u slučaju kvara ili neispravnosti.';

(d) u tački NCC.IDE.A.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) je operatoru odobreno, od strane nadležnih vlasti, da upravlja avionom u okviru ograničenja glavne liste minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova („MMEL") u skladu sa tačkom ORO.MLR.105 (j) Aneksa III; ili";

(e) tačka NCC.IDE.A.120 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(f) tačka NCC.IDE.A.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(iii) tačka (h) zamjenjuje se sljedećim:

„(h) snabdijevanjem električnom energijom u slučaju nužde, nezavisno od glavnog sistema proizvodnje električne energije, za potrebe funkcionisanja i osvjetljavanja sistema za prikaz položaja na period od najmanje 30 minuta. Snabdijevanje električnom energijom u slučaju nužde mora automatski da se uključi nakon potpunog kvara glavnog sistema proizvodnje električne energije i na instrumentu ili na ploči sa instrumentima mora jasno da se prikaže da se sistem za prikaz položaja napaja iz sistema za snabdijevanje električnom energijom u slučaju nužde.”;

(g) u tački NCC.IDE.A.180, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Pojas za sjedište sa sigurnosnim sistemom za vezivanje gornjeg torza mora da ima:

(1) otvaranje u jednoj tački;

(2) na sjedištima za najmanji zahtijevani broj članova kabinske posade, dvije ramene trake i pojas za sjedište može da se koristi nezavisno; ili

(3) na sjedištima članova letačke posade i na bilo kom sjedištu pored sjedišta pilota, jedno od sljedećeg:

(i) dvije ramene trake i jedan pojas za sjedište koji može da se koristi nezavisno; ili

(ii) dijagonalnu ramenu traku i pojas za sjedište koji može da se koristi nezavisno za sljedeće avione:

(A) avione čija je MCTOM 5700 kg ili manje i MOPSC od devet ili manje koji su u saglasnosti sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj sertifikacionoj specifikaciji;

(B) avione čija je MCTOM 5700 kg ili manje i MOPSC devet ili manje koji nisu u saglasnosti sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj sertifikacionoj specifikaciji i kojima se individualno CofA izdato prije 25. avgusta 2016. godine.”;

(h) u tački NCC.IDE.A.250 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Avioni moraju da imaju nadzornu opremu u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.';

(i) u tački NCC.IDE.H.100, tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Instrumenti i oprema ili pribor koji nisu zahtijevani u ovom aneksu, kao i druga oprema koja nije zahtijevana ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

(1) podaci koje pružaju ovi instrumenati, oprema ili pribor ne smiju da se koriste od strane članova letačke posade radi usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) 2018/1139 ili tačkama NCC.IDE.H.245 i NCC.IDE.H.250 ovog aneksa; i

(2) instrumenti i oprema ne smiju da utiču na plovidbenost helikoptera, čak ni i u slučaju otkaza ili kvara.”;

(j) u tački NCC.IDE.H.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) je operatoru odobreno od strane nadležnih vlasti da upravlja helikopterom u okviru ograničenja glavne liste minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova („MMEL“) u skladu sa tačkom ORO.MLR.105 (j) Aneksa III; ili”;

(k) tačka NCC.IDE.H.120 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;”;

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;”;

(l) tačka NCC.IDE.H.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;”;

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;”;

(m) tačka NCC.IDE.H.235 zamjenjuje se sljedećim:

„NCC.IDE.H.235 Svi helikopteri na letovima iznad vode – prinudno slijetanje na vodu

Helikopteri moraju da budu konstruisani za slijetanje na vodu ili sertifikovani za prinudno slijetanje na vodu u skladu sa relevantnim sertifikacijskim specifikacijama ili snabdjeveni opremom za plutanje u slučaju nužde prilikom izvođenja operacija iznad vode u neprijateljskom okruženju na udaljenosti od kopna koja odgovara vremenu leta dužem od 10 minuta pri normalnoj brzini krstarenja.”;

(n) u tački NCC.IDE.H.250 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Helikopteri moraju da imaju nadzornu opremu u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.”;

(7) Aneks VII (dio-NCO) mijenja se kako slijedi:

(a) u tački NCO.GEN.100, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Ako je vazduhoplov registrovan u trećoj zemlji, nadležne vlasti su vlasti koje imenuje država članica u kojoj operator ima glavno sjedište, u kojoj je osnovan ili ima prebivalište.”;

(b) dodaje se sljedeća tačka NCO.GEN.104:

„NCO.GEN.104 Upotreba vazduhoplova uključenog u AOC od NCO operatora

(a) Operator nekomercijalnih operacija može da upotrebljava vazduhoplove koji nisu složeni vazduhoplovi na motorni pogon navedene u AOC-u operatora u svrhu izvođenja nekomercijalnih operacija u skladu sa ovim aneksom.

(b) Operator nekomercijalnih operacija koji upotrebljava vazduhoplov u skladu sa tačkom (a) utvrđuje proceduru:

(1) u kojoj mora jasno da opiše kako se operativna kontrola vazduhoplova prenosi između imaoca AOC-a i operatora nekomercijalnih operacija kako je navedeno u tački ORO.GEN.310 Aneksa III;

(2) u kojoj moraju da opišu proceduru primopredaje prilikom vraćanja vazduhoplova imaocu AOC-a.

Ta procedura čini dio ugovora između imaoca AOC-a i NCO operatora.

NCO operator mora da obezbijedi da je relevantno osoblje upoznato sa procedurom.

(c) Kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova koji se upotrebljava u skladu sa tačkom (a) vodi organizacija odgovorna za kontinuiranu plovidbenost vazduhoplova koji je uključen u AOC, u skladu sa Uredbom (EU) br. 1321/2014.

(d) Operator nekomercijalnih operacija koji upotrebljava vazduhoplov u skladu sa tačkom (a) obezbjeđuje sljedeće:

(1) da se svaki let koji se izvodi pod njegovom operativnom kontrolom zabilježi u sistemu tehničke knjige vazduhoplova;

(2) da se ne uvode promjene u vazduhoplovnim sistemima ili konfiguraciji;

(3) da se svaka greška ili tehnički kvar koji nastanu dok je vazduhoplov pod njegovom operativnom kontrolom prijavi organizaciji iz tačke (c) neposredno nakon leta;

(4) da imalac AOC-a primi kopiju svakog izvještaja o događaju povezanog sa letovima koji se izvode tim vazduhoplovom, a koje je sačinjeno u skladu sa Uredbom (EU) br. 376/2014 i sa Uredbom (EU) 2015/1018.”;

(d) u tački NCO.IDE.A.100, tačke (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) Sljedeće stavke, kada se zahtijevaju ovim Odjeljkom, ne zahtijevaju posebno odobrenje:

(1) rezervni osigurači;

(2) nezavisna prenosiva svijetla;

(3) precizni tajmer;

(4) komplet za prvu pomoć;

(5) oprema za preživljavanje i signalizaciju;

(6) morsko sidro i oprema za pristajanje;

(7) sigurnosni sistemi za vezivanje djece;

(8) jednostavni PCDS-ovi kojima se specijalista za određene zadatke služi kao uređajima za sigurnosno vezivanje.

(c) Instrumenti i oprema koji nisu zahtijevani Aneksom VII (dio-NCO) kao i sva druga oprema koja nije zahtijevana ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da budu u skladu sa sljedećim:

(1) informacije koje se dobijaju pomoću ovih instrumenata ili opreme ne smiju da budu korišćene od strane članova letačke posade radi usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) br. 2018/1139 ili tačkama NCO.IDE.A.190 i NCO.IDE.A.195 Aneksa VII;

(2) instrumenti i oprema ne smiju da utiču na plovidbenost aviona, čak ni u slučaju kvara ili neispravnosti.”;

(e) u tački NCO.IDE.A.120(a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;”;

(f) u tački NCO.IDE.A.125(a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;”;

(g) u tački NCO.IDE.A.140(a), podtačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) sigurnosnim pojasem na svakom sjedištu i pojasevima za zadržavanje na svakom ležaju;”;

(h) u tački NCO.IDE.A.195 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Avioni moraju da imaju nadzornu opremu u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.”;

(i) u tački NCO.IDE.H.100, tačke (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) Sljedeće stavke, ako se zahtijevaju u ovom Odjeljku, nije potrebno da se odobre kao oprema:

(1) nezavisna prenosiva svijetla;

(2) precizni tajmer;

(3) komplet za prvu pomoć;

(4) oprema za preživljavanje i signalizaciju;

(5) morsko sidro i opremu za pristajanje;

(6) sigurnosni sistem za vezivanje djece;

(7) jednostavni PCDS-ovi kojima se specijalista za određene zadatke služi kao uređajima za sigurnosno vezivanje.

(c) Instrumenti i oprema ili pribor koji nisu zahtijevani ovim aneksom VII (dio-NCO), kao i sva druga oprema koja nije zahtijevana ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

(1) informacije koje pružaju ovi instrumenti ili oprema ne smiju da se koriste od strane članova letačke posade radi usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) br. 2018/1139 ili tačkama NCO.IDE.H.190 i NCO.IDE.H.195 Aneksa VII;

(2) instrumenti i oprema ili pribor ne smiju da utiču na plovidbenost helikoptera, čak ni i u slučaju otkaza ili kvara.';

(j) u tački NCO.IDE.H.120(a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;“;

(k) u tački NCO.IDE.H.125(a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;“;

(l) u tački NCO.IDE.H.140(a), podtačke (1) i (2) zamjenjuju se sljedećim:

„(1) sjedištem ili ležajem za sve osobe u helikopteru starosne dobi 24 mjeseca ili više, ili stanicom za svakog člana posade ili specijaliste za određene zadatke u vazduhoplovu;

(2) sigurnosnim pojasom na svakom putničkom sjedištu i pojasevima za zadržavanje na svakom ležaju, i napravama za sigurnosno zadržavanje na svakom mjestu;”;

(m) tačka NCO.IDE.H.185 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.IDE.H.185 Svi helikopteri na letovima iznad vode – prinudno slijetanje na vodu

Helikopteri koji izvode operacije na moru u neprijateljskom području na 50 NM udaljenosti od kopna moraju da budu:

(a) konstruisani za slijetanje na vodu u skladu sa relevantnim sertifikacijskim specifikacijama;

(b) sertifikovani za prinudno slijetanje na vodu u skladu sa relevantnim sertifikacijskim specifikacijama;

(c) snabdjeveni opremom za plutanje u slučaju opasnosti.”;

(n) u tački NCO.IDE.H.195 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Helikopteri moraju biti opremljeni nadzornom opremom u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.”;

(o) u tački NCO.SPEC.HEC.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Za ugrađivanje sve opreme za operacije vitlom i kukom, osim PCDS-eva, kao i za sve naknadne izmjene mora da se izda odobrenje s aspekta plovidbenosti za predviđenu funkciju.”;

(p) tačka NCO.SPEC.PAR.120 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.SPEC.PAR.120 Prevoz i otpuštanje opasnih materija

Nezavisno od tačke NCO.SPEC.160, padobranci mogu, uz nošenje dimnih uređaja, izaći iz vazduhoplova radi padobranske predstave nad gusto naseljenim područjima gradova i naselja ili iznad grupe ljudi na otvorenom ako su ti uređaji proizvedeni za tu svrhu.”;

(q) u poddijelu E dodaje se sljedeći odjeljak 6:

„ODJELJAK 6

Probni letovi nakon održavanja (MCF)

NCO.SPEC.MCF.100 Nivoi probnih letova nakon održavanja

Prije izvođenja probnog leta nakon održavanja operator određuje primjenljivi nivo takvog leta kako slijedi:

(a) probni let nakon održavanja „nivoa A“ za let u kojem se očekuje primjena procedura za vanredne ili hitne situacije, kako je definisano u letačkom priručniku vazduhoplova, ili u slučaju kad letom treba da se provjeri funkcionisanje rezervnog sistema ili drugih sigurnosnih naprava;

(b) probni let nakon održavanja „nivoa B“ za svaki probni let nakon održavanja koji nije probni let nakon održavanja „nivoa A“.

NCO.SPEC.MCF.105 Operativna ograničenja

(a) Odstupajući od tačke NCO.GEN.105 (a)(4) ovog aneksa, probni let nakon održavanja može da se izvodi vazduhoplovom koji je otpušten u upotrebu sa nepotpuno sprovedenim održavanjem u skladu sa tačkom M.A.801(g) ili tačkom 145.A.50(e) Aneksa I Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014.

(b) Odstupajući od tačke NCO.IDE.A.105 ili NCO.IDE.H.105, vođa vazduhoplova može da izvede let nefunkcionalnim ili nedostajućim djelovima opreme ili funkcijama koji su potrebni za let ako su ti nefunkcionalni ili nedostajući djelovi opreme ili funkcije utvrđeni u kontrolnoj listi iz tačke NCO.SPEC.MCF.110.

NCO.SPEC.MCF.110 Ček lista i sigurnosna uputstva

(a) Ček lista iz tačke NCO.SPEC.105 ažurira se prema potrebi prije svakog probnog leta nakon održavanja i u njoj se uzimaju u obzir operativne procedure planirane za određeni probni let nakon održavanja.

(b) Nezavisno od tačke NCO.SPEC.125(b), specijalista za određeni zadatak mora da dobije sigurnosna uputstva prije svakog probnog leta nakon održavanja.

NCO.SPEC.MCF.120 Zahtjevi za letačku posadu

Pri odabiru člana letačke posade za izvođenje probnog leta nakon održavanja operator mora uzeti u obzir složenost vazduhoplova i nivo probnog leta nakon održavanja, kako je definisano u tački NCO.SPEC.MCF.100.

NCO.SPEC.MCF.125 Sastav posade i osobe u vazduhoplovu

(a) Vođa vazduhoplova utvrđuje potrebu za dodatnim članovima posade i/ili specijalistima za određene zadatke prije svakog planiranog probnog leta nakon održavanja, uzimajući u obzir očekivano radno opterećenje člana letačke posade ili specijaliste za određeni zadatak i procjenu rizika.

(b) Vođa vazduhoplova ne dozvoljava da osobe koje nisu osobe iz tačke (a) budu u vazduhoplovu tokom probnog leta nakon održavanja „nivoa A“.

NCO.SPEC.MCF.130 Simulirane neuobičajene ili hitne procedure tokom leta

Odstupajući od tačke NCO.SPEC.145, vođa vazduhoplova može da simulira situacije u kojima moraju da se primijene vanredne ili hitne procedure dok je specijalista za određene zadatke u vazduhoplovu, ako se simulacijom mora ispuniti svrha leta i ako je utvrđena u ček listi iz tačke NCO.SPEC.MCF.110 ili u operativnim procedurama.

NCO.SPEC.MCF.140 Sistemi i oprema

Ako je svrha probnog leta nakon održavanja provjera pravilnog funkcionisanja sistema ili opreme, taj sistem ili oprema smatraju se potencijalno nepouzdanim i stoga se prije leta moraju dogovoriti odgovarajuće mjere ublažavanja kako bi se rizici za sigurnost leta sveli na najmanju mjeru.”;

(8) Aneks VIII (dio-SPO) mijenja se kako slijedi:

(a) u tački SPO.GEN.005, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Ovaj aneks primjenjuje se na sve specijalizovane operacije kada se vazduhoplovi koriste za specijalizovane aktivnosti poput poljoprivrede, građevine, fotografije, nadzora, osmatranja i patroliranja, vazdušnog reklamiranja ili probnih letova nakon održavanja.”;

(b) tačka SPO.GEN.100 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.GEN.100 Nadležne vlasti

Nadležne vlasti su vlasti koje imenuje država članica u kojoj operator ima glavno sjedište, u kojoj je osnovan ili ima prebivalište.";

(c) u tački SPO.POL.110, tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Operator utvrđuje sistem mase i ravnoteže kako bi za svaki let ili seriju letova odredio sljedeće::

(1) suvu operativnu masu vazduhoplova;

(2) masu putnog tereta;

(3) masu goriva koje se nosi;

(4) teret vazduhoplova i raspodjelu tereta;

(5) masu na polijetanju, masu na slijetanju i masu vazduhoplova bez goriva; i

(6) primjenljive pozicije CG na vazduhoplovu.";

(d) u tački SPO.IDE.A.100, tačke (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

(b) „Sljedeće stavke, kada se zahtijevaju u skladu sa ovim Odjeljkom, nije potrebno da se odobre kao oprema:

(1) rezervni osigurači;

(2) nezavisna prenosiva svijetla;

(3) precizni tajmer;

(4) držač karata;

(5) kompleti za prvu pomoć;

(6) oprema za preživljavanje i signalizaciju;

(7) morsko sidro i oprema za pristajanje;

(8) jednostavni PCDS-ovi kojima se služi specijalista za određene zadatke kao uređajima za sigurnosno vezivanje.

(c) Instrumenti, oprema ili pribor koji nisu zahtijevani ovim aneksom (dio-SPO) kao i sva druga oprema koja nije zahtijevana ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da budu usaglašeni sa sljedećim:

(1) informacije koje se dobijaju pomoću ovih instrumenata, opreme ili pribora ne smiju da se koriste od strane članova letačke posade zbog postizanja usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EZ) br. 2018/1139 ili tačkama SPO.IDE.A.215 i SPO.IDE.A.220 ovog aneksa;

(2) instrumenti, oprema ili pribor ne smiju da utiču na plovidbenost aviona, čak ni u slučaju kvara ili neispravnosti.";

(e) tačka SPO.IDE.A.105 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.IDE.A.105 Minimalna oprema za let

Let ne smije da započne ako bilo koji od instrumenata aviona, stavki opreme ili funkcija potrebnih za predviđeni let budu neispravni ili nedostaju, osim ako je ispunjen neki od sljedećih uslova:

(a) avionom se izvode operacije u skladu sa listom minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MEL);

(b) za složene avione na motorni pogon i za sve avione koji se koriste u komercijalnim operacijama, je operatoru odobreno, od strane nadležnih vlasti, da upravlja avionom u okviru ograničenja glavne liste minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MMEL) u skladu sa tačkom ORO.MLR.105(j) Aneksa III;

(c) avionu je izdata dozvola za let u skladu sa primjenljivim zahtjevima plovidbenosti.";

(f) tačka SPO.IDE.A.120 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (e), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(g) tačka SPO.IDE.A.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a) podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(iii) u tački (e), podtačka (4) zamjenjuje se sljedećim:

„(4) snabdijevanjem električnom energijom u slučaju nužde, koje je nezavisno od glavnog sistema proizvodnje električne energije, za potrebe funkcionisanja i osvjetljavanja sistema za prikaz položaja na period od najmanje 30 minuta. Snabdijevanje električnom energijom u slučaju nužde mora automatski da se uključi nakon potpunog kvara glavnog sistema proizvodnje električne energije i na instrument ili na ploči sa instrumentima mora jasno da se prikaže da se sistem za prikaz položaja napaja iz sistema za snabdijevanje električnom energijom u slučaju nužde.";

(h) u tački SPO.IDE.A.160, tačka (e) zamjenjuje se sljedećim:

„(e) Pojas za sjedište sa sigurnosnim sistemom za vezivanje gornjeg torza koji se zahtijeva u skladu sa tačkom (d) mora da ima:

(1) otvaranje u jednoj tački;

(2) na sjedištima članova letačke posade i na bilo kom sjedištu pored sjedišta pilota jedno od sljedećeg:

(i) dvije ramene trake i jedan pojas za sjedište koji se može koristiti nezavisno; ili

(ii) dijagonalnu ramenu traku i pojas za sjedište koji može da se koristi nezavisno za sljedeće avione:

(A) avione čija je MCTOM 5700 kg ili manje i MOPSC devet ili manje koji su u saglasnosti sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj sertifikacionoj specifikaciji;

(B) avione čija je MCTOM 5700 kg ili manje i MOPSC devet ili manje koji nisu u saglasnosti sa dinamičkim uslovima slijetanja u slučaju nužde definisanim u primjenljivoj sertifikacionoj specifikaciji i kojima je individualno CofA izdato prije 25. avgusta 2016. godine."

(i) u tački SPO.IDE.A.220 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Avioni moraju da budu opremljeni nadzornom opremom u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.";

(j) tačka SPO.IDE.H.100 mijenja se kako slijedi:

(i) tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Sljedeće stavke, kada se zahtijevaju u skladu sa ovim Odjeljkom, ne zahtijevaju posebno odobrenje:

(1) nezavisno prenosivo svijetlo,

(2) precizni tajmer,

(3) komplet za prvu pomoć,

(4) oprema za preživljavanje i signalizaciju, i

(5) morsko sidro i oprema za pristajanje;

(6) naprave za sigurnosno vezivanje djece;

(7) jednostavni PCDS-ovi kojima se služi specijalista za određene zadatke kao uređajima za sigurnosno vezivanje.";

(ii) tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Instrumenti, oprema ili pribor koji nisu zahtijevani ovim aneksom (dio-SPO), kao i sva druga oprema koja nije zahtijevana ovom uredbom, ali se nalazi u vazduhoplovu, moraju da budu u saglasnosti sa sljedećim zahtjevima:

(1) informacije koje se dobijaju pomoću ovih instrumenata, opreme ili pribora ne smiju da se koriste od strane članova letačke posade zbog postizanja usaglašenosti sa Aneksom II Uredbe (EU) br. 2018/1139 ili tačkama SPO.IDE.H.215 i SPO.IDE.H.220 ovog aneksa;

(2) instrumenti, oprema ili pribor ne smiju da utiču na plovidbenost helikoptera, čak ni u slučaju kvara ili neispravnosti.";

(k) tačka SPO.IDE.H.105 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.IDE.H.105 Minimalna oprema za let

Let ne smije da započne ako je bilo koji od instrumenata helikoptera, stavki opreme ili funkcija potrebnih za predviđeni let neispravan(a) ili nedostaje, osim ako je ispunjen neki od sljedećih uslova:

(a) helikopterom se izvode operacije u skladu sa listom minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MEL);

(b) za složene helikoptere na motorni pogon, i za sve helikoptere koji se koriste u komercijalnim operacijama, je operatoru odobreno, od strane nadležnih vlasti, da izvodi operacije helikopterom u okviru ograničenja glavne liste minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MMEL), u skladu sa tačkom ORO,MLR105(j) Aneksa III;

(c) helikopter ima dozvolu za letenje koja je izdata u skladu sa primjenljivim zahtjevima plovidbenosti.";

(l) tačka SPO.IDE.H.120 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (d), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(m) tačka SPO.IDE.H.125 mijenja se kako slijedi:

(i) u tački (a), podtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) barometarske visine;";

(ii) u tački (c), podtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

„(1) barometarske visine;";

(n) u tački SPO.IDE.H.220 dodaje se sljedeća tačka (e):

„(e) Helikopteri moraju da budu opremljeni nadzornom opremom u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora.";

(o) tačka SPO.SPEC.HESLO.100 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.SPEC.HESLO.100 Standardne operativne procedure

Standardne operativne procedure za HESLO navode:

(a) opremu koja se nosi, uključujući svoja operativna ograničenja i odgovarajuće unose u MEL, ukoliko je primjenljivo;

(b) sastav posade i zahtjeve koji se odnose na iskustvo članova posade i specijalista za određene zadatke;

(c) odgovarajuću teorijsku i praktičnu obuku za članove posade za obavljanje svojih zadataka, relevantnu obuku za specijaliste za određene zadatke za obavljanje svojih dužnosti, kao i kvalifikaciju i nominovanje lica koja pružaju tu obuku članovima posade i specijalistima za određene zadatke;

(d) odgovornosti i dužnosti članova posade i specijalista za određene zadatke;

(e) kriterijume performansi helikoptera koje je potrebno ispuniti da bi se izvodile HESLO operacije;

(f) uobičajene, vanredne procedure i hitne procedure.";

(p) tačka SPO.SPEC.HEC.100 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.SPEC.HEC.100 Standardne operativne procedure

Standardne operativne procedure za HEC navode:

(a) opremu koja se nosi, uključujući svoja operativna ograničenja i odgovarajuće unose u MEL, ukoliko je primjenljivo;

(b) sastav posade i zahtjeve koji se odnose na iskustvo članova posade i specijalista za određene zadatke;

(c) odgovarajuću teorijsku i praktičnu obuku za članove posade za obavljanje svojih zadataka, relevantnu obuku za specijaliste za određene zadatke za obavljanje svojih dužnosti, kao i kvalifikaciju i nominovanje lica koja pružaju tu obuku članovima posade i specijalistima za određene zadatke;

(d) odgovornosti i dužnosti članova posade i specijalista za određene zadatke;

(e) kriterijume performansi helikoptera koje je potrebno ispuniti da bi se izvodile HEC operacije;

(f) uobičajene, vanredne procedure i hitne procedure.";

(q) u tački SPO.SPEC.HEC.105, tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Ugrađivanje vitla, kuke za tovar i sve prateće opreme, osim jednostavnih PCDS-ova i sve naknadne izmjene moraju da budu odobreni sa aspekta plovidbenosti u odnosu na predviđenu funkciju.";

(r) tačka SPO.SPEC.PAR.125 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.SPEC.PAR.125 Otpuštanje opasnih materija

Bez obzira na SPO.GEN.155, padobranci mogu da napuste vazduhoplov u svrhu padobranske priredbe iznad gusto naseljenih gradskih oblasti, gradova ili naselja ili iznad skupa ljudi na otvorenom dok nose dimne uređaje za obuku, ako su napravljeni za tu namjenu.';

(s) u poddijelu E dodaje se sljedeći odjeljak 5:

„ODJELJAK 5

Probni letovi nakon održavanja (MCFs)

SPO.SPEC.MCF.100 Nivoi probnih letova nakon održavanja

Prije izvođenja probnog leta nakon održavanja operator određuje primjenljivi nivo takvog leta kako slijedi:

(a) probni let nakon održavanja „nivoa A“ za let u kojem se očekuje primjena procedura za neuobičajene ili hitne situacije, kako je definisano u letačkom priručniku vazduhoplova, ili u slučaju kada letom treba da se provjeri funkcionisanje rezervnog sistema ili drugih sigurnosnih naprava;

(b) probni let nakon održavanja „nivoa B“ za svaki probni let nakon održavanja koji nije probni let nakon održavanja „nivoa A“.

SPO.SPEC.MCF.105 Program leta za probni let nakon održavanja „nivoa A“

Prije izvođenja probnog leta nakon održavanja nivoa A složenim vazduhoplovom na motorni pogon operator izrađuje i dokumentuje program leta.

SPO.SPEC.MCF.110 Priručnik za probni let nakon održavanja „nivoa A“

Operator koji izvodi probni let nakon održavanja nivoa A mora da:

(a) opiše te operacije i povezane procedure u operativnom priručniku iz tačke ORO.MLR.100 Aneksa III ili u posebnom priručniku za probne letove nakon održavanja;

(b) prema potrebi ažurira priručnik;

(c) obavijesti uključeno osoblje o priručniku i njegovim izmjenama relevantnim za njihove dužnosti;

(d) nadležnim vlastima dostavi priručnik i njegove ažurirane verzije.

SPO.SPEC.MCF.115 Zahtjevi u pogledu letačke posade za probni let nakon održavanja „nivoa A“

(a) Operator bira odgovarajuće članove letačke posade uzimajući u obzir složenost vazduhoplova i nivo probnog leta nakon održavanja. Pri odabiru članova letačke posade za probni let nakon održavanja „nivoa A2 složenim vazduhoplovom na motorni pogon operator mora da obezbijedi sljedeće:

(1) da je vođa vazduhoplova završio kurs obuke u skladu sa tačkom SPO.SPEC.MCF.120; ako je obuka sprovedena u simulatoru, pilot izvodi barem jedan probni let nakon održavanja „nivoa A“ kao pilot koji prati ili posmatrač prije nego što izvede probni let nakon održavanja kao vođa vazduhoplova;

(2) da je vođa vazduhoplova obavio najmanje 1 000 sati leta na vazduhoplovu iste kategorije kao vazduhoplov kojim će se letjeti, od čega barem 400 sati kao vođa vazduhoplova u složenom vazduhoplovu na motorni pogon i barem 50 sati na tom konkretnom tipu vazduhoplova.

Nezavisno od prvog stava podtačke (2), ako operator uvede novi tip vazduhoplova za svoje operacije i ocijeni kvalifikacije pilota u skladu sa utvrđenom procedurom ocjenjivanja, može odabrati pilota koji ima manje od 50 sati iskustva na tom tipu vazduhoplova.

(b) Pilotima koji imaju ovlašćenje za testno letenje u skladu sa Uredbom (EU) br. 1178/2011 u potpunosti se priznaje kurs obuke iz tačke (a)(1) ove tačke pod uslovom da su završili potrebnu početnu i periodičnu obuku za upravljanje resursima posade u skladu sa tačkama ORO.FC.115 i ORO.FC.215 Aneksa III.

(c) Vođa vazduhoplova ne izvodi probni let nakon održavanja „nivoa A“ složenim vazduhoplovom na motorni pogon ako nije izveo let nakon održavanja „nivoa A“ tokom prethodnih 36 mjeseci.

(d) Skorašnje iskustvo kao vođe vazduhoplova na probnom letu nakon održavanja „nivoa A“ stiče se nakon izvođenja probnog leta nakon održavanja „nivoa A“ kao posmatrač ili pilot koji prati ili nakon izvođenja probnog leta nakon održavanja „nivoa A“ u simulatoru kao vođa vazduhoplova.

SPO.SPEC.MCF.120 Kurs obuke letačke posade za probne letove nakon održavanja „nivoa A“

(a) Kurs obuke za probni let nakon održavanja „nivoa A“ izvodi se u skladu sa detaljnim programom.

(b) Letačka obuka na kursu sprovodi se na jedan od sljedećih načina:

(1) u simulatoru koji za potrebe obuke na odgovarajući način odražava reakciju vazduhoplova i njegovih sistema na provjere koje se sprovode;

(2) tokom leta u vazduhoplovu na kojem se demonstriraju tehnike probnog leta nakon održavanja.

(c) Kurs obuke na jednoj kategoriji vazduhoplova vrijedi za sve vrste vazduhoplova te kategorije.

(d) Kada je riječ o vazduhoplovu koji se upotrebljava za obuku i vazduhoplovu kojim će se izvoditi probni let nakon održavanja, operator mora da odredi je li potrebna obuka o razlikama ili radi upoznavanja, kao i da opiše sadržaj te obuke.

SPO.SPEC.MCF.125 Sastav posade i osobe u vazduhoplovu

(a) Operator uspostavlja procedure za utvrđivanje potrebe za dodatnim specijalistima za određene zadatke.

(b) Za probni let nakon održavanja „nivoa A“ operator u priručniku utvrđuje politiku za druge osobe u vazduhoplovu.

(c) Pri probnom letu nakon održavanja „nivoa A“ specijalista za određene zadatke ili dodatni pilot mora da bude u kabini letačke posade kako bi pomogao članovima letačke posade, osim ako konfiguracija vazduhoplova to ne dozvoljava ili ako operator može opravdati, na osnovu radnog opterećenja članova letačke posade zasnovanog na programu leta, da im nije potrebna dodatna pomoć.

SPO.SPEC.MCF.130 Simulirane vanredne ili hitne procedure tokom leta

Odstupajući od tačke SPO.OP.185, specijalista za određene zadatke može da se nalazi u vazduhoplovu na probnom letu nakon održavanja „nivoa A“ ako je potreban za ispunjenje svrhe leta i ako je identifikovan u programu leta.

SPO.SPEC.MCF.135 Ograničenja vremena leta i zahtjevi u pogledu odmora

Pri raspoređivanju članova posade za probne letove nakon održavanja operatori na koje se primjenjuje poddio FTL Aneksa III (dio-ORO) moraju da poštuju odredbe tog poddijela.

SPO.SPEC.MCF.140 Sistemi i oprema

Ako je svrha probnog leta nakon održavanja provjera pravilnog funkcionisanja sistema ili opreme, taj se sistem ili oprema smatraju potencijalno nepouzdanim i stoga se prije leta moraju dogovoriti odgovarajuće mjere ublažavanja kako bi se rizici za sigurnost leta sveli na najmanju mjeru.

SPO.SPEC.MCF.145 Zahtjevi za uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini, uređaj za snimanje podataka o letu i snimanje data link-ova za imaoce AOC-a

U slučaju probnog leta nakon održavanja vazduhoplova koji se inače upotrebljava za operacije komercijalnog vazdušnog prevoza odredbe o uređajima za snimanje zvuka u pilotskoj kabini (CVR), uređajima za snimanje podataka o letu (FDR) i uređajima za snimanje data link-ova (DLR) iz Aneksa IV (dio-CAT) i dalje se primjenjuju.”.

ANEKS II

Aneksi I i Vb Uredbe (EU) br. 1321/2014 mijenjaju se kako slijedi:

(1) u tački M.A.201 Aneksa I (dio-M) dodaje se sljedeća tačka (k):

„(k) Ako se vazduhoplov uključen u sertifikat vazdušnog operatoraupotrebljava za nekomercijalne operacije ili specijalizovane operacije iz tačke ORO.GEN.310 Aneksa III ili tačke NCO.GEN.104 Aneksa VII Uredbe (EU) br. 965/2012, operator mora da obezbijedi da zadatke povezane sa kontinuiranom plovidbenošću obavlja CAMO koja ima odobrenje na osnovu Aneksa Vc (dio-CAMO) ili organizacija za plovidbenost sa kombinovanim privilegijima („CAO“) koja ima odobrenje na osnovu Aneksa Vd (dio-CAO), u zavisnosti šta je primjenljivo, od strane imaoca sertifikata vazdušnog operatora.“;

(2) u tački ML.A.201 Aneksa Vb (dio-ML) dodaje se sljedeća tačka (h):

„(h) Ako se vazduhoplov uključen u sertifikat vazdušnog operatora upotrebljava za nekomercijalne operacije ili specijalizovane operacije iz tačke ORO.GEN.310 Aneksa III ili tačke NCO.GEN.104 Aneksa VII Uredbe (EU) br. 965/2012, operator mora da obezbijedi da zadatke povezane sa kontinuiranom plovidbenošću obavlja CAMO koja ima odobrenje na osnovu Aneksa Vc (dio-CAMO) ili organizacija za plovidbenost sa kombinovanim privilegijima („CAO“) koja ima odobrenje na osnovu Aneksa Vd (dio-CAO), u zavisnosti šta je primjenljivo, od strane imaoca sertifikata vazdušnog operatora.”.

PRILOG 14

SPROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2019/1387

od 1. avgusta 2019. godine

o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 965/2012 u vezi sa zahtjevima za izračunavanje performansi slijetanja aviona i standarda za procjenu stanja površine poletno-sletne staze, ažuriranja određene sigurnosne vazduhoplovne opreme i zahtjeva i operacija za koje nije izdato operativno odobrenje za operacije povećanog doleta

Član 1

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 965/2012

(1)Član 9aa zamjenjuje se sljedećim:

„Član 9aa

Zahtjevi za letačku posadu na probnim letovima kojima se provjerava održavanje

Pilotu koji je prije 25. septembra 2019. godine vršio dužnost vođe vazduhoplova na probnom letu kojem se provjerava održavanje i koji se u skladu sa definicijom u tački SPO.SPEC.MCF.100 iz Aneksa VIII kategoriše kao nivo A probni let kojem se provjerava održavanje, priznaje im se u svrhu usklađivanja sa tačkom SPO.SPEC.MCF.115(a)(1) tog Aneksa. U tom slučaju operator obezbjeđuje da se vođa vazduhoplova obavijesti o svim razlikama utvrđenim između operativnih praksi koje su utvrđene prije 25. septembra 2019. godine i obaveza predviđenih u odjeljku 5 poddijela E Aneksa VIII ove Uredbe, uključujući one koje proizlaze iz povezanih procedura koje je utvrdio operator.”;

(2)Aneksi I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII Uredbe (EU) br. 965/2012 mijenjaju se i dopunjavaju u skladu sa Aneksom ove Uredbe.

Član 2

Datum stupanja na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Sljedeće tačke Aneksa primjenjuju se od 25. septembra 2019. godine:

— tačka (4)(a),

— tačka (6)(b),

— tačka 8(b).

Sljedeće podtačke tačke 4 Aneksa primjenjuju se od 5. novembra 2020. godine:

— podtačka (c),

— podtačka (d),

— podtačka (e),

— podtačka (f),

— podtačka (g),

— podtačka (n),

— podtačka (q).

Ova je Uredba obavezujuća u cjelini i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu, 1. avgusta 2019. godine.

Za Komisiju

Predsjednik

Jean-Claude JUNCKER

____

ANEKS

Aneksi I, II, III, IV, VI, VII i VIII Uredbe (EU) br. 965/2012 mijenjaju se i dopunjavaju:

(1)Aneks I (značenja izraza u Aneksima od II do VIII) mijenja se i glasi:

(a) dodaje se tačka (22a):

„(22a)„uređaj za snimanje glasa u pilotskoj kabini (CVR)” je uređaj za snimanje podataka o letu zaštićen u slučaju sudara koji koristi kombinaciju mikrofona i drugih audio i digitalnih načina unosa u cilju sakupljanja i snimanja zvučnog okruženja pilotske kabine i komunikacija prema, od i između članova letačke posade;”;

(b) tačka 25 zamjenjuje se sljedećim:

„(25) „kontaminirana poletno-sletna staza” je poletno-sletna staza kod koje je značajan dio površine (bilo izolovane ili ne) unutar dužine i širine koja se koristi prekriven jednom ili više supstanci navedenih u deskriptorima stanja površine poletno-sletne staze;”;

(c) tačka 32 briše se;

(d) tačka 42 zamjenjuje se sljedećim:

„(42)„suva poletno-sletna staza” je ona poletno-sletna staza koja nema vidljivih tragova vlažnosti na svojoj površini i koja nije kontaminirana u dijelu koji je namijenjen za upotrebu;”;

(e) dodaje se tačka (49b):

„(49b) „uređaj za snimanje podataka o letu (FDR)” je uređaj za snimanje leta zaštićen u slučaju sudara koji iz više izvora podataka prikuplja i snima parametre o stanju i performansama vazduhoplova;”;

(f) dodaje se tačka (49c):

„(49c) „uređaj za snimanje podataka o letu” je svaka vrsta uređaja za snimanje koji je ugrađen u vazduhoplov u cilju olakšavanja istrage o nesreći ili nezgodi;”;

(g) dodaje se tačka (70a):

„(70a)„dužina za slijetanje u trenutku dolaska (LDTA)” je dužina za slijetanje koja se može postići u uobičajenim operacijama na osnovu podataka o performansama slijetanja i povezanih procedura koji su utvrđeni za preovladavajuće uslove u trenutku slijetanja;”;

(h) dodaje se tačka (103c):

„(103c)„izvještaj o stanju poletno-sletne staze (RCR)” je sveobuhvatan i standardizovan izvještaj koji se odnosi na stanje poletno-sletne staze i uticaju na performanse vazduhoplova tokom polijetanja i slijetanja, opisano pomoću koda stanja poletno-sletne staze;”;

(i) dodaje se tačka (107a):

„(107a)„posebno pripremljena zimska poletno-sletna staza” je poletno-sletna staza kojoj je površina suva i zamrznuta zbog zbijenog snijega ili leda, tretirana pijeskom ili sitnim šljunkom ili je tretirana mehanički radi povećanja trenja poletno-sletne staze;”;

(j) tačka (128) zamjenjuje se sljedećim:

„(128)„mokra poletno-sletna staza” je ona poletno-sletna staza na čijoj površini je uočljiva vlažnost ili voda do, i uključujući 3 mm dubine na dijelu koji je namijenjen za upotrebu;”;

(2) u Aneksu II (dio-ARO) Dodatak II zamjenjuje se sljedećim:

„Dodatak II

OPERATIVNE SPECIFIKACIJE (koje podliježu odobrenim uslovima u operativnom priručniku)				
Kontakt podaci organa koji vrši izdavanje Telefon ([1]): _____; Faks_____; E-mail:_____				
AOC([2]): Ime operatora([3]): Datum([4]): Potpis: Poslovno ime Operativne specifikacije #:				
Model vazduhoplova ([5]): Registarske oznake([6]):				
Vrste operacija: komercijalne operacije □ Putnici □Teret □Drugo([7]):_____				
Područje operacija([8]):				
Posebna ograničenja([9]):				
Posebna odobrenja:	Da	Ne	Specifikacija([10])	Napomene
Opasna roba	□	□		
Operacije pri smanjenoj vidljivosti Polijetanje Prilaz i slijetanje	□	□	CAT ([11])… RVR ([12]): m DA/H: ft RVR: m	
RVSM([13]) □N/A	□	□		
ETOPS([14]) □N/A	□	□	Maksimalno vrijeme preusmjeravanja([15]):min.	
Složene navigacione specifikacije za PBN operacije([16])	□	□		([17])
Specifikacije minimalnih navigacionih performansi	□	□		
Operacije jednomotornih aviona sa turbinskim motorom	□	□	([18])	

noću ili u IMC (SET-IMC)				
Operacije helikopterom sa sistemom za noćno posmatranje	□	□		
Operacije helikoptera sa vitlom	□			
Operacije helikopterske hitne medicinske službe	□	□		
Operacije helikoptera na moru	□	□		
Obuka kabinske posade([19])	□	□		
Izdavanje potvrde za CC ([20])	□	□		
Korišćenje aplikacija EFB tipa B	□	□	([21])	
Kontinuirana plovidbenost	□	□	([22])	
Drugo([23])				

([1]) Telefon i faks nadležnih vlasti, uključujući i pozivni broj države. Navesti adresu e-pošte, ako postoji.
([2]) Unijeti broj sertifikata vazdušnog operatora (AOC).
([3]) Unijeti registrovani naziv operatora, kao i operatorov poslovni naziv ako se razlikuju. Unijeti "Dba" ispred poslovnog naziva (za "Obavlja poslovnu djelatnost kao").
([4]) Datum izdavanja operativne specifikacije (dd-mm-gggg) i potpis predstavnika nadležnih vlasti.
([5]) Navesti ICAO oznaku za marku, model i seriju vazduhoplova, ili glavnu seriju ako je serija određena (npr. Boeing-737-3K2 ili Boeing-777-232).
([6]) Registarske oznake su prikazane u operativnoj specifikaciji ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika. U slučaju da se sva posebna odobrenja ne odnose na model vazduhoplova, registarske oznake vazduhoplova mogu se unijeti u kolonu sa napomenama za određeno posebno odobrenje.
([7]) Navesti druge vrste prevoza (npr. hitna medicinska služba).
([8]) Spisak geografskih područja ovlašćenih za operacije (geografske koordinate ili posebne rute, oblast informisanja u letu ili državne, odnosno regionalne granice).
([9]) Navesti primjenljiva posebna ograničenja (npr. samo po VFR-u, samo danju itd.).
([10]) U ovoj koloni navesti najblaže kriterijume za svako odobrenje ili tip odobrenja (sa odgovarajućim kriterijumima).
([11]) Navesti primjenljivu kategoriju preciznog prilaza: LTS CAT I, CAT II, OTS CAT II, CAT IIIA, CAT IIIB ili CAT IIIC. Navesti najmanju horizontalnu vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) u metrima i visinu odluke (DH) u stopama. Za svaku navedenu kategoriju prilaza koristi se po jedan red.
([12]) Navesti odobrenu najmanju horizontalnu vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) za polijetanje u metrima. Ako su izdata različita odobrenja, za svako se može koristiti po jedan red.
([13]) Polje „nije primjenljivo" može biti označeno samo ako je maksimalna visina koju vazduhoplov može postići ispod FL290.
([14]) Operacije povećanog doleta (ETOPS) trenutno se primjenjuju isključivo na dvomotorne vazduhoplove. Stoga, polje nije primjenjivo N/A može biti označeno samo ako model

vazduhoplova ima više ili manje od dva motora.
([15]) Može se navesti i prag udaljenosti (u NM) i tip motora.
([16]) Navigacija zasnovana na performansama (PBN): koristi se jedan red za svako složeno posebno odobrenje za PBN (npr. RNP AR APCH) uz navođenje odgovarajućih ograničenja u kolonama „specifikacija” i/ili „napomene”. Pojedinačna odobrenja posebnih procedura RNP AR APCH mogu se navesti u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. U drugom slučaju u povezanim operativnim specifikacijama upućuje se na povezanu stranicu u operativnom priručniku.
([17]) Navesti ako je posebno odobrenje ograničeno na određene krajeve poletno-sletne staze i/ili aerodrome.
([18]) Navesti konkretnu kombinaciju zmaja ili motora.
([19]) Odobrenje za sprovođenje obuke i ispita koje treba da završe podnosioci zahtjeva za izdavanje potvrda članovima kabinske posade kako je navedeno u Aneksu V (dio-CC) Uredbe (EU) br. 1178/2011.
(20) Odobrenje za izdavanje potvrda članovima kabinske posade kako je navedeno u Aneksu V (dio-CC) Uredbe (EU) br. 1178/2011.
([21]) Unijeti spisak aplikacija EFB-a tipa B zajedno sa upućivanjem na hardver EFB (za prenosivi EFB). Taj spisak se navodi u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. U drugom slučaju u povezanim operativnim specifikacijama se upućuje na povezanu stranicu u operativnom priručniku.
([22]) Ime osobe/organizacije odgovorne za obezbjeđivanje održavanja kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i upućivanje na uredbu kojom se to zahtijeva, to jest poddio G Aneksa I (dio-M) Uredbe (EU) br. 1321/2014.
([23]) Ovdje se za svako ovlašćenje u poseban red (ili u jedno polje sa više redova) mogu navesti ostala odobrenja ili podaci (npr. operacije kratkog slijetanja, operacije strmog prilaza, smanjena zahtijevana dužina za slijetanje, operacije helikoptera do/od mjesta od javnog interesa, operacije helikoptera iznad neprijateljske sredine izvan gusto naseljenog područja, operacije helikoptera bez mogućnosti sigurnog prinudnog slijetanja, operacije sa povećanim uglovima nagiba, maksimalna udaljenost od odgovarajućeg aerodroma za dvomotorne avione bez odobrenja za ETOPS).
EASA obrazac 139, izdanje 6.”

(3) Aneks III (dio-ORO) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka ORO.GEN.310(f)(3) zamjenjuje se sljedećim:

„(3) svaki nedostatak ili tehnički kvar koji nastaje dok je vazduhoplov pod operativnom kontrolom prijavljuje se organizaciji iz tačke (d);”;

(b) tačka ORO.SEC.100 zamjenjuje se sljedećim:

„ORO.SEC.100 Bezbjednost pilotske kabine – avioni

(a) U avionu u kojem je pilotska kabina opremljena sigurnosnim vratima mora postojati

mogućnost zaključavanja tih vrata kao i način na koji kabinska posada može da obavijesti letačku posadu u slučaju sumnjive aktivnosti ili narušavanja bezbjednosti u kabini.

(b) Svi avioni za prevoz putnika kojima se obavlja komercijalni prevoz putnika opremljeni su odobrenim sigurnosnim vratima pilotske kabine koja mogu da se otključavaju i zaključavaju sa svakog pilotskog mjesta i projektovana su tako da ispunjavaju primjenljive zahtjeve u pogledu plovidbenosti, kada takvi avioni spadaju u bilo koju od sljedećih kategorija:

1. avioni MTCOM veće od 54 500 kg;
2. avioni MTCOM veće od 45 500 kg i MOPSC veće od 19; ili
3. avioni MOPSC veće od 60.

(c) U svim avionima u kojima je pilotska kabina opremljena sigurnosnim vratima u skladu sa tačkom (b):

(1) ta vrata zatvaraju se prije pokretanja motora za polijetanje i zaključavaju kada se to zahtijeva sigurnosnim procedurama ili od strane vođe vazduhoplova sve do gašenja motora nakon slijetanja, osim kad se smatra neophodnim da ovlašćena lica uđu ili izađu u skladu sa nacionalnim programima bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva;

(2) omogućava se praćenje cijelog područja oko vrata izvan pilotske kabine sa svakog pilotskog mjesta kako bi se identifikovala lica koja zatraže da uđu i kako bi se otkrilo sumnjivo ponašanje ili potencijalna prijetnja.”;

(4) Aneks IV (dio-CAT) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka CAT.GEN.MPA.195 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.GEN.MPA.195 Rukovanje zapisima uređaja za snimanje leta: čuvanje, izrada, zaštita i korišćenje

(a) Nakon nesreće, ozbiljne nezgode ili događaja koji je utvrdio istražni organ, operator vazduhoplova čuva originalne snimljene podatke iz uređaja za snimanje podataka o letu u periodu od 60 dana ili dok istražni organ ne odredi drugačije.

(b) Operator sprovodi operativne provjere i procjene tih zapisa kako bi obezbjedio kontinuiranu ispravnost uređaja za snimanje podataka o letu koji moraju da se posjeduju u skladu sa ovom Uredbom.

(c) Operator mora da obezbijedi čuvanje zapisa parametara leta i komunikacionih poruka sa opreme za prenos podataka koji moraju da budu snimljeni na uređajima za snimanje leta. Međutim, za potrebe ispitivanja i održavanja tih uređaja za snimanje leta, u vrijeme testiranja može da se izbriše najstariji snimljeni podatak u trajanju do jednog sata.

(d) Operator čuva i ažurira dokumentaciju koja sadrži informacije potrebne za pretvaranje neobrađenih podataka o letu u parametre leta izražene u tehničkim jedinicama.

(e) Operator stavlja na raspolaganje sve sačuvane zapise uređaja za snimanje leta, ako tako odredi nadležna vlast.

(f) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 996/2010 i Uredbu (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta(*):

(1) Osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu, zvučni zapisi iz uređaja za snimanje podataka o letu objavljuju se i koriste samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(i) uspostavljena je procedura koja se odnosi na rukovanje takvim audio zapisima i njihovim transkriptima;

(ii) svi članovi posade i relevantno osoblje za održavanje dali su prethodnu saglasnost;

(iii) takvi audio zapisi koriste se samo za održavanje ili poboljšanje sigurnosti.

(1a) Prilikom ispitivanja audio zapisa uređaja za snimanje podataka o letu, operator štiti privatnost tih audio zapisa i obezbjeđuje da zapisi ne budu objavljeni ili korišćeni ni za šta drugo osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu.

(2) Parametri leta i poruke sa opreme za prenos podataka snimljene uređajem za snimanje podataka o letu ne smiju da se koriste u druge svrhe osim za istraživanje nesreće ili nezgode koja podliježe obaveznom izvještavanju, osim ako takvi zapisi ispunjavaju neki od sljedećih uslova:

(i) operator ih upotrebljava isključivo u svrhe plovidbenosti ili održavanja;

(ii) de-identifikovani su;

(iii) objavljeni su u skladu sa bezbjednosnim procedurama.

(3) Osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu, slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje leta otkrivaju se i koriste samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(i) ako je propisana procedura za rukovanje takvim slikovnim zapisima;

(ii) svi relevantni članovi posade i osoblje za održavanje dali su svoju prethodnu saglasnost;

(iii) takvi slikovni zapisi koriste se samo za održavanje ili za poboljšanje sigurnosti.

(3a) Kada se slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje podataka o letu pregledaju radi obezbjeđivanja ispravnosti tog uređaja:

(*) Uredba (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. aprila 2016. godine o zaštiti fizičkih lica u vezi sa obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka i o prestanku važenja Direktive 95/46/EZ (Opšta uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016. godine, str. 1).;"

(i) te slike se ne otkrivaju niti koriste u druge svrhe osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje leta;

(ii) operator obezbjeđuje privatnost tih slika ako je vjerovatno da će dijelovi tijela članova posade biti vidljivi na slikama.

(b) tačka CAT.OP.MPA.140 mijenja se i dopunjava na sljedeći način:

—tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Osim ako nije odobreno od strane nadležne vlasti u skladu sa poddijelom F Aneksa V (dio-SPA), operator ne vrši operacije dvomotornim avionom na ruti koja sadrži tačku koja je od odgovarajućeg aerodroma, pod standardnim uslovima i u mirnom vazduhu, udaljena više od odgovarajuće udaljenosti za dati tip aviona, između ostalog:

(1) kad je riječ o avionima klase performanse A čija je konfiguracija sa maksimalnim brojem putničkih sjedišta (MOPSC) 20 ili više, udaljenost koja se preleti za 60 minuta pri brzini krstarenja sa jednim neispravnim motorom (OEI) utvrđenoj u skladu sa tačkom (b);

(2) kad je riječ o avionima klase performanse A čiji je MOPSC 19 ili manje, udaljenost koja se preleti za 120 minuta ili, pod uslovom da ih odobri nadležna vlast, najviše 180 minuta za turbomlazne avione, pri brzini krstarenja sa jednim neispravnim motorom (OEI) utvrđenoj u skladu sa tačkom (b);

(3) kad je riječ o avionima klase performanse B ili C, kraćoj od sljedećih udaljenosti:

(i) udaljenosti koja se preleti za 120 minuta pri brzini krstarenja sa jednim neispravnim motorom (OEI) utvrđenoj u skladu sa tačkom (b);

(ii) 300 NM.";

—tačka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) Za dobijanje odobrenja iz tačke (a)(2) operator mora da dokaže sljedeće:

(1) da su uspostavljeni postupci za planiranje leta i otpremu;

(2) da su uspostavljena posebna uputstva i procedure održavanja kako bi se obezbijedili potrebni nivoi kontinuirane plovidbenosti i pouzdanosti aviona i njegovih motora i uključena u program održavanja vazduhoplova operatora u skladu sa Aneksom I (dio-M) Uredbe (EU) br. 1321/2014, uključujući:

(i) program potrošnje ulja u motoru;

(ii) program praćenja stanja motora;";

(c) tačka CAT.OP.MPA.300 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.OP.MPA.300 Uslovi za prilaz i slijetanje – avioni

Prije započinjanja prilaza za slijetanje, zapovjednik:

(a) mora da bude siguran da, u skladu sa informacijama koje su mu/joj dostupne,

meteorološki uslovi na aerodromu i uslovi na poletno-sletnoj stazi predviđenoj za korišćenje neće spriječiti siguran prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz, uzimajući u obzir informacije o performansama koje su sadržane u operativnom priručniku (OM);

(b) vrši procjenu dužine za slijetanje u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.303.";

(d) dodaje se tačka CAT.OP.MPA.301:

„CAT.OP.MPA.301 Uslovi za prilaz i slijetanje – helikopteri

Prije započinjanja prilaza za slijetanje zapovjednik mora da bude siguran da, u skladu sa informacijama koje su mu/joj dostupne, vremenski uslovi na aerodromu i uslovi oblasti završnog prilaza i oblasti za polijetanje (FATO) predviđene za korišćenje neće spriječiti siguran prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz, uzimajući u obzir informacije o performansama koje su sadržane u operativnom priručniku (OM).";

(e) dodaje se tačka CAT.OP.MPA.303:

„CAT.OP.MPA.303 Provjera dužine za slijetanje za vrijeme dolaska – avioni

(a) Prilaz tlu ne smije da se nastavi ako raspoloživa dužina za slijetanje (LDA) na predviđenoj poletno-sletnoj stazi iznosi najmanje 115 % dužine za slijetanje u predviđenom vremenu slijetanja, određeno u skladu sa informacijama o performansama za procjenu dužine za slijetanje za vrijeme dolaska (LDTA), pri čemu se prilaz tlu obavlja avionima performansi klase A koji su sertifikovani u skladu sa bilo kojom od sljedećih sertifikacionih specifikacija, kako je navedeno u sertifikatu tipa:

(1) CS-25 ili ekvivalentno;

(2) CS-23 na nivou 4 sa nivoom performansi „velika brzina" ili ekvivalentnim.

(b) Avioni performanse klase A osim onih iz tačke (a) ne nastavljaju prilaz tlu, osim u bilo kojoj od sljedećih situacija:

(1) LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi iznosi najmanje 115 % dužine za slijetanje u procijenjenom vremenu slijetanja, određeno u skladu sa informacijama o performansama za procjenu LDTA-a;

(2) ako informacije o performansama za procjenu LDTA-a nisu dostupne, LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi u procijenjeno vrijeme slijetanja predstavlja barem traženu dužinu za slijetanje utvrđenu u skladu sa tačkom CAT.POL.A.230 ili tačkom CAT.POL.A.235, kako je primjenljivo.

(c) Avioni performanse klase B ne nastavljaju prilaz tlu, osim u bilo kojoj od sljedećih situacija:

(1) LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi iznosi najmanje 115 % dužine za slijetanje u procijenjeno vrijeme slijetanja, određeno u skladu sa informacijama o performansama za procjenu LDTA-a;

(2) ako informacije o performansama za procjenu LDTA-a nisu dostupne, LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi u procijenjeno vrijeme slijetanja predstavlja barem traženu dužinu za slijetanje utvrđenu u skladu sa tačkom CAT.POL.A.330 ili tačkom CAT.POL.A.335, kako je primjenljivo.

(d) Avioni performanse klase C ne nastavljaju prilaz tlu, osim u bilo kojoj od sljedećih situacija:

(1) LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi iznosi najmanje 115 % dužine za slijetanje u procijenjeno vrijeme slijetanja, određeno u skladu sa informacijama o performansama za procjenu LDTA-a;

(2) Ako informacije o performansama za procjenu LDTA-a nisu dostupne, LDA na predviđenoj poletno-sletnoj stazi u procijenjeno vrijeme slijetanja predstavlja barem traženu dužinu za slijetanje utvrđenu u skladu sa tačkom CAT.POL.A.430 ili tačkom CAT.POL.A.435, kako je primjenljivo.

(e) Informacije o performansama za procjenu LDTA-a zasnivaju se na odobrenim podacima sadržanim u AFM-u. Kada odobreni podaci sadržani u AFM-u nisu dovoljni za procjenu LDTA-a, dopunjavaju se drugim podacima, koji su utvrđeni u skladu sa važećim sertifikacionim standardima za avione ili su utvrđeni u skladu sa AMC-ovima koje je izdala Agencija.

(f) Operator navodi informacije o performansama za procjenu LDTA-a i pretpostavke za njegov razvoj u operativnom priručniku, uključujući i druge podatke koji, u skladu sa tačkom (e), mogu da se koriste za dopunu podataka iz AFM-a.”;

(f) dodaje se tačka CAT.OP.MPA.311:

„CAT.OP.MPA.311 Izvještavanje o aktivnosti kočenja na poletno-sletnoj stazi

Kad god je aktivnost kočenja prilikom slijetanja na poletno-sletnoj stazi zbog njenog stanja lošija nego što je navedeno u izvještaju operatora aerodroma o stanju poletno-sletne staze (RCR), zapovjednik o tome obavještava jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS) putem posebnog izvještaja o vazduhu (AIREP), što je prije moguće.”;

(g) u tački CAT.POL.A.105, tačka (d) mijenja se i glasi:

„(d) Operator mora uzeti u obzir preciznost dijagrama performansi prilikom procjene zahtjeva za polijetanje primjenljivih poglavlja.”;

(h) u tački CAT.POL.A.105, tačka (e) briše se

(i) u tački CAT.POL.A.215 tačke (b), (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) Gradijent neto putanje leta na ruti pozitivan je na najmanje 1 000 ft iznad svih terena i prepreka duž rute unutar 9,3 km (5 NM) s obje strane planirane putanje.

(c) Neto putanja leta na ruti mora da omogući avionu da nastavi let sa visine krstarenja na aerodrom gdje se može obaviti slijetanje u skladu sa CAT.POL.A.230 ili CAT.POL.A.235, prema potrebi. Neto putanja leta na ruti mora vertikalno da nadvisi za najmanje 2000 ft teren i sve prepreke duž rute na razdaljini 9,3 km (5 NM) sa obje strane planirane

putanje, uzimajući u obzir sljedeće elemente:

(1) otkaz motora se pretpostavlja u najkritičnijoj tački duž rute;

(2) uzimaju se u obzir uticaji vjetra na putanju leta;

(3) ispuštanje goriva u vazduhu dozvoljeno je do mjere potrebne za dolazak do aerodroma na koji se pretpostavlja da će avion sletjeti nakon kvara motora sa potrebnim rezervama goriva u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.150, odgovarajućim za alternativni aerodrom, ako se upotrebljava sigurnosna procedura;

(4) aerodrom na koji je predviđeno slijetanje aviona nakon otkazivanja motora ispunjava sljedeće kriterijume:

(i) ispunjeni su zahtjevi u pogledu performansi za očekivanu masu pri slijetanju;

(ii) meteorološki izvještaji ili prognoze i izvještaji o stanju poletno-sletne staze pokazuju da se sigurno slijetanje može izvršiti u predviđeno vrijeme slijetanja;

(5) ako AFM ne sadrži podatke o neto putanji leta na ruti, bruto putanja leta na ruti sa OEI umanjuje se za gradijent penjanja od 1,1 % za dvomotorne avione, 1,4 % za avione s tri motora i 1,6 % za avione s četiri motora.

(d) Operator povećava širinu granica iz tač. (b) i (c) na 18,5 km (10 NM) ako navigaciona tačnost ne ispunjava barem navigacionu specifikaciju RNAV 5.”;

(j) tačka CAT.POL.A.220 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.220 Na ruti – avioni sa tri ili više motora, dva neispravna motora

(a) Avion sa tri ili više motora ne smije da bude udaljen od aerodroma na kojem su zahtjevi iz tač. CAT.POL.A.230 ili CAT.POL.A.235(a) za očekivanu masu pri slijetanju adekvatno ispunjeni, na bilo kojoj tački duž planirane rute duže od 90 minuta, pri čemu svi motori rade na krstarećoj snazi ili potisku, prema potrebi, pri standardnoj temperaturi i u mirnom vazduhu, osim ako postoji usaglašenost sa tačkama (b) do (f) ove tačke.

(b) Podacima o neto putanji leta na ruti sa dva nefunkcionalna motora omogućava se nastavljanje leta aviona u očekivanim meteorološkim uslovima, od tačke na kojoj se pretpostavlja da će dva motora istovremeno otkazati do aerodroma na kojem je moguće slijetanje i potpuno zaustavljanje kada se koristi propisana procedura za slijetanje sa dva nefunkcionalna motora. Neto putanja leta na ruti mora vertikalno da nadvisi za najmanje 2000 ft teren i sve prepreke duž rute na razdaljini 9,3 km (5 NM) sa obje strane planirane putanje. Na visinama i u meteorološkim uslovima koji zahtijevaju upotrebu sistema za zaštitu od zaleđivanja, uzima se u obzir uticaj njihove upotrebe na podatke o neto putanji leta na ruti. Ako navigaciona tačnost ne ispunjava barem navigacionu specifikaciju RNAV 5, operator povećava širinu granica iz druge rečenice na 18,5 km (10 NM).

(c) Pretpostavlja se da će dva motora otkazati na najkritičnijoj tački onog dijela rute na kojem avion leti više od 90 minuta, sa svim motorima na krstarećoj snazi ili potisku, prema potrebi, pri standardnoj temperaturi i u mirnom vazduhu, udaljen od aerodroma

iz tačke (a).

(d) Neto putanja leta ima pozitivni gradijent na 1 500 ft iznad aerodroma na kojem je predviđeno slijetanje nakon kvara dva motora.

(e) Ispuštanje goriva u letu dopušteno je do mjere potrebne da se do aerodroma stigne sa potrebnim rezervama goriva kako je navedeno u tački (f), ako se koristi sigurnosna procedura.

(f) Očekivana masa aviona na tački na kojoj se predviđa kvar dva motora nije manja od one koja bi uključivala dovoljno goriva da se nastavi let do aerodroma gdje se planira slijetanje i da se tamo stigne na visini od najmanje 450 m (1 500 ft) neposredno iznad površine za slijetanje i nakon toga za letenje još 15 minuta na krstarećoj brzini ili potisku, prema potrebi.";

(k) tačka CAT.POL.A.230 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.230 Slijetanje – suve poletno-sletne staze

(a) Masom aviona pri slijetanju, određenom u skladu sa tačkom CAT.POL.A.105(a), za procijenjeno vrijeme slijetanja na odredišni aerodrom i na svaki drugi alternativni aerodrom omogućava se slijetanje sa potpunim zaustavljanjem od 50 ft iznad praga:

(1) za turbomlazne avione, unutar 60 % raspoložive dužine za slijetanje (LDA);

(2) za turboelisne avione, unutar 70 % LDA-a;

(3) odstupajući od tač. (a)(1) i (a)(2), za avione koji su odobreni za operacije smanjene dužine za slijetanje u skladu sa tačkom CAT.POL.A.255, unutar 80 % LDA-a.

(b) Za operacije strmog prilaza operator koristi podatke o dužini za slijetanje faktorizovane u skladu sa tačkom (a)(1) ili (a)(2), kako je primjenljivo, na osnovu visine zaslona koja je manja od 60 ft, ali ne manja od 35 ft i u skladu sa tačkom CAT.POL.A.245.

(c) Za operacije slijetanja na kratke poletno-sletne staze operator koristi podatke o dužini za slijetanje faktorizovane u skladu sa tačkom (a)(1) ili (a)(2), kako je primjenljivo, i u skladu sa tačkom CAT.POL.A.250.

(d) Prilikom određivanja mase pri slijetanju operator uzima u obzir sljedeće:

(1) najviše 50 % čeone komponente vjetra ili najmanje 150 % leđne komponente vjetra;

(2) korekcije u skladu sa AFM-om.

(e) Za otpremu aviona, avion će sletjeti:

(1) na najpovoljniju poletno-sletnu stazu, u mirnom vazduhu;

(2) na poletno-sletnu stazu koja će se najvjerovatnije dodijeliti za slijetanje, uzimajući u obzir vjerovatnu brzinu i smjer vjetra, karakteristike zemaljskog opsluživanja aviona i druge uslove kao što su sredstva za slijetanje i teren.

(f) Ako operator ne može da ispuni zahtjeve iz tačke (e)(2) za odredišni aerodrom, avion se otprema samo ako je određen alternativni aerodrom koji omogućava potpunu

usaglašenost sa sljedećim tačkama:

(1) tačkom (a) do (d), ako je poletno-sletna staza suva u očekivano vrijeme dolaska;

(2) tačkom CAT.POL.A.235(a) do (d), ako je poletno-sletna staza u očekivano vrijeme dolaska mokra ili kontaminirana.";

(l) tačka CAT.POL.A.235 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.235 Slijetanje – mokre i kontaminirane poletno-sletne staze

(a) Kada odgovarajući meteorološki izvještaji i/ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može da bude mokra, LDA mora biti jedna od sljedećih dužina:

(1) dužina za slijetanje predviđena u AFM-u za korišćenje na mokrim poletno-sletnim stazama u vrijeme otpreme, ali najmanje ona koja se zahtijeva tačkom CAT.POL.A.230(a)(1) ili (a)(2), kako je primjenljivo;

(2) ako dužina za slijetanje nije predviđena u AFM-u za upotrebu na mokrim poletno-sletnim stazama u vrijeme otpreme, najmanje 115 % zahtijevane dužine za slijetanje, određene u skladu sa tačkom CAT.POL.A.230(a)(1) ili (a)(2), kako je primjenljivo;

(3) dužina za slijetanje kraća od one koja se zahtijeva tačkom (a)(2), ali ne kraća od one koja se zahtijeva tačkom CAT.POL.A.230(a)(1) ili (a)(2), kako je primjenljivo, ako poletno-sletna staza ima posebne karkteristike koje povećavaju trenje i ako AFM uključuje posebne dodatne informacije o dužinama za slijetanje na toj vrsti poletno-sletne staze;

(4) odstupajući od tač. (a)(1), (a)(2) i (a)(3), za avione koji su odobreni za operacije smanjene dužine za slijetanje u skladu sa tačkom CAT.POL.A.255, dužina za slijetanje utvrđena u skladu sa tačkom CAT.POL.A.255 (b)(2)(v)(B).

(b) Kada odgovarajući meteorološki izvještaji ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može da bude kontaminirana, dužina za slijetanje odgovara sljedećem:

(1) Najmanje dužini za slijetanje utvrđenoj u skladu sa tačkom (a) ili najmanje 115 % dužine za slijetanje određene u skladu sa odobrenim podacima o dužini za slijetanje na kontaminiranu poletno-sletnu stazu ili sa drugim ekvivalentnim podacima, u zavisnosti od toga šta je veće;

(2) na posebno pripremljenim zimskim poletno-sletnim stazama, dužini za slijetanje kraćoj od one koja se zahtijeva tačkom (b)(1), ali ne manjoj od one koja se zahtijeva tačkom (a), može se korisititi ako AFM uključuje posebne dodatne informacije o dužinama za slijetanje na kontaminirane poletno-sletne staze. Takva dužina za slijetanje mora biti jednaka barem 115 % raspoložive dužine navedene u AFM-u.

(c) Odstupajući od tačke (b), povećanje od 15 % ne treba da se primjenjuje ako je već

uključeno u odobrene podatke o dužini za slijetanje ili slične podatke.

(d) Za tačke (a) i (b), kriterijumi tač. CAT.POL.A.230(b), (c) i (d) primjenjuju se na odgovarajući način.

(e) Kad se avion otprema, slijetanje se predviđa:

(1) na najpovoljniju poletno-sletnu stazu, u mirnom vazduhu;

(2) na poletno-sletnu stazu koja će najvjerovatnije biti dodijeljena, uzimajući u obzir vjerovatnu brzinu i smjer vjetra, karakteristike zemaljskog opsluživanja aviona i druge uslove kao što su sredstva za slijetanje i teren.

(f) Ako operator nije u mogućnosti da se usaglasi sa tačkom (e)(1) za odredišni aerodrom kada odgovarajući meteorološki izvještaji ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može biti kontaminirana i kada slijetanje zavisi od posebne komponente vjetra, avion se otprema samo ako se odrede dva alternativna aerodroma.

(g) Ako operator nije u mogućnosti da se usaglasi sa tačkom (e)(2) za odredišni aerodrom, a odgovarajući meteorološki izvještaji ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može biti mokra ili kontaminirana, avion se otprema samo ako se odredi alternativni aerodrom.

(h) Za tačke (f) i (g), određeni alternativni aerodrom ili aerodromi omogućavaju postupanje u skladu sa sljedećim tačkama:

(1) tačkom CAT.POL.A.230(a) do (d), ako je poletno-sletna staza u očekivano vrijeme dolaska suva;

(2) tačkom CAT.POL.A.235(a) do (d), ako je poletno-sletna staza u očekivano vrijeme dolaska mokra ili kontaminirana.”;

(m) u tački CAT.POL.A.250(b) dodaje se tačka (11a) koja glasi:
„(11a) zabranjene su operacije u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje smanjena u skladu sa CAT.POL.A.255;”;

(n) dodaje se tačka CAT.POL.A.255:

„CAT.POL.A.255 Odobravanje operacija u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje smanjena

(a) Operator aviona može da obavlja operacije slijetanja unutar 80 % raspoložive dužine za slijetanje (LDA) ako ispunjava sljedeće uslove:

(1) MOPSC aviona je 19 ili manji;

(2) avion posjeduje izjavu o prihvatljivosti za smanjenu zahtijevanu dužinu za slijetanje u AFM-u;

(3) avion služi za operacije neplaniranog komercijalnog vazdušnog saobraćaja (CAT) na zahtjev;

(4) masa pri slijetanju aviona omogućava slijetanje sa potpunim zaustavljanjem unutar te smanjene dužine za slijetanje:

(5) operator je dobio prethodno odobrenje od nadležne vlasti.

(b) Kako bi dobio odobrenje iz tačke (a)(5), operator pruža dokaze o bilo kojoj od sljedećih okolnosti:

(1) da je sprovedena procjena rizika kako bi se dokazalo da je postignut nivo sigurnosti koji je jednak nivou sigurnosti iz tačke CAT.POL.A.230(a)(1) ili (2), kako je primjenjivo;

(2) da su ispunjeni sljedeći uslovi:

(i) zabranjuju se procedure posebnog prilaza, poput strmih prilaza, planirane visine zaslona veće od 60 ft ili manje od 35 ft, operacije pri smanjenoj vidljivosti, prilazi izvan kriterijuma za stabilizovani prilaz koji su odobreni u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.115(a);

(ii) zabranjuju se operacije kratkog slijetanja u skladu sa tačkom CAT.POL.A.250;

(iii) zabranjuje se slijetanje na kontaminirane poletno-sletne staze;

(iv) uspostavlja se proces obuke, provjere i praćenja za letačku posadu;

(v) operator uspostavlja program analize slijetanja na aerodrom (ALAP) kako bi obezbijedio da su ispunjeni sljedeći uslovi:

(A) u očekivano vrijeme dolaska nije prognoziran leđni vjetar;

(B) ako se prognozira da će poletno-sletna staza biti mokra u očekivano vrijeme dolaska, dužina za slijetanje prilikom otpreme utvrđuje se u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.303(a) ili (b), kako je primjenjivo, ili iznosi 115 % dužine za slijetanje određene za suve poletno-sletne staze, u zavisnosti od toga šta je duže;

(C) nije prognozirano da bi poletno-sletna staza mogla da bude kontaminirana u očekivano vrijeme dolaska;

(D) nisu prognozirani nepovoljni vremenski uslovi u očekivano vrijeme dolaska;

(vi) sva oprema koja utiče na performanse prilikom slijetanja ispravna je prije početka leta;

(vii) letačku posadu čine najmanje dva kvalifikovana i obučena pilota koji imaju skorašnje iskustvo u operacijama u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje smanjena;

(viii) na osnovu preovlađujućih uslova za planirani let, zapovjednik donosi konačnu odluku da sprovede operacije u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje smanjena, a može da odluči da tako ne učini kada smatra da to nije u interesu sigurnosti;

(ix) dodatni uslovi na aerodromu, ako ih odredi nadležna vlast koja je sertifikovala aerodrom, uzimajući u obzir orografske karakteristike područja prilaza, dostupna sredstva za prilaz i mogućnost neuspjelih prilaza i prekinutih slijetanja.”;

(o) tačka CAT.POL.A.330 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.330 Slijetanje – suve poletno-sletne staze

(a) Masa aviona pri slijetanju, određena u skladu sa tačkom CAT.POL.A.105(a) za procijenjeno vrijeme slijetanja na odredišni aerodrom i na svaki drugi alternativni aerodrom omogućava slijetanje sa potpunim zaustavljanjem sa 50 ft iznad praga unutar 70 % LDA.

(b) Odstupajući od tačke (a), a pod uslovom da se postupa u skladu sa tačkom CAT.POL.A.355, masa aviona pri slijetanju, određena u skladu sa tačkom CAT.POL.A.105(a) za procijenjeno vrijeme slijetanja na odredišni aerodrom, takva je da se omogućava slijetanje sa potpunim zaustavljanjem sa 50 ft iznad praga unutar 80 % LDA.

(c) Prilikom određivanja mase pri slijetanju, operator uzima u obzir sljedeće:

1. apsolutnu visinu aerodroma;
2. najviše 50 % čeone komponente vjetra ili najmanje 150 % leđne komponente vjetra;
3. vrstu površine poletno-sletne staze;
4. nagib poletno-sletne staze u smjeru slijetanja.

(d) Za operacije strmog prilaza operator koristi podatke o dužini slijetanja faktorizovane u skladu sa tačkom (a), na osnovu visine zaslona koja je manja od 60 ft, ali nije manja od 35 ft i ispunjava zahtjeve iz tačke CAT.POL.A.345.

(e) Za operacije kratkog slijetanja operator koristi podatke o dužini slijetanja faktorizovane u skladu sa tačkom (a) i ispunjava zahtjeve iz tačke CAT.POL.A.350.

(f) Kad se avion otprema, slijetanje se predviđa:

1. na najpovoljniju poletno-sletnu stazu, u mirnom vazduhu;
2. na poletno-sletnu stazu koja će se najvjerovatnije dodijeliti uzimajući u obzir vjerovatnu brzinu i smjer vjetra, karakteristike zemaljskog opsluživanja aviona i druge uslove kao što su sredstva za slijetanje i teren.

(g) Ako operator ne može da ispuni zahtjeve iz tačke (f)(2) za odredišni aerodrom, avion može da se otpremi samo ako je određen alternativni aerodrom koji omogućava potpunu usaglašenost sa tačkama (a) do (f).”;

(p) tačka CAT.POL.A.335 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.335 Slijetanje – mokre i kontaminirane poletno-sletne staze

(a) Kada odgovarajući meteorološki izvještaji ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može biti mokra, LDA mora biti jedna od sljedećih dužina:

(1) dužina za slijetanje navedena u AFM-u za korišćenje na mokrim poletno-sletnim stazama u vrijeme otpreme, ali najmanje ona koja se zahtijeva tačkom CAT.POL.A.330;

(2) ako dužina za slijetanje u vrijeme otpreme nije navedena u AFM-u za korišćenje na mokrim poletno-sletnim stazama, najmanje 115 % zahtijevane dužine za slijetanje, utvrđeno u skladu sa tačkom CAT.POL.A.330(a);

(3) dužina za slijetanje kraća od one koja se zahtijeva tačkom (a)(2), ali ne kraća od one koja se zahtijeva tačkom CAT.POL.A.330(a), kako je primjenjivo, ako poletno-sletna staza ima karakteristike koje povećavaju trenje i ako AFM uključuje posebne dodatne informacije o dužinama za slijetanje na tom tipu poletno-sletne staze;

(4) odstupajući od tač. (a)(1), (a)(2) i (a)(3), za avione koji su odobreni za operacije smanjene dužine za slijetanje u skladu sa tačkom CAT.POL.A.355, dužina za slijetanje utvrđena u skladu sa tačkom CAT.POL.A.355(b)(7)(iii).

(b) Kada odgovarajući meteorološki izvješaji ili prognoze pokazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može biti kontaminirana, dužina za slijetanje nije veća od LDA. Operator u operativnom priručniku navodi podatke o dužini za slijetanje koje treba primijeniti.";

(q) dodaje se tačka CAT.POL.A.355:

„CAT.POL.A.355 Odobravanje operacija u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje skraćena

(a) Operacije sa masom aviona pri slijetanju koja omogućava potpuno zaustavljanje pri slijetanju unutar 80 % LDA-a zahtijevaju prethodno odobrenje nadležne vlasti. Takvo odobrenje dobija se za svaku poletno-sletnu stazu na kojoj se obavljaju operacije u kojima je zahtijevana dužina za slijetanje smanjena.

(b) Da bi dobio odobrenje iz tačke (a), operator sprovodi procjenu rizika kako bi dokazao da je postignut nivo sigurnosti jednak onom koji je predviđen tačkom CAT.POL.A.330(a) i da su ispunjeni barem sljedeći uslovi:

(1) država u kojoj se nalazi aerodrom utvrdila je javni interes i operativnu potrebu za operacijom, bilo zbog udaljenosti aerodroma ili zbog fizičkih ograničenja povezanih sa proširenjem poletno-sletne staze;

(2) zabranjuju se operacije kratkog slijetanja u skladu sa tačkom CAT.POL.A.350 i prilazi izvan kriterijuma za stabilizovani prilaz odobrenih u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.115(a);

(3) zabranjuje se slijetanje na kontaminirane poletno-sletne staze;

(4) posebna procedura kontrole područja dodira sa tlom definisana je u operativnom priručniku (OM) i implementirana; ta procedura uključuje odgovarajuća uputstva za prekinuta slijetanja ako se u određenom području ne može postići prvi dodir sa tlom;

(5) uspostavlja se adekvatan program obuke i provjere aerodroma za letačku posadu;

(6) letačka posada je kvalifikovana i na relevantnom aerodromu ima skorašnje iskustvo u operacijama sa smanjenom zahtijevanom dužinom za slijetanje;

(7) operator uspostavlja program analize slijetanja na aerodrom (ALAP) kako bi obezbijedio ispunjavanje sljedećih uslova:

(i) nije prognoziran leđni vjetar u očekivano vrijeme dolaska;

(ii) ako se prognozira da će poletno-sletna staza biti mokra u očekivano vrijeme dolaska, dužina za slijetanje prilikom otpreme utvrđuje se u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.303(c) ili iznosi 115 % dužine za slijetanje određene za suve poletno-sletne staze, u zavisnosti od toga što je duže;

(iii) nije prognozirano da bi poletno-sletna staza mogla biti kontaminirana u očekivano vrijeme dolaska;

(iv) nisu prognozirani nepovoljni vremenski uslovi u očekivano vrijeme dolaska;

(8) uspostavljaju se operativne procedure kako bi se obezbijedilo:

(i) da je sva oprema koja utiče na performanse prilikom slijetanja ispravna prije početka leta;

(ii) da letačka posada ispravno koristi uređaje za usporavanje;

(9) utvrđena su posebna uputstva za održavanje i operativne procedure za uređaje za usporavanje aviona kako bi se povećala pouzdanost tih sistema;

(10) konačni prilaz i slijetanje izvode se samo u vizuelnim meteorološkim uslovima (VMC);

(11) dodatni uslovi na aerodromu, ako ih je odredila nadležna vlast koja je sertifikovala aerodrom, uzimajući u obzir orografske karakteristike područja prilaza, dostupna sredstva za prilaz i mogućnost neuspjelih prilaza i prekinutih slijetanja.”;

(r) u tački CAT.POL.A.415 tačke (d) i (e) zamjenjuju se sljedećim:

„(d) Širina granica iz tačke (a) povećava se na 18,5 km (10 NM) ako navigaciona tačnost ne ispunjava barem navigacionu specifikaciju RNAV 5.

(e) Ispuštanje goriva u letu dozvoljava se do mjere koja je u skladu sa aerodromom na kojem se pretpostavlja da će avion sletjeti nakon kvara motora sa potrebnim rezervama goriva u skladu sa tačkom CAT.OP.MPA.150, odgovarajućim za alternativni aerodrom, ako se koristi sigurnosna procedura”;

(s) tačka CAT.POL.A.420 zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.POL.A.420 Na ruti – avioni sa tri ili više motora, dva nefunkcionalna motora

(a) Avion sa tri ili više motora ne smije da bude udaljen od aerodroma na kojem su zahtjevi iz tačke CAT.POL.A.430 za očekivanu masu pri slijetanju adekvatno ispunjeni, na bilo kojoj tački duž planirane rute duže od 90 minuta, pri čemu svi motori rade na krstarećoj snazi ili potisku, prema potrebi, pri standardnoj temperaturi i u mirnom vazduhu, osim ako postoji usaglašenost sa tačkama (b) do (e) ove tačke.

(b) Putanja leta za avion sa dva nefunkcionalna motora dozvoljava avionu da nastavi let u očekivanim meteorološkim uslovima mora da nadvisi sve prepreke unutar 9,3 km (5 NM) na obje strane planirane putanje vertikalnim intervalom od najmanje 2000 ft do aerodroma koji ispunjava zahtjeve u pogledu performansi koji se primjenjuju za očekivanu masu pri slijetanju.

(c) Pretpostavlja se da će dva motora otkazati na najkritičnijoj tački onog dijela rute na kojoj avion vrši operacije više od 90 minuta, sa svim motorima na krstarećoj snazi ili potisku, prema potrebi, pri standardnoj temperaturi i mirnom vazduhu, udaljen od aerodroma iz tačke (a).

(d) Očekivana masa aviona na tački na kojoj se predviđa kvar dva motora nije manja od one koja bi uključivala dovoljno goriva za nastavljanje leta do aerodroma na kojem se planira slijetanje i za dolazak do njega na apsolutnoj visini od najmanje 450 m (1 500 ft) neposredno iznad područja za slijetanje i nakon toga za letenje na toj visini još 15 minuta krstarećom snagom ili potiskom, prema potrebi.

(e) Smatra se da je avion u stanju da se penje brzinom od 150 ft u minuti manjom od navedene.

(f) Širina granica iz tačke (a) povećava se na 18,5 km (10 NM) ako navigaciona tačnost ne ispunjava barem specifikaciju navigacije RNAV 5.

(g) Ispuštanje goriva u letu dozvoljava se do mjere potrebne da se do aerodroma stigne sa potrebnim rezervama goriva u skladu sa tačkom (d), ako se upotrebljava sigurnosna procedura.";

(t) u tački CAT.POL.A.430(a) tačka (4) zamjenjuje se sljedećim:
„(4) nagib poletno-sletne staze u smjeru slijetanja.";

(u) u tački CAT.POL.A.435(a), tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Kada odgovarajući meteorološki izvještaji ili prognoze ukazuju da poletno-sletna staza u procijenjeno vrijeme dolaska može biti mokra, LDA odgovara sljedećem:

(1) dužini za slijetanje navedenoj u AFM-u za korišćenje na mokrim poletno-sletnim stazama u vrijeme otpreme, ali najmanje onoj koja se zahtijeva tačkom CAT.POL.A.430;

(2) ako dužina za slijetanje nije navedena u AFM-u za korišćenje na mokrim poletno-sletnim stazama za vrijeme otpreme, najmanje 115 % zahtijevane dužine za slijetanje,

utvrđeno u skladu sa tačkom CAT.POL.A.430.”;

(v) u tački CAT.IDE.A.185, dodaje se sljedeća tačka (i):
„Avioni MCTOM veće od 27 000 kg i kojima je pojedinačni CofA prvi put izdat 5 septembra 2022. godine opremljeni su altermativnim izvorom energije na koji se CVR i neusmjereni mikrofon u pilotskoj kabini automatski preusmjeravaju u slučaju potpunog prekida napajanja CVR-a.”;

(w) dodaje se tačka CAT.IDE.A.191:

„CAT.IDE.A.191 Laki uređaj za snimanje podataka o letu

(a) Avioni sa turbinskim motorom čiji je MTCOM 2 250 kg ili više i avioni sa MOPSC većim od 9 opremljeni su uređajem za snimanje podataka o letu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(1) nisu obuhvaćeni tačkom CAT.IDE.A.190(a);

(2) individualni CofA im je prvi put izdat 5. septembra 2022. godine ili kasnije.

(b) Uređaj za snimanje podataka o letu, putem podataka o letu ili slika, bilježi informacije koje su dovoljne za određivanje putanje leta i brzine vazduhoplova.

(c) Uređaj za snimanje podataka o letu čuva podatke o letu i slike snimljene tokom najmanje posljednjih pet sati.

(d) Uređaj za snimanje podataka o letu automatski počinje snimanje prije pokretanja aviona na sopstveni pogon i automatski prestaje da snima nakon što se avion više ne kreće na sopstveni pogon.

(e) Ako uređaj za snimanje podataka o letu snima slike ili zvuk u pilotskoj kabini, onda je zapovjedniku na raspolaganju funkcija koja modifikuje slikovne i audio zapise napravljene prije rada te funkcije tako da ti zapisi ne mogu da se povrate uobičajenim tehnikama ponovne reprodukcije ili kopiranja.”;

(x) tačka CAT.IDE.A.230 (b) zamjenjuje se sljedećim:
„(b) Zalihe kiseonika iz (a) dovoljne za ostatak leta nakon depresurizacije kabine kada visina kabine prelazi 8000 ft, ali ne prelazi 15000 ft za najmanje 2% od prevezenih putnika, ali ni u kom slučaju za manje od jednog lica.”;

(y) tačka CAT.IDE.A.230(d) zamjenjuje se sljedećim:
„(d) Oprema za kiseonik za prvu pomoć mora da stvara maseni protok do svakog lica.”;

(z) tačka CAT.IDE.A.345 mijenja se i dopunjava:

(i) naslov tačke zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.IDE.A.345 Komunikaciona, navigaciona i nadzorna oprema za letove po IFR-u ili VFR-u na rutama na kojima se navigacija ne obavlja prema vizuelnim orijentirima”

ii. tačka CAT.IDE.A.345 (a) zamjenjuje se sljedećim:
„(a) Avioni za letove po IFR-u ili VFR-u na rutama na kojima se navigacija ne obavlja

prema vizuelnim orijentirima opremljeni su radiokomunikacionom, navigacionom i nadzornom opremom u skladu sa primjenljivim zahtjevima vazdušnog prostora."

(aa) dodaje se tačka CAT.IDE.H.191:

„CAT.IDE.H.191 Laki uređaj za snimanje podataka o letu

(a) Helikopteri sa turbinskim motorom čiji je MTCOM 2 250 kg ili više opremljeni su uređajem za snimanje podataka o letu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(1) nisu obuhvaćeni tačkom CAT.IDE.H.190(a);

(2) individualni CofA im je prvi put izdat 5. septembra 2022. godine ili kasnije.

(b) Uređaj za snimanje podataka o letu, putem podataka o letu ili slika, bilježi informacije koje su dovoljne za određivanje putanje leta i brzine vazduhoplova.

(c) Uređaj za snimanje podataka o letu čuva podatke o letu i slike snimljene tokom najmanje posljednjih pet sati.

(d) Uređaj za snimanje podataka o letu automatski počinje snimanje prije pokretanja helikoptera na sopstveni pogon i automatski prestaje da snima nakon što se helikopter više ne kreće na sopstveni pogon.

(e) Ako uređaj za snimanje podataka o letu snima slike ili zvuk u pilotskoj kabini, onda je zapovjedniku na raspolaganju funkcija koja modifikuje slikovne i audio zapise napravljene prije rada te funkcije tako da ti zapisi ne mogu da se povrate uobičajenim tehnikama ponovne reprodukcije ili kopiranja.";

(bb) tačka CAT.IDE.H.345 mijenja se i dopunjava:

i. Naslov tačke zamjenjuje se sljedećim:

„CAT.IDE.H.345 Komunikaciona, navigaciona i nadzorna oprema za letove po IFR-u ili VFR-u na rutama na kojima se navigacija ne obavlja prema vizuelnim orijentirima"

ii. tačka CAT.IDE.H.345(a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Helikopteri kojima se upravlja po IFR-u ili VFR-u na rutama na kojima se navigacija ne obavlja prema vizuelnim orijentirima opremljeni su radiokomunikacionom, navigacionom i nadzornom opremom u skladu sa primjenjivim zahtjevima vazdušnog prostora."

(5) Aneks V (dio-SPA) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka SPA.SET-IMC.105 (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) posebna uputstva i procedure kako bi se obezbijedili potrebni nivoi kontinuirane plovidbenosti i pouzdanosti aviona i njegovog pogonskog sistema utvrđeni su i uključeni u program održavanja vazduhoplova operatora u skladu sa Uredbom (EU) br. 1321/2014,

uključujući sve sljedeće:

(1) program monitoringa trenda motora, izuzev u slučaju aviona kojima je prvi put izdato individualno uvjerenje o plovidbenosti nakon 31. decembra 2004. godine koji imaju automatski sistem monitoringa trenda;

(2) program pouzdanosti propulzije i povezanih sistema;";

(6)Aneks VI (dio-NCC) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka NCC.GEN.101 zamjenjuje se sljedećim:

„Odobrene organizacije za obuku koje moraju da se budu u skladu sa ovim Aneksom takođe se pridržavaju:

(a) tačke ORO.GEN.310, prema potrebi; i

(b) tačke ORO.MLR.105.";

(b) tačka NCC.GEN.145 zamjenjuje se sljedećim:

„NCC.GEN.145 Rukovanje zapisima uređaja za snimanje podataka o letu: čuvanje, izrada, zaštita i korišćenje

(a) Nakon nesreće, ozbiljne nezgode ili događaja koji je utvrdio istražni organ, operator vazduhoplova čuva originalne snimljene podatke iz uređaja za snimanje podataka o letu u periodu od 60 dana ili dok istražni organ ne odredi drugačije.

(b) Operator vrši operativne provjere i procjene zapisa kako bi obezbijedio kontinuiranu ispravnost uređaja za snimanje podataka o letu čije se posjedovanje zahtijeva.

(c) Operator mora da obezbijedi čuvanje zapisa parametara leta i komunikacionih poruka sa opreme za prenos podataka koji moraju da budu snimljeni na uređajima za snimanje leta. Međutim, za potrebe ispitivanja i održavanja tih uređaja za snimanje leta, u vrijeme testiranja može da se izbriše najstariji snimljeni podatak u trajanju do jednog sata.

(d) Operator čuva i ažurira dokumentaciju koja predstavlja potrebne informacije za pretvaranje neobrađenih podataka o letu u parametre leta izražene u tehničkim jedinicama.

(e) Operator stavlja na raspolaganje sve sačuvane zapise uređaja za snimanje podataka o letu, ako tako odredi nadležni organ.

(f) Ne dovodeći u pitanje Uredbe (EU) br. 996/2010 i (EU) 2016/679:

(1) Osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu, audio zapisi iz uređaja za snimanje podataka o letu mogu da se otkriju i koriste samo ako su ispunjeni bilo koji uslovi:

(i) ako je propisana procedura koja se odnosi na rukovanje takvim audio zapisima i njihovim transkriptima;

(ii) svi relevantni članovi posade i osoblje za održavanje dali su svoju prethodnu

saglasnost;

(iii) takvi audio zapisi koriste se samo za održavanje ili poboljšanje sigurnosti.

(1a) Kada se zvučni zapisi uređaja za snimanje podataka o letu pregledaju u cilju obezbjeđivanja ispravnosti tih uređaja, operator štiti privatnost tih audio zapisa i obezbjeđuje da se isti ne objavljuju niti koriste ni za što drugo osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu.

(2) Parametri leta ili snimci opreme za prenos podataka snimljene uređajem za snimanje podataka o letu ne smiju da se koriste u druge svrhe osim za istraživanje nesreće ili nezgode koji podliježu obaveznom izvještavanju, osim ako takvi zapisi ne ispunjavaju sve sljedeće uslove:

(i) koriste se od strane operatora samo u svrhe plovidbenosti ili održavanja;

(ii) de-identifikovani su;

(iii) objavljeni su u skladu sa bezbjednosnim procedurama.

(3) Osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu, slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje podataka o letu ne otkrivaju se i ne koriste osim ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(i) ako je propisana procedura koja se odnosi na rukovanje takvim slikovnim zapisima;

(ii) svi relevantni članovi posade i osoblje za održavanje dali su svoju prethodnu saglasnost;

(iii) takvi slikovni zapisi koriste se samo za održavanje ili za unapređenje sigurnosti.

(3a) Kada se slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje podataka o letu pregledaju radi obezbjeđivanja ispravnosti tog uređaja:

(i) te slike se ne koriste i ne otkrivaju u druge svrhe osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu;

(ii) ako postoji vjerovatnoća da će dijelovi tijela članova posade biti vidljivi na slikama, operator obezbjeđuje privatnost tih slika.”;

(c) tačka NCC.OP.225 zamjenjuje se sljedećim:

„NCC.OP.225 Uslovi za prilaz i slijetanje – avioni

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje, vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa podacima koje ima na raspolaganju, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje poletno-sletne staze predviđene za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.”;

(d) dodaje se sljedeća tačka NCC.OP.226:

„NCC.OP.226 Uslovi za prilaz i slijetanje – helikopteri

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa dostupnim informacijama, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje područja završnog prilaza i polijetanja (FATO) predviđenih za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.";

(7) Aneks VII (dio-NCO) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka NCO.OP.205 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.OP.205 Uslovi za prilaz i slijetanje – avioni

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje, vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa dostupnim informacijama, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje poletno-sletne staze predviđene za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.";

(b) dodaje se tačka NCO.OP.206:

„NCO.OP.206 Uslovi za prilaz i slijetanje – helikopteri

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa dostupnim informacijama, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje područja završnog prilaza i polijetanja (FATO) predviđenih za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.";

(c) tačka NCO.SPEC.MCF.105 (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Odstupajući od tačke NCO.GEN.105(a)(4) ovog Aneksa, probni let kojem se provjerava održavanje može da se izvodi vazduhoplovom koji je otpušten u upotrebu sa nepotpunim održavanjem u skladu sa tačkama M.A.801 (f) Aneksa I (dio-M), 145.A.50(e) Aneksa II (dio-145) ili tačkom ML.A.801(f) Aneksa Vb (dio-ML) Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014.";

(d) tačka NCO.SPEC.MCF.130 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.SPEC.MCF.130 Simulirane vanredne i hitne procedure u letu

Odstupajući od tačke NCO.SPEC.145, vođa vazduhoplova može da simulira situacije kojima se zahtijeva primjena vanrednih ili hitnih procedura dok je specijalista za određene zadatke u vazduhoplovu ako se simulacijom ispunjava svrha leta i ako je utvrđena u kontrolnoj listi iz tačke NCO.SPEC.MCF.110 ili u operativnim procedurama.";

(8) Aneks VIII (dio-SPO) mijenja se i dopunjava:

(a) tačka SPO.GEN.140 (a)(10) zamjenjuje se sljedećim:
„(10) tehnička knjiga vazduhoplova u skladu sa Uredbom (EU) br. 1321/2014, ukoliko je primjenjivo;";

(b) tačka SPO.GEN.145 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.GEN.145 Rukovanje zapisima uređaja za snimanje podataka o letu: čuvanje,

izrada, zaštita i korišćenje

(a) Nakon nesreće, ozbiljne nezgode ili događaja koje je utvrdio istražni organ, operator vazduhoplova čuva originalne snimljene podatke iz uređaja za snimanje leta u periodu od 60 dana ili dok istražni organ ne odredi drugačije.

(b) Operator sprovodi operativne provjere i procjene tih zapisa kako bi obezbjedio kontinuiranu ispravnost uređaja za snimanje leta koji moraju da se posjeduju.

(c) Operator mora da obezbijedi čuvanje zapisa parametara leta i komunikacionih poruka sa opreme za prenos podataka koji moraju da budu snimljeni na uređajima za snimanje leta. Međutim, za potrebe ispitivanja i održavanja tih uređaja za snimanje leta, u vrijeme testiranja može da se izbriše najstariji snimljeni podatak u trajanju do jednog sata.

(d) Operator čuva i ažurira dokumentaciju koja sadrži informacije potrebne za pretvaranje neobrađenih podataka o letu u parametre leta izražene u tehničkim jedinicama.

(e) Operator stavlja na raspolaganje sve sačuvane zapise uređaja za snimanje podataka o letu, ako tako odredi nadležni organ.

(f) Ne dovodeći u pitanje Uredbe (EU) br. 996/2010 i (EU) 2016/679, osim u svrhe obezbjeđivanja ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu:

(1) zvučni zapisi iz uređaja za snimanje leta objavljuju se i koriste samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(i) uspostavljena je procedura koja se odnosi na rukovanje takvim audio zapisima i njihovim transkriptom;

(ii) svi relevantni članovi posade i osoblje za održavanje dali su prethodnu saglasnost;

(iii) takvi zvučni zapisi koriste se samo za održavanje ili za unapređenje sigurnosti.

(1a) Kada se zvučni zapisi uređaja za snimanje podataka o letu pregledaju u cilju obezbjeđivanja ispravnosti tog uređaja, operator štiti privatnost tih audio zapisa i obezbjeđuje da se isti ne objavljuju niti koriste ni za šta drugo osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu.

(2) Parametri leta ili snimci opreme za prenos podataka snimljene uređajem za snimanje podataka o letu ne smiju da se koriste u druge svrhe osim za istraživanje nesreće ili nezgode koje podliježu obaveznom izvještavanju. To ograničenja se ne primjenjuje osim ako takvi zapisi ne ispunjavaju bilo koji od sljedećih uslova:

(i) operator ih koristi isključivo u svrhe plovidbenosti ili održavanja;

(ii) de-identifikovani su;

(iii) objavljeni su u skladu sa bezbjednosnim procedurama.

(3) Osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje podataka o letu, slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje podataka o letu ne otkrivaju se i ne koriste osim ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(i) ako je propisan postupak za rukovanje takvim slikovnim zapisima;

(ii) svi članovi posade i osoblje za održavanje na koje se zapis odnosi dali su svoju prethodnu saglasnost;

(iii) takvi slikovni zapisi koriste se samo za održavanje ili za poboljšanje sigurnosti.

(3a) Kada se slike pilotske kabine snimljene uređajem za snimanje podataka o letu pregledaju radi obezbjeđivanja ispravnosti tog uređaja:

(i) te slike se ne otkrivaju i ne koristite u druge svrhe osim za obezbjeđivanje ispravnosti uređaja za snimanje leta;

(ii) operator obezbjeđuje privatnost tih slika ako je vjerovatno da će dijelovi tijela članova posade biti vidljivi na slikama.";

(c) točka SPO.OP.210 zamjenjuje se sljedećim:

„SPO.OP.210 Uslovi za prilaz i slijetanje – avioni

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje, vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa podacima koje ima na raspolaganju, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje poletno-sletne staze predviđene za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.";

(d) dodaje se tačka SPO.OP.211:

„SPO.OP.211 Uslovi za prilaz i slijetanje – helikopteri

Prije započinjanja prilaženja za slijetanje, vođa vazduhoplova se uvjerava da, u skladu sa podacima koje ima na raspolaganju, meteorološki uslovi na aerodromu ili operativnoj površini i stanje područja završnog prilaza i polijetanja (FATO) predviđenih za korišćenje neće spriječiti sigurni prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz.";

(dodaje se tačka SPO.IDE.A.146:

„SPO.IDE.A.146 Laki uređaj za snimanje podataka o letu

(a) Avioni sa turbinskim motorom čiji je MTCOM 2 250 kg ili više i avioni sa MOPSC većim od 9 opremljeni su uređajem za snimanje podataka o letu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(1) nisu obuhvaćeni tačkom SPO.IDE.A.145(a);

(2) koriste se za komercijalne operacije;

(3) individualni CofA im je prvi put izdat 5. septembra 2022. godine ili kasnije.

(b) Uređaj za snimanje podataka o letu, putem podataka o letu ili slika, bilježi informacije koje su dovoljne za određivanje putanje leta i brzine vazduhoplova.

(c) Uređaj za snimanje podataka o letu čuva podatke o letu i slike snimljene tokom najmanje posljednjih pet sati.

(d) Uređaj za snimanje podataka o letu automatski počinje snimanje prije pokretanja aviona na sopstveni pogon i automatski prestaje da snima nakon što se avion više ne kreće na sopstveni pogon.

(e) Ako uređaj za snimanje podataka o letu snima slike ili zvuk u pilotskoj kabini, onda je vođi vazduhoplova na raspolaganju funkcija koja modifikuje slikovne i audio zapise napravljene prije rada te funkcije tako da ti zapisi ne mogu da se povrate uobičajenim tehnikama ponovne reprodukcije ili kopiranja.";

(f)dodaje se tačka SPO.IDE.H.146:

„SPO.IDE.H.146 Laki uređaj za snimanje podataka o letu

(a) Helikopteri sa turbinskim motorom čiji je MTCOM 2 250 kg ili više i avioni sa MOPSC većim od 9 opremljeni su uređajem za snimanje podataka o letu ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

(1) obuhvaćeni su tačkom SPO.IDE.H.145(a);

(2) koriste se za komercijalne operacije;

(3) individualni CofA im je prvi put izdat 5. septembra 2022. godine ili kasnije.

(b) Uređaj za snimanje podataka o letu, putem podataka o letu ili slika, bilježi informacije koje su dovoljne za određivanje putanje leta i brzine vazduhoplova.

(c) Uređaj za snimanje podataka o letu čuva podatke o letu i slike snimljene tokom najmanje posljednjih pet sati.

(d) Uređaj za snimanje podataka o letu automatski počinje snimanje prije pokretanja helikoptera na sopstveni pogon i automatski prestaje da snima nakon što se avion više ne kreće na sopstveni pogon.

(e) Ako uređaj za snimanje podataka o letu snima slike ili zvuk u pilotskoj kabini, onda je vođi vazduhoplova na raspolaganju funkcija koja modifikuje slikovne i audio zapise napravljene prije rada te funkcije tako da ti zapisi ne mogu da se povrate uobičajenim tehnikama ponovne reprodukcije ili kopiranja.";

(g) tačka SPO.SPE.MCF.100(a) zamjenjuje se sljedećim:

„Probni let nakon održavanja nivoa A – gdje se očekuje korišćenje neuobičajenih procedura ili procedura u slučaju nužde, kako je definisano u letačkom priručniku vazduhoplova, ili u slučaju kada je let potrebano obaviti kako bi se dokazalo funkcionisanje rezervnog sistema ili drugih sigurnosnih uređaja;".

_____

1487.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 34 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 57 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENjU POMOĆNIKA DIREKTORA UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE

Za pomoćnika direktora Uprave za inspekcijske poslove - rukovodioca Sektora za zastupanje i pružanje stručne i druge pomoći u vršenju inspekcijskog nadzora, postavlja se Dragoslav Minić, diplomirani pravnik, dosadašnji v.d. pomoćnika direktora ove uprave.

Broj: 07-4759/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1488.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 32 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 57 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENjU GENERALNE DIREKTORICE DIREKTORATA ZA KULTURNU BAŠTINU U MINISTARSTVU KULTURE

Za generalnu direktoricu Direktorata za kulturnu baštinu u Ministarstvu kulture, postavlja se Dobrila Vlahović, dipl. konzervatorka - restauratorka, dosadašnja v.d. generalne direktorice ovog direktorata.

Broj: 07-4760/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1489.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 32 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 57 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENjU GENERALNE DIREKTORICE DIREKTORATA ZA KULTURNO -UMJETNIČKO STVARALAŠTVO U MINISTARSTVU KULTURE

Za generalnu direktoricu Direktorata za kulturno - umjetničko stvaralaštvo u Ministarstvu kulture, postavlja se Dragica Milić, dipl. pravnica, dosadašnja v.d. generalne direktorice ovog direktorata.

Broj: 07-4761/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1490.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 35 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 60 stav 1 alineja 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU MANDATA GENERALNE DIREKTORICE DIREKTORATA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE, POŠTANSKU DJELATNOST I RADIO - SPEKTAR U MINISTARSTVU EKONOMIJE

Ratki Strugar, generalnoj direktorici Direktorata za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio - spektar u Ministarstvu ekonomije, prestaje mandat, na lični zahtjev.

Broj: 07-4743/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1491.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU EKONOMIJE

Razrješava se Milan Srzentić dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu ekonomije, na lični zahtjev.

Broj: 07-4742/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1492.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU EKONOMIJE

Razrješava se Nikola Vujović dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu ekonomije, na lični zahtjev.

Broj: 07-4741/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1493.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 141 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANjU ČLANICE KOMISIJE ZA ŽALBE

Za članicu Komisije za žalbe, imenuje se Irma Selmanović, diplomirana pravnica.

Broj: 07-4739/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1494.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU POLjOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA

Razrješava se mr Đuro Žugić dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja, na lični zahtjev.

Broj: 07-4729/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1495.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNE SEKRETARKE U MINISTARSTVU ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

Razrješava se Dragana Čenić dužnosti državne sekretarke u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, na lični zahtjev.

Broj: 07-4728/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1496.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 35 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 60 stav 1 alineja 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU MANDATA GENERALNE DIREKTORICE DIREKTORATA ZA KONTROLU KVALITETA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I RAZVOJ LjUDSKIH RESURSA U ZDRAVSTVU U MINISTARSTVU ZDRAVLjA

Prof. dr Vesni Miranović, generalnoj direktorici Direktorata za kontrolu kvaliteta zdravstvene zaštite i razvoj ljudskih resursa u zdravstvu u Ministarstvu zdravlja, prestaje mandat, na lični zahtjev.

Broj: 07-4723/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1497.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 44 stav 1 Zakona o kulturi („Službeni list CG", br. 49/08, 16/11, 40/11 i 38/12) i člana 6 stav 4 Odluke o osnivanju Javne ustanove Filmski centar Crne Gore („Službeni list CG", broj 6/17), donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANjU PREDSJEDNIKA SAVJETA JAVNE USTANOVE FILMSKI CENTAR CRNE GORE

1. Za predsjednika Savjeta Javne ustanove Filmski centar Crne Gore, imenuje se Zoran Živković, producent.

2. Ovo rješenje objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-4699/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1498.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020, godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG", broj 78/18), donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU JAVNE UPRAVE

Razrješava se Goran Jovetić dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu javne uprave, na lični zahtjev.

Broj: 07-4691/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1499.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2020. godinu -Programske linije za podsticaj proizvodnih procesa, donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANjU KOMISIJE ZA IMPLEMENTACIJU I MONITORING PROGRAMSKE LINIJE ZA PODSTICAJ PROIZVODNIH PROCESA ZA 2020. GODINU

1. Imenuje se Komisija za implementaciju i monitoring Programske linije za podsticaj proizvodnih procesa za 2020. godinu, u sastavu:

1) Ljiljana Belada, Ministarstvo ekonomije, predsjednica
2) Ivana Zečević, Ministarstvo ekonomije, članica
3) Marko Lubarda, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, član i
4) Marko Backović, Ministarstvo ekonomije, sekretar.

2. Ovo rješenje objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 07-4698/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1500.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 35 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 60 stav 1 alineja 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU MANDATA GENERALNOG DIREKTORA DIREKTORATA ZA ENERGETIKU I ENERGETSKU EFIKASNOST U MINISTARSTVU EKONOMIJE

Marku Raduloviću, generalnom direktoru Direktorata za energetiku i energetsku efikasnost u Ministarstvu ekonomije, prestaje mandat, na lični zahtjev.

Broj: 07-4662/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1501.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 16 st. 3 i 4 Uredbe o Vladi Crne Gore, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU SAVJETNIKA POTPREDSJEDNIKA VLADE ZA REGIONALNI RAZVOJ

Razrješava se Amer Nokić dužnosti savjetnika potpredsjednika Vlade za regionalni razvoj, na lični zahtjev.

Broj: 07-4581/4
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1502.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 22. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 35 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", broj 78/18), a u vezi sa članom 60 stav 1 alineja 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU MANDATA GENERALNOG DIREKTORA DIREKTORATA DRŽAVNOG TREZORA U MINISTARSTVU FINANSIJA

Draganu Darmanoviću, generalnom direktoru Direktorata državnog trezora u Ministarstvu finansija, prestaje mandat, sa 2. novembrom 2020. godine, na lični zahtjev.

Broj: 07-4656/3
Podgorica, 22. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.

1503.

Na osnovu člana 10 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08,14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore je, 29. oktobra 2020. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, na osnovu člana 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG", br. 2/18 i 34/19), donijela

R J E Š E Nj E
O ODREĐIVANjU V.D. POMOĆNICE DIREKTORA AGENCIJE ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

Za v.d. pomoćnice direktora Agencije za zaštitu prirode i životne sredine - rukovoditeljke Sektora za monitoring, analizu i izvještavanje, određuje se Lidija Šćepanović, diplomirana inženjerka tehnologije, do postavljenja pomoćnika direktora - rukovodioca ovog sektora u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Broj: 07-4889/3
Podgorica, 29. oktobra 2020. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Duško Marković, s.r.